

Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye,
Óvodája, Általános iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája,
Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette: Somorjai Ágnes

Tartalom

Tartalom.....	2
Bevezető	5
Törvényi szabályozók.....	7
1. Óvoda Nevelési Programja.....	9
1.1. Óvodánk bemutatása – helyzetkép	9
1.2. Pedagógiai programunk szakmai koncepciója.....	9
1.3. Az óvodai nevelés célja	10
1.4. Az óvodai nevelés alapelvei	10
1.5. Gyermekkép.....	10
1.6. Óvodakép.....	10
1.7. Az óvodai nevelés feladata	11
1.8. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása.....	11
1.9. Az anyanyelvi és értelmi nevelés megvalósítása	12
1.10. Ép értelmű, látási fogyatékos gyermekek óvodai tevékenységi formái, és a velük foglalkozó gyógypedagógusok feladatai.....	12
1.11. Halmozottan fogyatékos, súlyos halmozottan fogyatékos látási fogyatékos gyermekek óvodai tevékenységi formái, és a velük foglalkozó gyógypedagógusok feladatai	23
1.12. Terápiák, speciális fejlesztő foglalkozások.....	26
1.13. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	29
1.14. A nevelőmunka dokumentálása	30
1.15. Az óvoda kapcsolatai	31
2. Az általános iskola ép értelmű, enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő-oktató tagozatainak nevelési programja	33
2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	33
2.2. A nevelő-oktató munka eljárásai	33
2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	34
2.4. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai.....	37
2.5. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	38
2.6. Tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata	43
2.7. Az intézmény helyi tanterve	50
2.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása.....	57

2.9. A választható tantárgyak, foglalkozások	69
2.10. A tanuló esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	69
2.11. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	70
2.12. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei.....	75
3. Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola	80
3.1. Az intézményen belüli meghatározás és az általános keretek ismertetése.....	80
3.2. Szakmai alapelvek	81
3.3. A nevelő-oktató tevékenységeket szabályozó dokumentumok	83
3.4. A fejlesztő-nevelő-oktató tevékenység a gyakorlatban	85
4. A szakiskola nevelési programja	86
4.1. A szakiskola tanulói.....	86
4.2. A szakiskolai nevelés alapelvei, célkitűzései, értékei.....	87
4.3. A szakiskolai nevelés-oktatás során alkalmazott oktatásszervezési formák.....	88
4.4. Mérés, értékelés, ellenőrzés.....	89
4.5. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, rendje.....	90
4.6. A személyiségfejlesztés feladatai és területei.....	91
4.7. A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	92
4.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	94
4.9. A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatokban, jogaik gyakorlásának rendje.....	97
4.10. A szakiskola kapcsolatai.....	99
4.11. A szakiskola szakmai programja	100
4.12. A szakiskola helyi tanterve.....	102
5. A Készségfejlesztő Iskola nevelési programja	112
5.1. Nevelési alapelvek.....	113
5.2. A nevelési program céljai és feladatai	113
5.3. A Készségfejlesztő Iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai	115
5.4. A fogyatékosságspecifikus rehabilitációt szolgáló foglalkozások, fejlesztések, különórák.....	121
5.5. A Készségfejlesztő Iskola képzési rendszere.....	126
5.6. A Készségfejlesztő Iskola helyi tanterve	129
6. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény programja.....	132
6.1. Alapelvünk.....	132
6.2. Célunk.....	132
6.3. Feladataink.....	132
6.4. Szakmai együttműködés	134

6.5. Dokumentáció.....	134
6.6. A Módszertani Intézmény szolgáltatásai	134
6.7. A szolgáltatás igénybevételének menete	135
7. A kollégiumi intézményegység pedagógiai programja.....	136
7.1. A kollégium tanulói, alapelvek, célok, feladatok	136
7.2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje megszervezésének pedagógiai elvei	137
7.3. A kollégiumi foglalkozások keretterve, célja, feladatai.....	141
7.4. Kollégium kapcsolatrendszere.....	144
7.5 Dokumentáció.....	145
8. Gyermekotthon szakmai programja.....	146
9. Diákönkormányzati munka.....	147
10. Gyermek és ifjúságvédelem.....	149
11. Egészségnevelés, környezeti nevelés.....	153
12. Elsősegélynyújtás	156
13. A szülők közösségét érintő kapcsolattartás	157
14. Intézményi kapcsolatrendszer	159
15. Bázisintézményi feladataink.....	161
Véleményezési nyilatkozatok	164

Bevezető

Magyarországon a látási fogyatékos gyermekek oktatásának – nevelésének, hagyományosan legnagyobb méretű, országos intézménye a Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona.

A vak gyermekek nevelésére-oktatására létrehozott intézmény nagy múltra tekint vissza, hiszen a látási fogyatékosok intézményes nevelése 1825 óta működik Magyarországon.

A közel 200 éves múltra visszatekintő többcélú, komplex intézmény óvodától a szakiskoláig, ép értelmű, enyhe értelmi fogyatékos, közép súlyos értelmi fogyatékos, halmozottan fogyatékos tagozaton látja el a gyermekek, fiatalok oktatását-nevelését; valamint több mint 30 éve foglalkozik integrált, együttnevelés keretein belül tanuló gyermekekkel. Az intézmény saját kollégiummal rendelkezik a vidéki gyermekek számára, továbbá gyermekotthont működtet állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok részére. Továbbképző terepet nyújt a gyógypedagógus képzéshez, valamint minden szakembernek, aki látási fogyatékos gyermekek fejlesztésével foglalkozik országszerte.

Intézményünk nagy múltú, szimbolikus intézmény. Mint hosszú neve is mutatja, többcélú, komplex intézmény, mely nem csupán az oktatás-nevelés színtere, hanem a gyógypedagógus-képzés gyakorló intézménye, integrációt ellátó és támogató központ, a „vakügy” szimbóluma, társadalmi jelkép.

Pedagógiai munkánkat a látási fogyatékosok szakterületén történt tartalmi és módszertani változásokat, a társadalmi elvárásokat figyelembe véve, a látási fogyatékos és halmozottan fogyatékos tanulóink egyéni életsorsát szem előtt tartva, a törvényi szabályozottságnak megfelelően végezzük, folyamatosan egyeztetve a szülők részéről felmerült igényekkel.

Közös célunk, hogy az intézmény hagyományait megőrizzük, a nevelés-oktatás színvonalát magas szinten tartsuk, az oktatási rendszerben biztos pontot, stabil hátteret jelentsünk diákjaink és családjaik, valamint dolgozóink számára egyaránt.

Küldetésünk, hogy valamennyi gyermekünk számára olyan szolgáltatásokat nyújtsunk, amelyek képessé teszik őket a produktív, teljes életre és a sikeres társadalmi beilleszkedésre. A gyermekek érdekeit előtérbe helyezve végezzük pedagógiai munkánkat, folyamatosan fejlesztjük tudásunkat és tevékenységrendszerünket, valamint társadalmi szerepvállalásunkkal hazai és nemzetközi szinten is képviseljük a látási fogyatékosok ügyét.

Intézményegységeink

Óvoda – látási fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének programja szerint

Általános iskola – látási fogyatékos ép értelmű, enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos valamint siketvak tanulóokra kidolgozott általános iskolai program/tanterv szerint.

Szakiskola – felvételi eljárást követően, fazekas, szőnyegszövő, sütőipari és gyorspékési munkás, szakács segéd és számítógépes adatrögzítő szakképesítések megszerzésére

Készségfejlesztő iskola – enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók középfokú oktatása

Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskola – súlyos halmozott fogyatékos tanulók oktatása, nevelése

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményi (EGYMI) – a rehabilitációs-rehabilitációs ellátás megszervezése, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő nevelésének, oktatásának támogatása céljából

Kollégium – a vidéki lakóhellyel rendelkező tanulók tanítási időn kívüli ellátását nyújtva

Gyermekotthon – állami gondoskodásban élő látási fogyatékos gyermekek részére

Az intézmény intézményegységeire való bekerülés a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálatának Szakértői Bizottsága által kiállított szakértői vélemény alapján lehetséges. A tanulókkal kapcsolatos nevelési-oktatási, egészségügyi és gondozó tevékenység tervezése és megvalósítása mindenkor a szakértői vélemény figyelembevételével, a gyermek, tanuló ellátásában részt vevő szakemberek együttműködésében valósul meg annak érdekében, hogy minden gyermek és fiatal az egyéni képességeinek leginkább megfelelő és leghatékonyabb rehabilitációs, rehabilitációs ellátásban részesülhessen.

Törvényi szabályozók

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 134/2016. (VI.10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központtól
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 150/2012. (VII.6.) Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII.30.) Korm. rendelettel
- 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 235/1997.(XI.17.) Kormányrendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 328/2011. (XII. 29) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

- 9/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- 331/2006. (XII.23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 369/2013. (X.24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 8/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 415/2015. (XII.23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

1. Óvoda Nevelési Programja

Nevelőtestületünk mottója

„A legfontosabb, hogy a gyermeknek jó legyen az élete a jelenben. Itt, és most legyen jó, tehát ezt a vágyott állapotot ne majd csak a jövőben érzük el. Azért, hogy azzal együtt, amilyen helyzetben van, gyermek maradjon, és boldog lehessen.”

(Dr Büki György, Gyermekneurológus)

1.1. Óvodánk bemutatása – helyzetkép

Az óvoda többcélú intézmény szervezeti részeként, szakmailag önállóan működik. Az óvodások egy része fővárosi vagy Budapest közelében lakik, naponta bejár, más részük viszont az ország különböző területeiről érkezik, ők az óvoda épületében működő kollégiumban kapnak ellátást.

Óvodánkba a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhelyi Szakértői Bizottság javaslatára kerülhetnek be a gyerekek. Az óvoda egész évben fogadja a szakértői véleménnyel rendelkező gyerekeket.

A látási fogyatékos gyermekeken kívül fogadunk halmozott, súlyos halmozott fogyatékos óvodásokat is, akiknél a látási fogyatékos mellé egyéb fogyatékos is társul. A csoportok létszáma változó, a gyermekek állapotához igazodik.

Az óvoda 1912-ben épült. A csoportszobák két szinten helyezkednek el, minden szinten található egy korszerűen kialakított akadálymentes mosdó is.

Az épület nagy részben akadálymentes. Az óvodába történő bejutást és a szintek közötti közlekedést lift segíti.

A helyiségeket, termeket, szobákat igyekszünk mindig a gyermekek igényeihez igazítani. Kialakítottunk vízágas, ugráló, látásnevelő, Snoezelen, mozgásfejlesztő, kommunikációs és hallásfejlesztésre alkalmas terápiás jellegű szobákat valamint egyéb relaxációs helyiségeket. Az épületben található egy nagyméretű tornaterem, melyben jelentős mozgást fejlesztő eszközpark található.

A csoport- és terápiás szobák nagy mennyiségű korszerű fejlesztő és infó kommunikációt segítő eszközzel vannak felszerelve, melyek bővítéséről folyamatosan gondoskodunk.

Az óvoda épületéhez tartozik egy játszóudvar, amit az Európai Unió szabványoknak megfelelő játékokkal láttunk el.

1.2. Pedagógiai programunk szakmai koncepciója

Óvodánkban látási fogyatékos gyermekek nevelésével foglalkozunk, akik – a tervszerűen átgondolt munkát végző, felkészült szakemberektől – az óvodai nevelés egész idejét átszövő többszolgáltatásokat kapnak. A szolgáltatások terápiás célokban, tartalmakban, a sajátos nevelési, gondozási igényt figyelembe vevő eljárásokban, egyéni bánásmódban is kifejeződnek.

A pedagógiai célú, egészségügyi rehabilitációt, rehabilitációt, a rendelkezésre álló és folyamatosan bővülő eszközrendszerrel, a partnerek véleményének, elégedettségének figyelembevételével, minél teljesebb körűen tervezzük megvalósítani.

Mindezt a gyermekek életkori sajátosságainak, alapvető jogainak és szükségleteinek figyelembevételével, a közösségben való nevelés pozitív hatásaira támaszkodva, a családdal minél jobban

együttműködve próbáljuk elérni. Segítjük az integráltan nevelkedő vak óvodásokat és a velük foglalkozó szakembereket is.

Óvodánkban egy szakmai munkaközösség működik; mely két csoportban dolgozik. Az egyik csoportban a délelőtti, a másikban pedig a délutáni pedagógusok. Feladatuk a szakmai célkitűzések, tervek megvalósítása és a pedagógiai munka színvonalának megőrzése, ill. fejlesztése (külső-belső továbbképzések).

1.3. Az óvodai nevelés célja

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a társulói sérülések miatt kieső megismerési lehetőségekből eredő hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

1.4. Az óvodai nevelés alapelvei

- Tervszerűség, tudatosság, következetesség
- A gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete
- A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állóak
- Érzelmileg biztonságot adó derűs, szeretetteljes óvodai légkör
- Egyénre szabott bánásmód érvényesülése
- Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása, a teljes személyiség fejlesztése
- Rehabilitációs, rehabilitációs elvek érvényesülése
- Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében
- Folyamatos, rendszeres együttműködés a szülővel

1.5. Gyermekkép

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodásainknak igyekszünk a legmegfelelőbb körülményeket megteremteni.

Az óvodánkba járó gyermekek, nagyon eltérő képességekkel, és egészségügyi állapottal kerülnek hozzánk. Érzékszervi, és értelmi fogyatékoságuk hatással van a személyiségükre is. Legfontosabb célunk, hogy egyéni, pontosan rájuk szabott fejlesztési tervekkel, és személyükre alakított terápiákkal segítsük a mindennapjaikat. A bennük levő lehetőségeket, örömteli tevékenységek során kibontakoztatjuk ki, biztosítjuk számukra, hogy személyiségük harmonikusan alakuljon. Azt szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek boldog, jó hangulatú, és minden fejlesztési lehetőséget megragadó óvodás éveket tudhatnának maguk mögött.

Óvodásainkat kizárólag saját magukhoz mérjük; minden, önmagukhoz mért fejlődésüknek, és pozitív irányú szocializációs változásaiknak örülünk.

1.6. Óvodakép

Óvodánk biztosítja az óvodáskorú látási fogyatékos gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a személyi, tárgyi és szakmai feltételek biztosításával.

Az óvoda hangulata barátságos, családias, a látási fogyatékos gyermekek számára az elfogadást, és szeretetteljes bánásmódot hangsúlyozó. Speciális helyzetünkből adódóan igyekszünk a hozzánk járó gyermekek sokrétű ellátását megvalósítani.

A személyre szabott terápiás megközelítéssel végzett fejlesztő foglalkozások, a legkorszerűbb pedagógiai elvek mentén végzett nevelőmunka mellett, nagy gondot fordítunk a fogyatékos gyermeket nevelő családok megsegítésére is. Épületünkben folyik az iskolára való felkészítés is, melyet a gyermek képességeihez, és a fogyatékoságából adódó legoptimálisabb szint eléréséhez igazítunk.

1.7. Az óvodai nevelés feladata

Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés

Feladataink

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- látáskiesés kompenzálása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

1.8. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

Feladataink:

- az óvodai környezetben új kapcsolatok, kötődések kialakítása
- alapvető kommunikációs, udvariassági szokások megismertetése
- kommunikációs zavarok feloldása, viselkedési rendellenességek kiküszöbölése, feszültségoldó technikák alkalmazása
- közös élményekre épülő tevékenység közben együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, szabálytartás fejlesztése
- érzelmi biztonság megteremtése, a gyerekek pozitív érzelmi motiváltságának kialakítása,
- a gyermeki önrendelkező élet megvalósításának segítése,
- a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása,
- a sérülésből fakadó hátrányok kiküszöbölése, rehabilitációs foglalkoztatás.

1.9. Az anyanyelvi és értelmi nevelés megvalósítása

Feladataink:

- megfigyelési, emlékezeti és gondolkodási képességek fejlesztése
- megszerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése
- egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztés
- anyanyelv, a beszédkésztség fejlesztése
- hiányos fogalmak valódi tartalmának megismerése, lehetőleg minél több érzékszerv bevonásával
- hallási- és tapintási figyelem fejlesztése, kompenzáció erősítése

1.10. Ép értelmű, látási fogyatékos gyermekek óvodai tevékenységi formái, és a velük foglalkozó gyógypedagógusok feladatai

Játék

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, ami közben ismereteket szerez a világról és fejlődik személyisége. A játék szerepét a vak gyermek életében a látássérülés speciális ténye felől kell megközelíteni. Tapasztalataink szerint az óvodába bekerülő vak gyermekek játéka jelentős eltérést mutat látó társaikhoz képest. A látó gyermekek játéktevékenységének fejlődésében nagy szerepe van a játékok vizuális ingerekből (apró, színes, csillogó) adódó figyelemfelhívó jellegének. Aktivitásra, környezetük felfedezésére, játékokkal történő manipulálásra készíteti őket. A vak gyermekek azonban a látás hiánya miatt félnek mozogni, kevesebb ingert kapnak környezetükből, ezért a játéktevékenységükre jellemző, hogy szegényes, egysíkú, általában egyhelyben, kevés mozgással történik.

A látási fogyatékos gyermekek játékában is megtalálható a gyakorló, konstruáló, a szerep- és a szabályjáték ugyanúgy, mint minden gyermekében. Ezek fontossága, időbeli aránya és tartalmi súlypontja különböző. A gyakorló és konstruáló játék gyakoribb, szerepe a fejlődésben tovább tart, idősebb korban is szívesen játsszák. A szerepjáték tartalma más, mások az átélhető elemei, fontos, hogy a fantázián kívül a valóságos cselekvések, a fogalmak tartalma is érthetővé váljon. A szabályok betartása és megértése, ezek elfogadása az értelem és a személyiségfejlődés függvénye.

A mozgást tartalmazó játék segíti a szegényes mozgáslehetőség és a gyermekkori mozgásigény közti feszültség miatt létrejövő kényszermozgások, fej- és testtartási rendellenességek megszűnését, a fejlődést segítő "funkcióöröm" létrejöttét. Javítja a mozgástempót, új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, ismert mozgásformák reprodukálásával azok tökéletesedését, hozzájárul a manipulatív készségek, a finommotorika, a kéz ügyesség fejlődéséhez.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- A látássérülés miatt a tárgyak, játékszerek felhívó jellege nem magától adódik, ezért tudatosan fel kell keltenünk a gyermek érdeklődését a tevékenységek iránt.
- A beszoktatás ideje alatt meg kell ismertetnünk a vak gyermekkel a játékok állandó helyét, a terem berendezését. A tájékozódáshoz természetes támpontokat adunk, biztatjuk őket (a felfedezésre/elindulásra).

- A mozgásos gyakorló játékokat ritmusos mondókákhoz, énekekhez kötjük, segítve ezzel a gyermekben lévő feszültség oldását.
- Megtanítjuk a játékszerek „ elvesztésének ” megakadályozásához szükséges technikákat
- Igyekszünk nem csak a szokásos játékszerekkel játszani, hanem ötletességgel, kreativitással minden arra alkalmas tárgyat felhasználunk a gyermekek fejlesztéséhez.
- Biztosítjuk, hogy a játék és a játékba integrált tanulás minél sokrétűbb, élményeken alapuló tevékenységgé váljon.
- A gyermekek eltérő fejlődési ütemének függvényében szervezzük a szabad játéktevékenységben megnyilvánuló tapasztalatszerzést.
- A gyermekek egyéni sajátosságaihoz mérten, rugalmasan változtatunk előzetes terveinken.
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakulásához.
- Megteremtjük a játék feltételeit (hely, idő, eszközök) és megfelelő csoportlégtört biztosítunk; - elfogadó, segítő, támogató attitűd, differenciált módszerek alkalmazása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képesek a játék polcon tájékozódni, a játékok helyét megtalálni
- Képesek önállóan, kreatívan, hosszabb ideig játszani
- Képesek a konstruáló játékokból egyszerűbb alkotásokat készíteni
- A játékhelyzetekben újra alkotják a felnőttek tevékenységét
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz
- Részt vesznek a szabályjátékokban, ismerik és betartják a szabályokat a játéktevékenységekben, életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően

Verselés, mesélés

A versek, mesék világa az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszköze és - éppúgy, mint a játék - része az óvodai élet minden mozzanatának. A mondóka, vers, mesehallgatás a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme, örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség. Az anyanyelvi nevelést folyamatosság és differenciálás jellemzi. Folyamatosság a mindennapi tevékenység során, hiszen minden cselekvésünket kíséri és differenciálás, mert egyénileg, a gyermekek ismeretében választhatjuk meg a fejlesztés feladatait, követhetjük figyelemmel a nyelvi és kommunikációs fejlődést. A vak gyermekek a látás kiesése miatt főként a tapintásos és akusztikus ingerekre támaszkodnak, ezért talán verbális területen közelítenek legjobban látó társaik teljesítményéhez. Szívesen hallgatnak mondókát, mesét, verset, ez utóbbit aránylag gond nélkül megtanulják. Előszeretettel játszanak hangjukkal, utánozzák környezetük akusztikus ingereit. A mondókákban, nyelvi játékokban rendkívül ügyesek lehetnek. Ezen a területen könnyedén sikerélményhez juttathatjuk a vak gyermeket is és ez segítheti a közösségbe való gördülékenyebb beilleszkedését.

Kulcsfontosságú az a tény, hogy a vak gyermek ismeretei a világról a látás hiánya miatt jelentősen beszűkültek. Gyakran tapasztalhatjuk, hogy a vak gyermek valódi ismeret nélkül vagy téves jelentéssel használja a szavakat (verbalizmus). Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermek minden már meglévő és új fogalmát megtöltsük valódi, számára érzékelhető, értelmezhető tartalommal.

A beszédhibák korrigálása a vak gyermekeknél egyéni beszédfejlesztés keretében történik.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Változatos gyermekirodalmi műveltséganyagokat válogatunk, melyben egyaránt megjelennek a klasszikus és kortárs szépirodalmi, valamint a népköltészeti anyagok.
- A mesék kiválasztásánál igyekszünk egyszerűbb cselekményű, a mindennapi élethez közelebb álló történeteket kiválasztani (pl. állatmesék, rövidebb népmesék).
- Biztosítjuk a meséléshez szükséges helyet, időt, eszközt, élményt a gyermekek számára, kialakítjuk a befogadást, megértést, élményt segítő zavartalan környezetet és atmoszférát.
- A mondókák, versek, mesék bemutatásánál ügyelünk arra, hogy minden szót, ami a vak gyermek számára ismeretlen megmagyarázzunk, szemléltessünk esetleg valódi tárgyakkal.
- Mindig igyekszünk meggyőződni arról, hogy a gyermek mindent megértett az elhangzott szövegből.
- Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit: a helyes légzést, a tiszta kiejtést, az artikulációt, a beszédtempót, a hangsúlyt, beszédértést, beszédészlelést, auditív emlékezetet, szókincset, a helyes nyelvtani struktúrát, igyekszünk elkerülni a félreértések miatti téves képzetek kialakulását.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára az önálló mese-, versmondásra, dramatizálásra.
- A dramatizáláshoz valóságos, a mesében szereplő tárgyakat választunk.
- A mesék dramatizálásánál figyelünk a balesetveszélyes helyzetek elkerülésére.
- Az óvoda kezdetekor és kiscsoportban játékosan gyakoroljuk a mondókákat, a dúdolókat, hiszen a testközelség az óvodapedagógus-gyermek kapcsolatában a gyermekek számára biztonságot ad, megnyugtatja őket.
- Egyéni fejlettségüket figyelembe véve, differenciáltan foglalkozunk az eltérő beszédfejlődésű gyermekekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen hallgatnak meséket, verseket, azokat igénylik, szeretik.
- Szét tudják választani a mesét és a valóságot, kialakult a mesetudatuk.
- Ismert mesét dramatizálnak.
- Beszédkultúrájuk és szókincsük gazdag, beszédkedvük erős.
- Tudnak rövid, ismert történetet, mesét megfelelő időrendben elmondani (10-15 mondat).
- Szívesen mondanak mondókát, verset. Maguktól is elmondanak 1-2 ismert (tanult) mondókát, verset.
- Kérdésre a lényegét érintő, pár szavas mondattal adnak választ.
- Velük megtörtént eseményeket röviden, időrendben mondanak el.

- Tisztán ejtik a hangokat, képesek 3-4 hang sorrendjének megjegyzésére.

Ének, zene, énekes játék

A látási fogyatékos gyermekek óvodai nevelésében külön hangsúlyt kap az ének, a zenei nevelés. A nevelés folyamán a gyermekek fejlődésében nagy szerepet játszó készségek kialakítása, gyakorlása, hiányzó készségek kompenzációja történik.

A hallás és ritmusfejlesztő játékok transzferhatásuknál fogva más készségeket is fejlesztenek: fejlődik a mozgás- és tájékozódási készség, a kommunikáció, a szabálytudat és az emlékezet. A zene öröme a sikerélmény, az aktivitás az egész személyiség fejlődését segíti.

A vak gyermekek kifejezetten szeretik a zenét, a zenélő játékokat és többségük nagy kedvvel énekel. Tapasztalataink szerint az otthoni környezetben is legelőször a hangot adó, zenélő játékokkal ismerkednek meg a gyerekek. Így az óvodába bekerülve már szívesen részt vesznek minden olyan tevékenységben, ami zenével kapcsolatos. A hangszereket még az a vak gyermek is örömmel a kezébe veszi, megszólaltatja, aki egyébként más játék megfogását erőteljesen hárítja. A későbbiekben azonban ügyelnünk kell arra, hogy ne csak a zenélő játékok kössék le a gyermek figyelmét, hanem igyekszünk másfajta tevékenység felé terelni őt, felhívjuk a figyelmét környezete egyéb hangjaira is.

A dalokat, mondókákat, amikor csak lehet, összekötjük valamilyen mozgásos tevékenységgel. Az énekes gyermekjátékok keltette szituációban lehet leginkább kommunikációra bírni azokat a vak gyermekeket, akik másképpen nem akarnak beszélni, vagy nem értik a bonyolultabb helyzeteket. A társaik érintését is elhárítók, megfogják egymás kezét, a rendetlenkedők önként betartják a szabályt.

A hallás-, mozgás-, ritmusérzék egyszerre fejlődik, kialakul a közös játék, az együttműködés nemcsak a felnőttel, hanem a társakkal is.

Bár a köztudatban az terjedt el, hogy a látási fogyatékos embereknek az átlagosnál jobb a hallásuk, ezt a tényt azonban nem támasztják alá a kutatások. A vak ember ismereteinek nagy részét hallás útján szerzi, de hosszú fejlődési folyamat (kényszergyakorlás) következménye a kifinomult hallási figyelem kialakulása. Így a vak gyermekeinknél nagy jelentősége van a már óvodás korban elkezdett hallási figyelem fejlesztésének.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Felmérjük a gyermekek zenei szintjét, megismerjük otthoni szokásaikat.
- A megfelelő légkör kialakításával kellő motiváltságot teremtünk az énekléshez, mondókázáshoz.
- Megerősítjük a gyermek spontán kezdeményezéseit.
- Az igényes dalok, mondókák kiválasztása során figyelembe vesszük a népi- és kortárs műveket, valamint a gyermekek (a család) kulturális világnézetét, az életkori és egyéni fejlődésüket.
- Megismertetjük a gyermekeket hangszerekkel, mozgásformákkal és táncos mozdulatokkal.
- A vak gyermekeknél a ritmus és hallásfejlesztésnél nem csak a klasszikus hangszerek megszólaltatásában gondolkodunk, hanem minden zajt keltő eszközt felhasználunk (tejeskanna, lezárt befőttes üvegben gyöngyök, stb.).
- Törekszünk a zene megszerettetésére, a közös játékra, éneklésre.

- Bizonyos körjátékoknál segítő, szimbolizáló eszközt használunk.
- A vak gyerekeknél a verbalizmus elkerülése érdekében a dalban lévő kifejezéseket is megmagyarázzuk.
- A dalok, mondókák kiválasztásában figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeit.
- A gyermek értékelését egyéni képességeikhez viszonyítva végezzük.
- A zenehallgatás élményének biztosításával motiváljuk a gyermekeket a zenei élmény átélésére, befogadására, szeretetére.
- A gyermekek nyelvi képességét is fejlesztjük a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyerekek saját képességük szintjén tudnak, szeretnek és mernek énekelni, maguk is kezdeményeznek játékot.
- Felismerik a lassú-gyors, magas-mély, hangos-halk közötti különbséget, ezt mozgással, térben is kifejezik.
- Egyenletes lüktetést és ritmust ki tudnak emelni, ritmushangszereket használnak.
- Tudnak tempót tartani, természetes tempóban járni.
- Ismerős dalt szöveg nélkül is felismernek, 2-3 motívumot visszaénekelnek.
- Képesek a dalos játékok szabályainak elfogadására és betartására.
- Tudnak felelgetős dalokat társaikkal, vagy a csoporttal énekelni.
- Érdeklődéssel és figyelemmel hallgatnak zenét, hangszereket felismernek.

Technika, mintázás, kézimunka – tapintásfejlesztés

A tapintásfejlesztésnek kiemelt szerepe van a látási fogyatékos gyermekek nevelésében, hiszen megismerő tevékenységük eredményessége, egész óvodai életük örömtelisége múlik azon, hogy mennyire ügyes a kezük, jó a tapintásuk. Nagy a felelősségünk abban, hogy „mit és hogyan láttatunk” velük, mit adunk a kezükbe.

Az óvodába bekerülő vak gyermekek eltérő tapintási képességekkel és érdeklődéssel rendelkeznek. Az óvoda feladata, hogy felmérje a gyermek tapintási képességét és rendszeres manipulációs tevékenységgel fejlessze azt.

A tapasztalatunk az, hogy folyamatos fejlesztés következtében a vak gyermek is megszereti, játékként éli meg ezt a tevékenységet, már csak azért is, mert a céltárgy, a végtermék általában egy játéktárgy. A tapintási diszkrimináció, a finommotorika fejlesztéséhez szükség van minél többféle anyag és technika felhasználására, játékos formában. Eközben fejlődik figyelmük, megfigyelőképességük, formaérzékük is. Nagyon fontos a fokozatosság betartása és a gyerek egyéni képességéhez igazodó feladatok adása. Az egyénre szabott, és rendszeresen végzett manipulációs tevékenység során nem szabad teljesítményorientált, uniformizált elvárásoknak megfelelő, vizuálisan „szép”, esztétikus produktumokat készíttetnünk. A cél jártasság szintjére emelni az egyes tevékenységelemek végzését.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Megteremtjük a gyermekí alkotó-alakító tevékenység feltételeit: megfelelő légkör, hely, idő, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag biztosítása.
- A gyermekcsoport fejlettségi szintjéhez igazodva, mielőbb megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Tudatosan és tervszerűen fejlesztjük tapintásukat, manipulációjukat, finommotorikájukat, szem-kéz koordinációjukat, téri tájékozódásukat.
- A tevékenység során tálcát használunk, amelyen a tárgyak behatárolható területen találhatóak a gyermek számára.
- A látási fogyatékos gyermeket - már kiskortól kezdve - rendhez kell szoktatnunk, de úgy, hogy annak fenntartásához támpontokat is nyújtunk számára.
- A leesett tárgyak megtalálásához keresési technikákat tanítunk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek ismerik és szeretik a mintázáshoz és egyéb alkotó tevékenységhez szükséges anyagok tulajdonságait; azok egyszerű megmunkálhatóságát.
- Képesek tárgyakat, egyszerűbb technikai megoldások segítségével elképzelésük szerint díszíteni.
- Tudnak játékra használható dolgokat készíteni, papír és egyéb anyagok felhasználásával.
- Tapintásuk, manipulációjuk, finommotoros mozgásuk, szem-kéz koordinációjuk, téri tájékozódásuk egyéni képességeikhez igazodóan fejlett.
- Vigyáznak egymás munkájára és megbecsülik azt.

Mozgás

Minden óvoda nevelő munkájában kiemelt szerepe van az egészséges életmódra nevelésnek. A mozgásfejlődés az óvodás kor szenzitív (érzékeny, fogékony) szakasza. A mozgásformák és ezek gyakorlása az idegrendszer érését, fejlődését segítik elő, ez a korszak a mozgás és érzékelés finom összehangolódásának időszaka.

Több szempontból is nagy a jelentősége a mozgásnak a vak gyermek életében. A környező világ felfedezése, megismerése is a mozgás révén, a járás megtanulásával gyorsul fel számára. A látás hiánya lassúbb mozgásfejlődést, lemaradást okozhat. A vak gyermek hajlamos a passzív visszahúzódásra, az egyhelyben ülésre. Ebben gyakran a környezete is „segíti” túlvédő gondoskodásával.

Az óvodába bekerülő gyermek mozgásos előéletét igyekszünk minél hamarabb megismerni. Nagy gondot fordítunk a gyermek mozgásállapotának team munkában történő felmérésére. Ezt követően a fokozatosság elvét betartva tervezzük meg a fejlesztő munkát.

A csoportszobában, tornateremben, udvaron többféle, a gyermekek által megtalálható - mozgásra készítő eszköz, játék van. Fontosnak tartjuk ezek számának folyamatos növelését, cseréjét illetve a balesetek megelőzése érdekében az állapotuk ellenőrzését. A tevékenységek sorában mindennap időt

szánunk az életkoruknak, mozgásállapotuknak megfelelő mozgásos játékokra - lehetőleg minél gyakrabban a szabadban.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Fontos, hogy megismerjük, felmérjük a gyermek mozgásállapotát.
- A szemészorvos javaslatára, a diagnózis ismeretében egyénileg figyelünk a szükséges speciális mozgásnevelésre.
- Fontos, hogy a gyermek „vakon bízhatson” bennünk, szeretetteljes légkör vegye körül, ismerje a teret, ahol mozognia kell.
- A biztonságot adó tér főbb tájékozódási pontjai legyenek állandó helyűek, az aliglátó gyermekek esetén feltűnő, kontrasztos színű jelzéseket alkalmazunk.
- Jobboldali közlekedést alkalmazunk az óvoda egész területén.
- A védőtartás kivitelezését igyekszünk minden gyermek számára megtanítani.
- A csoport-, tornaszobában, udvaron minél több mozgásra készített eszközt és játékot biztosítunk.
- A másokra zavarólag ható kényszermozgásokat igyekszünk leépíteni.
- A gyakorlatok, játékok fokozatosan nehezednek. Ügyelünk a rövid, pontos ismertetésükre, különösen, ha a gyermek még nem ismeri jól a testrészeit, a térirányokat.
- Egy-egy új mozdulatot, gyakorlatot, egyénileg mutatunk, lehetőleg mögötte állva.
- Játékosan gyakoroltatunk biztonságot adó ismerős, kipróbált eszköz használatával.
- Változatos hanghatásokat alkalmazunk a mozgás fejlesztése során.
- A nap folyamán kihasználjuk a spontán mozgáslehetőségeket.
- Figyelünk arra, hogy az értékelés, a hiba javítása személyre szóló, motiváló legyen.
- A szakorvos javaslatára gyógytornára szoruló gyermek – lehetőség szerint – rendszeresen vegyen részt speciális foglalkozásokon.
- Folyamatosan konzultálunk gyógytornással ilyen esetben.
- Igyekszünk folyamatosan tájékoztatni a gyermek mozgásfejlődéséről a szülőket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Támpont segítségével tudnak egymás mellé sorakozni.
- Tudnak kört alakítani kézfogással, jelre irányt változtatnak.
- Tudnak egyenes irányban járni ütemtartással, hangforrás felé.
- Végig mennek a tornapadon.
- Fel- és lemásznak különböző szerekre, tárgyakra.
- Tudnak lassú iramban, egyenes irányban a hangforrás felé futni.
- Ismerkednek a mélyugrással, a félkezes felsődobással.

- Szívesen vesznek részt egyéni és közös versenyjátékokban.
- Figyelnek a társaik által keltett zajra, igyekeznek kikerülni őket.
- Örömmel játszanak, maguk is javasolnak különféle játékokat.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezetünkről nyert információknak mintegy 70 %-a látásunk útján jut el hozzánk. A látás kiesése miatt a látási fogyatékos gyermekek a környezetük megismerésénél az épen maradt érzékszervekre: főleg a tapintásra, hallásra, szaglásra vannak utalva. Ők sok tárgynál először a tárggyal kapcsolatos hangeffektusokat, esetleg szagokat ismerik meg. A tárgy testszerű megjelenési formáját azonban csak akkor nyeri el, ha a tárgyat meg is tapogathatják. Látás segítségével a tárgyat egy pillanat alatt, egészében ismerhetjük meg, tapintással azonban részletről részletre kell haladni. A tárgyak megismerése során a vak emberek gyakran keresnek olyan – tapintással érzékelhető – különös jegyet, amely alapján a későbbiekben is biztosan felismerhetik azt.

Ez a jegy gyakran nem egyezik meg a látók számára is lényeges jeggyel. A vakon született gyermekek fogalmainak központjában más érzékleti tartalmak vannak. Ez a világ nem „kisebb” (azzal a hiányzó 70 %-kal), csupán különböző.

A környezet megismerése szempontjából (is) nagy különbség van a vakon született, illetve a későbbi életkorban megvakultak között. Annak a gyermeknek, aki 3-5 éves kora után veszíti el a látását, még hosszú ideig felidézhető látási emlékképei vannak. Ezt mindenképpen hasznosítanunk kell az óvodai nevelőmunkánk során. A látását 3 éves kor előtt elveszített gyermek vizuális élményeire kevésbé, vagy egyáltalán nem építhetünk.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- A környezettel való ismerkedés nem csak egy-egy foglalkozásra korlátozódik, hanem áthatja az egész óvodai életet.
- Fontos, hogy minél előbb megfelelő képet kapjunk a látási fogyatékos gyermek szűkebb-tágabb környezetével kapcsolatos ismereteiről.
- Biztosítjuk a környezet tevékeny megismerését, segítjük a gyermekek véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a megfelelő hely, idő, eszköz egységében.
- Lehetőség szerint minél többet „foglalkoztassuk” a tapintás fejlesztése mellett a többi érzékszervet is (hallás, szaglás, ízlelés, esetenkénti látásmaradvány).
- Egy új tárgy bemutatásakor kiemeljük a vak gyermek számára fontos sajátosságokat. Minden lehetséges módon megpróbáljuk a tárgyakat hallhatóvá tenni.
- Figyelünk az anyagokra, méretükre, hőmérsékletükre, esetleg ízükre is.
- Próbáljuk – amennyiben lehetséges – az általa legkönnyebben elképzelhető viszonyítást alkalmazni.
- Hozzászoktatjuk a gyermeket, hogy meghatározott rendszer szerint, figyelmesen tapogasson.
- Tálcat használunk a tárgyak elhelyezéséhez, rendszerezéséhez.
- A vak gyermek számára a legegyszerűbb tárgyat, dolgot is meg kell mutatni, el kell magyarázni.

- A szobor, makett, bármely stilizált másolat bemutatását akkor alkalmazzuk, ha a valódi tárgy nem elérhető.
- Élményt nyújtó lehetőséget biztosítunk az ismeretszerzésre, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével.
- Felkeltjük a gyermekek matematikai érdeklődését, felismertetjük az elemi ok-okozati összefüggéseket, pozitív viszonyt alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.
- Olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, természetes élethelyzetekben lehetővé teszik a matematikai tapasztalatok megszerzését, illetve örömforrást nyújtanak a spontán és irányított ismeretszerzés közben is.
- Felismertetjük, szemléltetjük, rávezetjük őket a matematikai problémahelyzetekre, gazdagítjuk a tevékenységben való alkalmazás lehetőségét.
- A szervezett matematikai tanulás során lehetőséget teremtünk a tudatos, egyéni képességfejlesztésre, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről, tudják lacímüket, szülei nevét, foglalkozását.
- Ismerik a természeti és társadalmi környezetből mindazt, ami szükséges az életkoruknak megfelelő eligazodáshoz.
- Az emberi testrészeket felsorolják, megnevezik az érzékszerveket.
- Napszakokat felismerik, megnevezik, tudják a napok nevét.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait.
- A gyermekek meg tudják különböztetni a környezetükben leggyakrabban előforduló tárgyakat egymástól.
- A minőségi- mennyiségi eltéréseket felismerik, tudnak halmazt létrehozni, elemeket sorba rendezni, tő- és sorszámneveket használni a számlálás során.
- Becsléseket, méréseket végeznek, szívesen kísérleteznek, elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, megnevezik, tudnak analizálni, szintetizálni, általánosítani.

Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, tulajdonságok, a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos eszköze, lehetősége.

A látási fogyatékos gyermek is képes - életkorának, fizikai állapotának figyelembevételével - mellett - aktivitásra. Ennek alapvető fajtája az óvodában az önkiszolgálás. Az erre való nevelés során is igen fontos a jól megválasztott napirend, a szeretetteljes légkör, a bizalom kialakulása, a természetes testközelség megléte felnőtt és a gyermek között.

Az egyéni képességek ismeretében, a fokozatosság betartásával, a balesetveszély elkerülésével törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A feladatok végrehajtása játékos, melyet reálisan, ösztönzően értékel az óvodapedagógus. Törekszünk a gyermeki önrendelkezés lehetőségeinek növelésére.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

Vetkőzés-öltözés

- Próbáljuk megbeszélni a szülőkkel, hogy a gyermek számára kényelmes, könnyen le- és felvehető öltözetet biztosítson, így a vetkőzés könnyebben elsajátítható, megtanulható, hamarabb juthatnak sikerélményhez.
- Igyekszünk rendszeresen ugyanarra a helyre tenni, tetetni a vak gyermek ruháit, ahol ő is könnyen megtalálhatja.
- Megjelöljük a fogasát, szekrényét tapintható jellel.
- Az öltözködés tanulását segíti, ha minden ruhaneműn talál a gyermek valamilyen jelzést, ami egyértelművé teszi számára, hol van az adott ruha eleje.
- A vetkőzés-öltözésnél mindig a gyermek mögött állva segítjük őt.
- Mindig elmondjuk szóban is, amit csinálunk, de a testrészeket, ruhák nevét is folyamatosan tanuljuk.
- A gombolást, fűzést, kötést játékosan gyakoroltatjuk.

Étkezés

- Biztosítjuk az étkezéshez szükséges nyugodt, biztonságot adó környezetet.
- Megismertetjük a gyermekekkel a tányér, pohár, evőeszköz helyét.
- A tányért és az evőeszközöket a könnyebb tájékozódás érdekében tálcára tesszük.
- Mindig tudnia kell a gyermeknek, hogy mi van a tányérjában.
- Nem engedjük, hogy kíváncsiságból a szomszéd tányérjába nyúljaljon.
- Az étkezésnél a gyermek mögötte ülve segítjük őt.
- Mélyebb tányérba találjuk második fogást is, ebből könnyebben tud a gyermek önállóan enni.
- Törekedünk arra, hogy minél tisztábban fejezze be a gyermek az étkezést.
- Az ivásra az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk.

Tisztálkodás, higiénia

- Fontos feladatunk a gyermekek rendszeres tisztálkodáshoz való szoktatása.
- A szobatisztaság kialakítására nagy gondot fordítunk, a fokozatosság elvét betartjuk.
- A már szobatiszta gyermekeknél biztosítjuk, hogy megismerje a WC helyét, megtanulja a WC önálló használatát, kézmosást.
- A fogkefe használatát szintén a gyermek mögött állva tanítjuk.

- A papír zsebkendő és a szemetes helyét a csoportszobában igyekszünk minél hamarabb megtanítani a vak gyermeknek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Étkezés előtt, WC-használat, egyes foglalkozások után önállóan mosnak kezét,
- Önállóan használják a WC-t,
- Tudnak arcot, fogat mosni, ismerik a tisztálkodó szerek helyét,
- Önállóan használják a zsebkendőt,
- Önállóan étkeznek, vigyáznak az asztal és a ruházatuk tisztaságára,
- Kevés segítséggel vetkőznek-öltöznek, fűzik-csatolják a cipőjüket,
- A csoportszobában, az óvoda általuk használt más helyiségeiben önállóan közlekednek,
- Ismerik az általuk használt játékok, eszközök helyét, a foglalkozás végén rendet raknak,
- Igénylik a tisztaságot, rendezettséget saját magukon, környezetükben.

A tevékenységben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás folyamatos, valamennyi tevékenységben, nevelési feladatban megjelenik. A tanulás célja a gyermekek kompetenciáinak, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A látási fogyatékos gyermek előzetes élményei, tapasztalatai meglehetősen hiányosak. A családok túlféltő közegében, a látássérülésből adódó mozgásos gátoltság miatt a gyermekek viszonylag kevés spontán ismeretet szereznek. Az óvodába bekerülve a tevékenységek keretei között a képességek, készségek fejlesztését célozzan kell megvalósítanunk.

Különösen nagy figyelmet fordítanunk a Braille írás-olvasás előkészítésére. Ahhoz, hogy a látási fogyatékos gyermekek az iskolában képesek legyenek a pontolvasást- írást megtanulni, elengedhetetlenül szükséges ennek óvodai megalapozása. Ezért az óvoda nagycsoportjában heti egy alkalommal foglalkozunk a hatpontrendszerben történő tájékozódás elsajátításával.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Kiemelt feladatunk a manipulációs készség, a tapintási diszkrimináció fejlesztése, továbbá a jó és biztos tájékozódó képesség kiépítése.
- Nagy figyelmet fordítunk a koordinált mozgások fejlesztésére, valamint a kézerő növelésére.
- A hatpontrendszerben történő tájékozódás elsajátítása során megismertetjük a gyermekeket a Braille írás-olvasást előkészítő speciális eszközökkel; nagy- és kis hatrekeszes doboz, gombás- és szöges tábla.
- Igyekszünk a különböző tevékenységek során a gyermekek minél több érzékszervének együttes, egymást segítő működését biztosítani.
- Megteremtjük a tanulást támogató környezetet.
- Törekszünk a komplexitásra, differenciálásra.
- A témakörök feldolgozásánál élünk a projekttervek lehetőségével.

- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

1.11. Halmozottan fogyatékos, súlyos halmozott fogyatékos látási fogyatékos gyermekek óvodai tevékenységi formái, és a velük foglalkozó gyógypedagógusok feladatai

Kommunikáció

A halmozottan fogyatékos gyermekek kommunikációjának fejlődése eltér az ép gyermekekétől. Gyakran lassúbb, egyenetlen, jelentős elmaradást mutatnak a beszédértésben, a beszéd motoros kivitelezésében. Esetenként leszűkül a kommunikáció a tárgyakkal, képekkel, gesztusokkal való információ cserére.

A halmozottan fogyatékos látási fogyatékos gyermekek kommunikációs lehetőségei még inkább nehezítettek.

A vizuális ingerek hiánya ezeknek az egyszerű eszközöknek a megértését, elsajátítását, használatát is súlyosan akadályozzák. A kisgyermek sérülése, annak struktúrája, súlyossága határozza meg, hogy a nevelő munkánk során milyen módszereket, eszközöket használunk a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztésére.

A verbális kommunikáció sok esetben nem alakul ki a halmozottan fogyatékos és súlyos halmozott fogyatékos gyermekeknél, ezért az alternatív és augmentatív (kíséítő és kiegészítő) kommunikációs eszközök segítségével csökkenthetjük a kommunikációs nehezítettséget.

Olyan egyéni jelrendszert alakítunk ki testjel, tárgyjel, gesztus, kommunikátor, valamint - ha a látásmaradványa lehetővé teszi - kép segítségével, mellyel a gyermek képes lesz környezete felé az igényeit kifejezni. A tevékenységek azonos gesztus és tárgyjellel (esetleg képpel) történő előrejelzésével segítjük őt a napirendjében, és környezetében való eligazodásban. A gyermek megközelítéséhez, a vele való kommunikációhoz nagyon jó alkalmat nyújtanak a mindennapos, gyakran ismétlődő tevékenységek, a napirendi pontok, valamint azok a dolgok, események, amik felkeltik az érdeklődését. Megfelelő vizuális kontroll hiányában a szemkontaktust érintéssel, testkontaktussal pótoljuk.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Felmérjük a gyermek kommunikációs szintjét, és egyéni fejlesztési tervet készítünk számára.
- Tájékozódunk valamennyi korszerű kommunikációs eljárásról, és módszerről, és kiválasztjuk a gyermek számára a legmegfelelőbbet.
- Ha alternatív kommunikációs lehetőséget választunk, a beszédindítást, és beszédfejlesztést párhuzamosan végezzük.
- A szülőkkel, a gyermekkel foglalkozó valamennyi szakemberrel tartjuk a kapcsolatot (logopédus, szomatopedagógus), és egységes módon próbálunk kommunikálni a gyermekkel.
- Kommunikációfejlesztést végzünk valamennyi fejlesztő foglalkozáson, és igyekszünk minden élethelyzetben alkalmazni a kiválasztott kommunikációs módszert

- Érzelmi meleget és ingerekben gazdag környezetet teremtünk a gyermekek számára, és biztosítjuk a testkontaktust.
- Minden helyzetben a gyermek személyes igényeit igyekszünk figyelembe venni.

Mozgás

A mozgás akadályozottsága, a mozgásszervi fogyatékoság jelenléte nagymértékben befolyásolja a gyermekek cselekvéssel kapcsolatos, ismeretszerzésre irányuló lehetőségeit. Ezen tényezők gátolhatják az értelmi képességek kibontakozását, az emberi kapcsolatok alakulását, az akaratit és érzelmi élet fejlődését. Különösen igaz ez a súlyos halmazott fogyatékos gyermekekre.

Ezért arra kell törekednünk, hogy a gyermekek képességeihez mérten maximálisan kihasználjuk mozgástevékenységüket. Feladatunk a mozgásszerv-rendszer károsodásából fakadó következmények korrekciója, és kompenzációja.

A mozgásfejlődés fiziológiás mozgássor mentén történik. Így jutunk el az anyaméhben belüli flexiós (magzatpóz) tartásból a felegyenesedett járáshoz szükséges extenziós (egyenes, helyes testtartás) tartáshoz. Ezeknek a fázisait kell követnünk és megsegítenünk abban a sorrendben, ahogyan az a normál menetű fejlődésben is történne.

A súlyos halmazott fogyatékos gyermekeknél ez a mozgássor sérül. A mozgásuk akadályozott, megkésve indul el, mozgáselemek kimarad(hat)nak, a mozgásszervrendszeri probléma miatt teljesen másfajta mozgások vehetik át a helyüket.

Jelentős feladatunk a csecsemőkori reflexek leépítése, illetve a reflex-gátló testhelyzetek kialakítása. Nagyon sokszor a fennmaradt reflexek gátolják a helyes mozgások kialakulását, a fejlődés előre haladását, a cselekvést. A mozgásfejlesztés része az izomzat és az ízületek előkészítése. Ezért nagy hangsúlyt kell fektetni az ízületek mobilizálására (ízületi mozgásterjedelem növelése, megtartása), az izmok nyújtására. Ezek után jöhet a célirányos izomerősítés (gyengült izomerő esetén), mellyel azt próbáljuk elérni, hogy a gyermek képes legyen a mozgás kivitelezésére. Fontos kialakítani és személyre szabni a hely- és helyzetváltató mozgásokat, amennyiben ez lehetséges. Itt figyelembe kell venni a maradék funkciókat, a lehetséges mozgás kivitelezést és ez alapján kell kialakítani, ha szükséges, kompenzációval a megfelelő hely- és helyzetváltató mozgásformát.

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Felmérjük a gyermekek mozgásállapotát, és ennek alapján egyéni fejlesztési tervet készítünk.
- Nagyon fontos, hogy reális célkitűzéseket állapítsunk meg, melyek elérésével sikerélményekkel gazdagíthatjuk a gyermeket.
- Tanulmányozzuk az orvosi zárójelentéseket, és együttműködünk az ortopéd szakorvossal.
- Megvizsgáljuk a gyermekek kóros reflexeit, és ha indokolt szenzoros integrációs feladatsort állítunk össze, illetve reflex-gátló testhelyzeteket alakítunk ki.
- A gyermek számára megkeressük a legalkalmasabb mozgásterápiás lehetőségeket.
- A gyermek számára megkeressük a legoptimálisabb segédeszközöket.
- A napirendbe beépítve rendszeresen elvégezzük a súlyos halmazott fogyatékos gyermek szakszerű passzív átmozgatását.
- Lehetőség szerint elkezdjük a gyermekek vízhez szoktatását.

Manipuláció, finommotorika

A halmozottan fogyatékos gyermekek tárgyakkal való manipulációját megfigyelve szembetűnő az érdeklődés hiánya, a tárgyak elutasítása, nem rendeltetésszerű használata, valamint az állandóan ismétlődő, alig változó tevékenységek merev lejátszása. A gyermekek aktivitási szélsőségei befolyásolják a külső ingerek feldolgozását, a gyermek fejlődését, a foglalkozás lehetőségeit. Fejlesztésük során kevésbé alapozhatunk a saját kezdeményezéseikkel szerzett információk segítségével, a megismerő folyamat során a spontán exploráció pedig gyakran a tárgy lényegtelen tulajdonságaira irányul. Figyelmüket túlságosan könnyű elterelni, más esetben pedig túlságosan ráirányul, rátapad egy-egy cselekvésre vagy tárgyra. A fenti problémák miatt a finommotoros készségek fejlesztése a normál fejlődésmentet követve, a gyermek fejlődési szintjéhez igazodva, strukturált tanítási helyzetben, ha szükséges egyéni fejlesztés keretében, a szokottnál jóval többszöri ismétlésszámot alkalmazva, speciális módszerekkel és eszközökkel valósítható meg.

Gyógypedagógus szerepe, feladata

- Egyéni fejlesztési tervet készítünk a gyermek képességeinek felmérése után.
- Kiemelt feladatunk a tapintási készségek fejlesztése.
- Fontos a kéz és az ujjak ügyesítése, mozgékonyságuk fokozása a kézmozgások célirányos kialakítása,
- A hüvelyk- és többi ujj közti oppozíció kialakítása,
- A szem- és kézmozgás közti koordináció kialakítása,
- A látás-, tapintás- mozgásérzet együttes szabályozása,
- A dominancia kialakításának segítése,
- A figyelem, emlékezet, beszédügyesség fejlesztése,
- A fogalmak megértésének elősegítése, és az alkotás örömeinek kiváltása.

Önkiszolgálás

Ez a fejlesztési terület rendkívül fontos, hiszen az önkiszolgálási készségek türelmes és rendszeres gyakorlásával érhetjük el a gyermek minél nagyobb önállóságát. A gyermek egész napját átszövő gondozási feladatok számtalan lehetőséget nyújtanak a gyermek komplex fejlesztésére.

Azzal, hogy a gyermek a gondozása közben felmerült elvárásoknak igyekszik megfelelni, viselkedése szocializálódik, tanul együttműködni, kommunikálni. Azáltal, hogy gondozás közben rendszeresen tudatosítjuk benne azt, ami vele történik, és amit elvárunk tőle, fejlődhet az értelme, az elvárt tevékenység beépülhet szokásrendszerébe, elősegítve a minél önállóbb életvitelt, továbbá sikerélményt nyújthat számára. Mivel a gondozási tevékenységek a gyermek legalapvetőbb szükségleteihez kötődnek és a saját testével kapcsolatosak, általuk önmagáról, saját testéről, testsémájáról kap képet. Kiváló alkalom nyílik a finommotorika fejlesztésére is (kanál megfogása, ruha felhúzása-letolása, pohár döntése iváshoz).

Minél súlyosabb, komplexebb a gyermek sérülése, a gondozási tevékenységek, az önkiszolgálásra nevelés annál időigényesebb és összetettebb, speciálisabb feladatot jelent. Ez a terület fokozottan hangsúlyos szerepet kap és beépül a fejlesztő tevékenységek sorába. „A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek akadályozottsága miatt az önálló életvitel korlátozott, egész életükön át külső

személyek segítségét igénylik. A gyógypedagógiai megsegítésnek ki kell terjednie az alapvető biológiai, létfenntartó szükségletek kielégítésére, a nevelés, oktatás- fejlesztés céljai, feladatai és tartalmi közé fel kell venni a mindennapos tevékenységek részterületeit. A megfelelően és személyre szabottan szervezett mindennapos tevékenységek mindamelllett, hogy biztonságérzetet adnak, sok tanulási lehetőséget biztosítanak a súlyosan-halmazottan fogyatékos gyermekek számára.” (Márkus. Eszter, 2005.)

Gyógypedagógus szerepe, feladatai

- Felmérjük a gyermek az önkiszolgálás területén meglévő képességeit, és egyéni fejlesztési tervet készítünk a megsegítendő területekről (étkezés, szobatisztaság, öltözés, vetkőzés).
- A tevékenységeket apróbb lépésekre bontjuk, és ezen belül kitűzzük a konkrét célokat.
- Felkutatjuk, és elsajátítjuk a legkorszerűbb evésterápiás, és toalettréninggel kapcsolatos módszereket, és terápiákat, és alkalmazzuk azokat.
- A szülőket, szakembereket, segítő személyzetet segítjük a gyermekkel kapcsolatos gondozási teendők elvégzésében.
- Segítünk, hogy a gyermek testi ingereit felismerje, értelmezze, valamint a környezete számára ezt kifejezze.
- A gyermek számára lehetővé tesszük a gondozási tevékenységben való aktív együttműködést.
- Az életminőség javítására törekszünk a gyermek képességeihez mért lehető legnagyobb mértékű önállóság elérése által.
- Kialakítjuk a gyermek számára az étkezéshez megfelelő testhelyzetet.
- A gondozási helyzet is kommunikációs helyzet, melyben figyelünk a gyermek jelzéseire.

1.12. Terápiák, speciális fejlesztő foglalkozások

Szenzoros integrációs terápia

A szenzoros integrációs terápia hozzájárul, hogy gyermekeink fokozatosan könnyebben fogadják el környezetük tapintásos ingereit. Bár mozgásterápiáról van szó, mégsem csak a mozgásállapot javulásában hoz változást ez a terápia, hanem kihat az egész személyiség fejlődésére is. Erősödik a járásbiztonság, fejlődik a saját test érzékelése, a testséma pontosabbá válik, a nagymozgások harmonikusabbak lesznek, finomodnak az egyensúlyi reakciók, javul a beszédállapot, gyengülhetnek a sztereotip mozgások is.

A szenzoros integrációs módszereknek kitüntetett szerepe van a halmazottan fogyatékos és súlyos halmazottan fogyatékos gyerekekkel való munkában. Számukra a külvilág nemegyszer érthetetlen ingerek tömkelege. Gyakran a saját testükből és az azon kívülről érkező érzékek megkülönböztetése is gondot okoz. Ez úgymond kezelhetetlen, extrém viselkedéshez vezethet. A szenzoros integrációs eszközök néha az egyetlen utat jelentik a gyermek bizalmának megszerzéséhez, ami alapot adhat a további munkához.

Vízhez szoktatás és hidroterápia

A vízhez szoktatás általános célja a vízbiztonság elérése, hogy a gyermek ugyanolyan otthonosan, fesztelenül mozogjon, játsszon és jól érezze magát a vízben, mint a szárazföldön. Ez egy alkalmazkodási folyamat, mely a víz - mint új közeg - megismertetésével, megszerettetésével kezdődik. A vízben

történő mozgás nagyszerű lehetőséget biztosít a mozgásos élmények felfedezésére, a természetes mozgásigény kielégítésére. A víz felhajtó ereje következtében a testsúlyát könnyebbnek éli meg a vízben tartózkodó gyermek. A közegellenállás miatt több idő marad jól reagálni az egyensúly elvesztésére, ill. eldőlésre (nem üti meg magát), sőt erősebb izommunkát végez. Nagyszerű alkalmat kínál rendellenes (vakos) mozgások leépítésére.

Halmozottan és súlyos halmozott fogyatékos gyermekek vízhez szoktatásával és hidroterápiájával több éve foglalkozunk. A foglalkozások heti rendszerességgel zajlanak, melyek tartalmazzák a passzív átmozgatás, a HRG, a csecsemőúszás, és a szenzoros integráció elemeit.

A gyermeket vízbe helyezve nagyon gyengéden a megszokott módon átmozgatjuk. Különböző segédeszközöket használunk: nyakúszógumi, karúszó, szivacsok.

Átmozgatás után szenzoros integrációs feladatokkal folytatjuk a foglalkozást. A feladatsorok egyénre szabottak, és kihasználjuk a víz adta lehetőségeket. A helyváltoztató mozgásoknál a víz felhajtóereje van segítségünkre. Könnyebben megy az állás, lépegetés a vízben. A terápia során a gyermeket minél több önálló mozgásra biztatjuk.

A halmozottan és súlyosan halmozott fogyatékos gyermekek a vízben nagyon hamar otthonosan mozognak, és olyan mozgássorokat is képesek elvégezni, melyek a szárazföldön komoly nehézséget okoznak. Mozgásuk a vízben harmonizálódik, megtapasztalják az örömteli, szabad mozgást.

Bazális stimuláció

A terápia során aktivizálódik az érzékelés-észlelés. E módszer segítségével a gyermek tapasztalatokat szerez saját testéről, ezeken keresztül jobban megismeri környezetét. Így könnyebb lesz számára az alkalmazkodás, az aktív részvétel eszköz lesz a kezében, hogy kifejezze magát, szándékait.

A terápia során mindig a gyermek előzetes tapasztalataiból indulunk ki. Meg kell teremtenünk a lehető legnagyobb biztonságérzetet és bizalmat sugárzó alaphelyzetet ahhoz, hogy hatásos legyen a gyermekkel való foglalkozásunk. Egy-egy inger több érzékszervre hat, az egyes területek összefüggnek egymással. Kiindulási pontként jól használhatók a gyermek mindennapi tevékenységei, amelyekben könnyedén kapcsolódhatunk hozzá. Ezekben a helyzetekben a mi szándékunkon, kreativitásunkon múlik, hogyan, milyen irányba haladunk tovább.

Egyéni mozgásterápia

A látási fogyatékos gyermekeinknél az igen fejletlen izomzat, illetve a látási kontroll hiánya miatt sokkal gyakoribbak ortopédiai elváltozások. Ebben az életkorban nem könnyű feladat ezek korrigálása. Sokféle eszköz felhasználásával, játékos formában, az életkori sajátosságokat figyelembe véve kell rávennünk a gyermekeket az együttműködésre. A halmozottan fogyatékos óvodásainknál még nagyobb türelemre, figyelemre és sokszor komoly fizikai erőre van szükség a mozgásfejlesztés során. Ezeknél, a gyermekeknél sokkal kisebb lépésekben tudunk haladni, a célkitűzések is szerényebbek. Az elért eredmények azonban a gyermekek további élete szempontjából mégis óriási jelentőségűek.

A fejlesztés megkezdése előtt legfontosabb feladatunk, hogy minél hamarabb megismerjük, felmérjük a gyermekek mozgásos előéletét, mozgásállapotát, tájékozódási képességét. Ezt az anamnézis segítségével, szakemberek, neurológus és ortopéd szakorvos munkájának bevonásával végezzük. Ezt követően a fokozatosság elvét betartva tervezzük meg a fejlesztő munkát. A csoportvezető gyógypedagógus folyamatosan konzultál gyógytornásszal.

Az óvodáskorú, látási fogyatékos gyermekek mozgás és az értelmi fejlődése ebben az életkorban szorosan összefügg. Fejlesztünk kell a gyermekek nagymozgásait, tájékozódási képességét, mozgáskoordinációját, egyensúlyát, lehetőséget kell teremtenünk az egyes mozgásformák begyakorlására. A látási fogyatékos gyermeknek is természetes igénye a felszabadult, dinamikus mozgás, ha ez nem elégül ki, magatartási problémák, kóros mozgásformák (billegés, fejforgatás, "vakos" túlmozgások) alakulhatnak ki. Azok a gyermekek, akiknek a mozgásfejlődése meglassult, eltér a normál fejlődési iránytól, az ortopéd szakorvos véleményének figyelembevételével plusz egyéni foglalkozásban részesülnek. Itt még inkább elemeire bontjuk a mozgásokat, még több gyakorlásra van lehetőség kisebb térben, egyéni odafigyelés mellett. A mozgásfejlesztő foglalkozások remek helyszíne az ugráló vár, illetve a vízágy. A légvárban jól gyakorolható az esés, felállás, remekül lehet egyensúlyozni és természetesen ugrálni, ami jól megoldoztatja az egész szervezetet. A vízágy nagyon alkalmas relaxáló, nyugtató foglalkozások tartására, a bizalmi kapcsolat kialakítására.

Látásfejlesztés

A pedagógiai szempontból vaknak számító gyermekek közül szinte minden második rendelkezik látásmaradvánnyal. Látásteljesítményük a fényérzékenységtől a gyengénlátás alsó határáig terjedhet, őket aliglátóknak nevezzük. Tapasztalataink szerint azonban a látásmaradványukat általában alig vagy egyáltalán nem használják az óvodába kerüléskor. A gyermekek látásteljesítményének meghatározásában a látásfejlesztést végző gyógypedagógusnak a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottság szemész szakorvos vizsgálata alapján megállapított szemészeti diagnózis és az ottani gyógypedagógus kollégák által készített funkcionális látásteljesítmény felmérésének eredménye segít.

A speciális látásnevelés célja, hogy az aliglátó gyermekeket megtanítsuk meglévő látásuk optimális és praktikus kihasználására. Ez egyben azt is jelenti, hogy a vizuális úton érkező információkat próbálják meg beilleszteni az érzékelés nagy rendszerébe, és képesek legyenek eldönteni, hogy mikor érdemes látásmaradványukra, illetve tapintásukra, hallásukra, egyéb érzékszerveikre vagy ezek kombinációjára támaszkodniuk. Segítünk nekik összehangolni a különböző csatornákon érkező információkat. Ennek során megtanulják eldönteni, hogy mikor és hogyan használják látásmaradványukat. A látásfejlesztő rehabilitációs tanár folyamatos kapcsolatot tart a csoportvezető gyógypedagógusokkal és segít a sérülés specifikus környezet kialakításában.

Önálló közlekedés és tájékozódásfejlesztés

A közlekedés- és tájékozódásfejlesztés célja, hogy a látási fogyatékos gyermek az összes érzékszerv érzékleti tapasztalatainak felhasználásával meg tudja határozni saját helyét és helyzetét, valamint képessé váljon kis és nagy térben az önálló és tudatos helyváltoztatásra. Az óvodában a közlekedés- és tájékozódásfejlesztés a saját testen és térben-időben való tájékozódás képességének fejlesztésével kezdődik, majd a látóvezető- és előbot technika alkalmazásával folytatódik, amelyek során fejlődik a testtudat, testséma, a téri tájékozódás, kialakulnak a téri irányok, téri fogalmak, fejlődik a nagymozgás, az időérzékelés, testtudat, visszaszorulnak, leépülnek a kóros mozgásformák, optimális esetben rendeződik a járásképek.

Beszédfejlesztés

A látási fogyatékos gyermekek beszédfejlesztése kiterjed a nyelvi és kommunikációs zavarok teljes spektrumára. A célzott terápiát a hagyományos, komplex szűrés előzi meg, olyan adaptált vizsgálatokkal, melyek a beszédhibákra vonatkozó szempontjai szükségszerűen kiegészülnek további –

hallás- és mozgássérülés, testtartási, nyelési és fogszabályozási rendellenességek, valamint a dominancia – problémák feltérképezésével.

A gyógypedagógusok a megfelelő egyéni, páros és csoportos foglalkozások keretében alkalmazzák az adekvát terápiákat.

Hangsúlyt fektetnek a szájterí tájékozódás fejlesztésére, a hallási és tapintási figyelmet, emlékezetet, szerialitást fejlesztő gyakorlatokra. A logopédiában hagyományosan alkalmazott módszerek és eszközök kiegészülnek a speciális, „vakosított” eljárásokkal, eszközökkel (hívótárgyak, Braille-szókártyák, reliefek, fogsormodell, AAK-eszközök).

A gyógypedagógusok munkájuk során figyelmet fordítanak a meglévő látásteljesítmény optimális kihasználására is, folyamatosan konzultálva a látásfejlesztő, illetve a tájékozódást és közlekedést tanító rehabilitációs tanárral. A terápiába bevonják a csoportvezető gyógypedagógusokat, szurdopedagógust, gyógytornászt, pszichológust. Speciális esetben együttműködnek alapvetően a családdal, adott esetben a fül-orr-gégész és fogszabályozó szakorvossal, audiológussal.

1.13. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

Az óvodában dolgozó pedagógusok végzettségeiket tekintve nagyon eltérőek. A látási fogyatékosok pedagógiája szakos gyógypedagógusok mellett dolgoznak hallásfogyatékosok pedagógiája szakos, logopédia szakos szakemberek is. A mozgásfejlesztést szomatopedagógusok és konduktorok végzik, így team munkában megvalósulhat a gyermekek szakszerű fejlesztése. Az óvoda specialitásaiból eredően célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen a különböző területen dolgozó gyógypedagógusok, terápiás szakemberek, gyógypedagógiai asszisztensek és dajkák együttműködése. Dolgozóink sokoldalú szakképzettsége, valamint szakmai elhivatottsága garancia a program célkitűzéseinek megvalósítására. Fejlődési, megújulási igényük folyamatos, ezért ismereteik, tapasztalataik bővítését rendszeresen külső-belső továbbképzések során valósítják meg.

Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése a látási fogyatékos gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. Lehetővé teszi mozgás-és játékigényük kielégítését meleg, barátságos, családias. A vak gyermekek tájékozódását speciális vizuális és tapintható támpontokkal segítjük. Fokozottan jelentős szerepe van intézményünkben a megfelelő világítás kialakításának. A termek berendezésénél, felszerelésénél igyekeztünk a csoportban lévő gyermekek állapotához igazodva, a fogyatékosok specifikus eszközöket előnyben részesíteni.

Szervezeti és időkeretek

A látási fogyatékos gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez, a biztonságos légkör megteremtéséhez elengedhetetlen a napirend és heti rend kialakítása, mely a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek egyéni vagy csoportos foglalkozások, fejlesztő terápiák tervezésével, szervezésével valósul meg. Törekszünk arra, hogy napirendünk rugalmas, folyamatos, alakítható és változtatható legyen azért, hogy alkalmazkodjék a gyermekek különböző tevékenységéhez és egyéni szükségleteihez.

Javasolt napirend

Délelőtti napirend	
6.30-7.30	Ébresztő, mosakodás, öltözködés
7.30-8.00	Reggeli
8.00-9.00	Szabad játék
9.00-9.30	Tervezett foglalkozás
9.30-10.00	Tízórai
10.00-11.30	Tervezett foglalkozás, szabad játék, levegőzés
11.30-12.45	Ebéd

Délutáni napirend	
12.30-14.45	Csendes pihenő
15.00-15.30	Uzsonna
15.30-16.30	Tervezett foglalkozás
16.30-17.30	Szabad játék, levegőzés
17.30-18.00	Vacsora
18.00-19.00	Fürdetés
19.00-19.30	Esti mese, készülődés a lefekvéshez
19.30	Lámpaoltás

A javasolt napirend alapján az adott csoport heti rendjét a csoportban dolgozó gyógypedagógusok alakítják ki. A heti rend kialakításánál figyelembe veszik az adott csoportba járó gyermekek életkori sajátosságait, pszichikai, illetve fizikai terhelhetőségüket.

1.14 A nevelőmunka dokumentálása

Az óvodai nevelés tervezését, megvalósulását, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok rögzítik.

A gyógypedagógusok feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Csoportnapló naprakész vezetése elektronikus úton
- Éves nevelési munkaterv készítése
- Heti rend és napirend összeállítása
- Tematikus tervezés készítése (kétheti lebontásban)
- Egyéni fejlesztési terv készítése
- Jelenléti és mulasztási napló naprakész vezetése
- A gyermek fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentumok

1.15 Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda és a család

Minden óvoda tevékenységét, eredményességét meghatározza, minősíti az, hogy milyen a kapcsolata a családokkal. Fokozottan igaz ez a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő óvodára. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda ezt hatékonyan segíti, erre épül, kiegészíti azt. A családdal való jó kapcsolat elengedhetetlen feltétele a gyermek harmonikus fejlődésének.

A kapcsolattartás alapja a kölcsönös bizalom és őszinteség. A gyermek lelki állapotának, hangulatainak, fejlődésének figyelemmel kíséréséhez elengedhetetlen az élő mindennapi kapcsolat. Ha a családok érzik a feljűk forduló figyelmet, megértést, az őszinte segíteni akarást, akkor elfogadóbbak, nyitottabbak lesznek az óvodával szemben. A családdal való partnerkapcsolat kialakításában kezdeményező szerepet vállalunk, de csak addig a pontig, ameddig a szülő elfogadja azt.

Feladataink

- Körültekintően alakítjuk ki az együttműködés formáit
- Megszervezzük az információáramlás különböző lehetőségeit, a szemléletformálást, munkánk megismertetését, tájékoztatást a gyermekek egyéni fejlődéséről
- Biztosítjuk a szülőknek óvodánk céljainak megismerését és a megvalósításban való aktív részvételüket is.
- Már az óvodába lépés előtt törekszünk a pozitív személyes kapcsolat kialakítására, építésére
- Biztosítjuk a szülők részvételét a beszoktatásnál, fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, kollégiumban
- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait a kapcsolat kiépítésében.
- Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz az együttműködés, segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Kapcsolattartás formái, módjai

- Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást adunk arról, hogyan lehet minél zökkenőmentesebbé tenni az első óvodai napokat
- Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket gyermekük óvodai életéről
- A napi találkozások alkalmával a Házirendben meghatározottak szerint biztosítjuk a folyamatos tájékozódást és tájékoztatást, a csoportokban folyó fejlesztőmunka megzavarása nélkül.
- Szülői értekezletet tartunk évente több alkalommal is
- Előzetes időpont egyeztetés alapján, fogadó óra keretében nyújtunk tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, ezen alkalmon lehetőségünk van a véleménycserére, a kölcsönös informálódásra és pedagógiai segítségnyújtásra
- Nyílt napokat, rendezvényeket szervezünk, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére

Az óvoda és az iskola

Többcélú intézményünk része az iskola is, ahol gyermekeink többsége folytatja tanulmányait. A zökkenőmentes iskolakezdése érdekében fontos a kölcsönös nyitottság, a folyamatos kapcsolattartás, egymás munkájának megismerése, tisztelete, támogatása. Törekszünk arra, hogy az iskolában tanító gyógypedagógusok minél jobban megismerhessék az átmenő gyermeket.

Feladataink

- Rendszeres tartjuk a kapcsolatot az iskolai tagozatokkal a zökkenőmentes átmenet megvalósításáért
- Törekszünk a gyermekek fejlődésének nyomon- és utánkövetésére
- Közös szakmai programokat, hospitálásokat szervezünk az iskola pedagógusaival

2. Az általános iskola ép értelmű, enyhe értelmi fogyatékos, közepsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő-oktató tagozatainak nevelési programja

2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A nevelő-oktató munka pedagógia alapelvei

- A látási fogyatékos gyermekek számára magas színvonalú nevelést-oktatást biztosítani, valamint olyan szolgáltatásokat nyújtani, olyan általános emberi értékeket közvetíteni, amelyek képessé teszik őket a változásokhoz alkalmazkodni képes, illetve a változásokat befolyásolni tudó **aktív felnőtt életre** és a sikeres társadalmi beilleszkedésre.
- A látási fogyatékos tanulók képességfejlesztése, a pedagógiai célú rehabilitációja, a **általános műveltség megalapozása** az életkornak és egyéni képességeiknek megfelelően. Biztosítani számukra, hogy a tudatosan tervezett szocializációs folyamatok során az egyéni képességeikhez mértén megszerezhessék, és személyiségükbe fokozatosan beépíthessék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek alkalmassá teszik őket tanulmányaik folytatására, a munkához, a testi és szellemi egészséghez, a világ dolgaiban való eligazodáshoz, az erkölcsös életvitelhez elengedhetetlen alapkészségek megszerzésére.
- Megtartani és kialakítani tanítványainkban az egyéni képességekhez és készségekhez mértén mindazon **értékeket**, amelyek birtokában - tekintet nélkül szociális helyzetükre, a látási fogyatékoságukból adódó következményekre, világnézetükre, családi hátterükre - képesek kulturált emberként helytállni, tanulmányaikat folytatni, érvényesülni felnőtt életükben felhasználva az iskolában szerzett ismereteket és készségeket.

2.2. A nevelő-oktató munka eljárásai

Eredményeink elérése érdekében az alábbi eljárásokat alkalmazzuk:

- minden diákot egyéniségként kezelünk, megkeressük fejlesztésének optimális lehetőségeit és szükségleteire reagálva neveljük-oktatjuk,
- az osztályfőnöki/csoportvezetői munkánkban kiemelt figyelmet fordítunk minden tanítványunkkal és a családjaikkal való folyamatos kapcsolattartásra,
- valamennyi pedagógus a szakértői vizsgálatot és a javaslatokat figyelembe véve, de alapvetően a gyermek személyes állapota figyelembe vételével tervezi nevelő-oktató munkáját, a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat,
- tehetséggondozást és a felzárkóztatást tanórákon differenciálással és egyéb foglalkozásokon/egyéni fejlesztéseken valósítjuk meg a szülővel való előzetes megbeszélés után.
- iskolánkban – a kis és heterogén tanulói létszámra való tekintettel - jellemző az összevont osztályok szervezése. A hatékony és eredményes oktatás oktatásszervezés érdekében az összevont osztályokban csoportbontást alkalmazunk osztályfokonként és/vagy képességek szerint, elsősorban a főtantárgyknál. A csoportbontások nevelőtestületi döntések alapján, valamint az előzetes tantárgyfelosztás fenntartóval történő egyeztetésének függvényében tanévenként változhatnak.

2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskolai nevelőmunka során a személyiségfejlesztés célja a sokoldalú, kreatív, ön maga és közössége életét építő, önálló, konstruktív életvezetésre alkalmas személyiség kibontakoztatása. Értelmi fogyatékos diákjainknál ez a szintjüknek megfelelő relatív legnagyobb önállóság elérését jelenti. A pedagógiai munka minden területén törekedni kell arra, hogy a nevelés és az oktatás harmonikus egységben valósuljon meg. Ehhez olyan tárgyi-, személyi- és szervezeti feltételeket kell biztosítani, amelyek messzemenően figyelembe veszik a látási fogyatékos gyermek fejlettségi szintjét, sajátos igényeit, a személyiség méltóságának, önállóságának, aktív együttműködésének szempontjait. A személyiségfejlesztő munka legfőbb törekvéseit, területeit és a hozzátartozó feladatokat, melyek a nevelés és oktatás minden részletére vonatkoznak, az alábbiakban összegezhjük.

Kognitív funkciók

- Az ép érzékszervek, beleértve a maradék látás tudatos felhasználásának fejlesztése az észlelési és érzékelési folyamatokban.
- A figyelem, koncentráció, emlékezet következetes, folyamatos tréningezése.
- A gondolkodás, a tanulási képességek fejlesztése. Az ismeret átadás minden mozzanatában szem előtt kell tartani a környezet valóságos megtapasztalását és a látási fogyatékosághoz és a halmozott fogyatékosághoz alkalmazkodó élményszerzést.

A kognitív képességek fejlesztésének legfőbb színterei az iskolai munka során a tanórák, a tanórakeretben történő tervezett kirándulások, a tanórákon kívüli szakkörök, csoportos foglalkozások, és szervesen hozzátartoznak azok az egyéni fejlesztő, terápiás eljárások is, amelyek során célzottan törekszünk az egyes területeken észlelt hiányosságok, teljesítményzavarok és a különböző funkciók diszharmonijájának megelőzésére és korrigálására. A fejlesztést minél korábbi és minél pontosabb diagnosztizáló eljárásoknak kell megelőznie. Ebben a problémafeltáró munkában a gyógypedagógus fontos társa lehet a szemész-, neurológus-, audiológus-, ortopéd-, gyermekorvos, pszichiáter és a pszichológus egyaránt. A megfelelő terápiás eljárások kiválasztásában, egyénre szabott tervezésében segítséget nyújthatnak más, speciálisan képzett szakemberek, terapeuták (gyógytornász, logopédus, látásnevelő stb.). A teljesítmény, a különböző fejlesztési területek szintjének objektív mérésére az egész iskola szakaszban törekedni kell különböző, a pedagógusok által is használható mérőeszköz segítségével.

„Én” funkciók

- A fogyatékos gyermek ismerje meg az „én” - „nem én” határait, a saját és mások személyes és fizikai terének a közösség számára elfogadható mértékű kezelését.
- Törekedni kell arra, hogy a fogyatékos gyermek értse meg és fogadja el saját létének egyediségét, értékét, az emberi közösség egészében betöltött fontos szerepét.
- Legyen tisztában fogyatékoságának mibenlétével, fizikai korlátaival, adottságaival.
- Tanulja meg az egészség, az egészséges életmód jelentőségét, szabályait.
- Az önismeret fejlesztése során ismerje meg képességeit, erősségeit, korlátait és ismerje fel saját érzelmeit.

- Az iskola meleg, empatikus légkörével támogassa az egyént önmaga elfogadásában. A szülőkkel fenntartott egyenrangú partneri kapcsolatban segítse a családot ennek az elfogadó attitűdnek az átvételére.
- A reális énkép kialakítása mellett törekedni kell arra, hogy a fogyatékos gyermek önbizalma, én ereje folyamatosan növekedjen. Legyen képes önálló cselekvésre, döntéshozatalra. Alakuljon ki benne vágy arra, hogy minél kisebb mértékben szoruljon mások segítségére. Értse meg és tudja kezelni saját akadályozottságát, miközben élje át saját kompetenciájának folyamatos növekedését.
- Alakuljon ki az önművelődésre, az önmegvalósításra való igénye. Fejlődjön problémaérzékenysége, akaratereje, önfegyelme. Legyen képes nyitottan, rugalmasan, kreatívan reagálni a környezet változásaira. Az iskola segítse a reális jövőkép kialakulását, az önálló munkavégzésre és életvezetésre való képesség elérését.

Szociális funkciók

- A társas együttműködés alapja a kommunikációs helyzetek megfelelő értelmezése. A látási fogyatékos gyermekek vizuális korlátozottsága miatt ez neheztettebb. Közvetlen és közvetett tapasztalatokkal kell segíteni abban, hogy növekedjen gyakorlottságuk mind a pontos megértésben, mind az adekvát, udvarias közlésben.
- Az interakció társadalmilag elfogadott szabályszerűségeinek kialakítása elsődleges cél. A kommunikáció kialakítása, annak bármilyen formája –hangzó beszéd, alternatív, augmentatív, metakommunikáció, írott szöveg, jel-geztusnyelv – a kommunikációs funkciók, és eszközök, a megfelelő kommunikációs tartalmak és az ehhez kapcsolódó viselkedési szokások kialakítása.
- Tudatosan kell törekedni arra, hogy ismerjék és sajátítsák el a szociális viselkedés társadalmilag elvárt szabályait, valamint ismerjék a nem elfogadott, és a látási fogyatékoságból eredő bizarr viselkedési szokásokat is.
- Tudatosan fejlesztjük szociális érzékenységüket, a mások iránti empátiát, tiszteletet, türelmet.
- Az értelmi fogyatékos tanulókra az egoizmus, az önmagukhoz való viszonyítás nagyon jellemző, ám eljuttathatóak az alapvető önértékelésre, önmagukra kívülről való rátekintésre, de csak a mindennapjaikat érintő konkrét kérdésekben.
- Udvariassági formulákra és szociális viselkedési mintákra megtaníthatóak, de a transzferálási képesség akadályozottsága miatt más helyzetbe való átültetés akadályozott, ebben folyamatosan segítséget igényelnek.
- Az önmaguk védelmére fontos megtanítani őket, hiszen kritikai gondolkodásuk sok esetben nagyon merev, illetve szituációhoz kötött.

A szociális képességek fejlesztési színterei részletes leírása a „Közösségfejlesztés” című fejezetben található.

Közösségfejlesztés

Az iskolának közvetítenie kell azokat az alapvető értékeket, amelyek a társadalmi együttélésrel kapcsolatosak:

- humanizált társadalom és emberkép,
- az egyetemes emberi jogok és kultúra tiszteletben tartása,
- felelősségérzés az élet- és a természeti környezet iránt,
- más népek szokásai, életmódja, vallása iránti érdeklődés, türelem,
- a magyar nemzeti kultúra öröksége és a haza iránti elkötelezettség,
- Európa-tudat kialakítása,
- közvetlen kötődés és cselekvő felelősségérzet a mikrokörnyezet iránt (lakóhely, munkahely, iskola),
- a család, mint a legalapvetőbb közösségi egység jelentősége,
- a fenntartható fejlődés, az un. zöld gondolkodás értékeinek, módszereinek és eszközeinek képviselete, tanítása és biztosítása az éves munkaterv része. Alsó tagozaton a környezeti nevelés beépítésre került a helyi tantervbe.

A társadalmi együttműködésben a látási fogyatékos ember helyzete nehezített. Alapvető hátrányt jelent maga a látási fogyatékoság, amely az információhoz és a szociális tapasztalatokhoz jutást korlátozza.

Az iskola feladata, hogy elsajátíttassa az együttélés alapvető erkölcsi normáit és olyan tulajdonságokat fejlesszen, amelyek elengedhetetlenek a közösségben való harmonikus kapcsolatteremtéshez:

- önismeret, önbizalom, helyes önértékelés, önkontroll,
- empátia, tolerancia, tisztelet mások iránt,
- aktivitás, segítőkészség,
- nyitottság, barátságra, szeretetre való képesség.

A látási fogyatékos gyermekek nevelése során a társadalmi sikeresség elérése érdekében fontos feladatunk:

- azoknak a viselkedési szabályoknak az elsajátíttatása, amelyeket az ép gyermekek főként vizuális tapasztalatokon keresztül ismernek meg,
- megtanítani a vizuális korlátozottsággal összefüggő speciális igények és képességek egyértelmű, udvarias közlésére,
- különböző kommunikációs helyzetek értelmezése, gyakoroltatása, és konfliktuskezelő technikák elsajátítása,
- a kudarctűrő képesség növelése.

A feladatok teljesítése során törekedni kell arra, hogy minél több élményszerű, valóságos tapasztalatot nyújtsunk, lehetőleg minél többször látó kortársakkal együtt végezve azokat. Iskolánkban a közösségfejlesztés színterei és csoportformái részben megegyeznek a többségi iskolákéval.

2.4. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés, oktatás során felhasznált tananyag, eszközök, módszerek előkészítése,
- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres mérése, értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet és közreműködés a tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői konzultációk, értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása,
- alapvető balesetvédelmi szabályok betartása, betarttatása.

Az osztályfőnököt az intézményvezető bízta meg minden tanév szeptemberében, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségükre, egyéni képességükre, haladási tempójukra.
- Segíti a tanulóközösség kialakulását.

- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői közösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása, aktuális adminisztratív feladatok.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatait.
- Figyelemmel kíséri az osztályban tanulók testi, lelki állapotát, szükség esetén kapcsolatot tart más szakemberekkel.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, megrovására.
- Segíti az iskola közös feladatainak megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.
- Részt vesz osztályában az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátíttatásában

2.5. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A szolgáltatások alapvetően holisztikus megközelítésben, komplex fejlesztés biztosításában, terápiás célokban, tartalmakban, a sajátos nevelési, gondozási igényt figyelembe vevő eljárásokban, egyéni bánásmódban fejeződnek ki. A gyermekeket valamennyi érzékszervük használatára ösztönözzük. A gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően az optimális környezet megteremtésével, a megfelelő eszközök kiválasztásával biztosítjuk a széleskörű tapasztalatszerzést, az önálló gondolkodás, a kreativitás, az emlékezet fejlesztését, az érzékszervek gyakoroltatását. Mozgásterápiás foglalkozásra illetve gyógytornára a neurológus szakorvos, az ortopéd szakorvos, valamint a terápiát vezetőik saját megfigyelése, a szülővel való egyeztetés alapján kerülnek a gyerekek.

Habilitációs- rehabilitációs foglalkozások (a lehetőségek függvényében)

- Látásnevelés
- Egyéni mozgásfejlesztés
- Mozgásterápiák,
- Tájékozódás és közlekedés tanítás,
- Zeneterápia
- Lovasterápia

A halmozottan fogyatékos tanulóink nevelését- és oktatását, a hozzá kapcsolódó pedagógiai tevékenységet alsó tagozaton egyéni fejlesztési terv alapján, fejlesztési területenként éves célokat megjelölve, a gyermeki sajátosságához igazodva végezzük, melyhez kötötten a tanuló fejlődésében elért eredményeket félévente írásban – szöveges értékeléssel – rögzítjük.

Siketvak tanulók

A fenti populációnál ismertetett jellegzetességek igazak a tagozaton tanuló siketvak tanulókra is, az intellektuális képességeik tekintetében.

Siketvak az a személy, aki kombinált látási- és hallási fogyatékossgal rendelkezik és e kettős fogyatékossga miatt a vele való foglalkozáshoz nem elegendők a hagyományosan látási fogyatékosoknál, illetve hallásfogyatékosoknál alkalmazott pedagógiai módszerek és eszközök.

A siketvakság fogalma tehát gyűjtőfogalom, melybe különböző érzékszervi állapotokkal, eltérő értelmi képességekkel és más-más adottságokkal rendelkező egyének tartoznak.

A siketvak gyermekek esetében az állapot nem egyenlő a siketség és vakság összegével, mivel e két fogyatékossgái típus összekapcsolódva egy teljesen specifikus, sajátos képet, "új fogyatékossgái formát" hoz létre.

Az összekapcsolódó látás- és hallásszervi fogyatékossga súlyossági foka különböző lehet, egészen az igen ritka totális siket és vak állapotoktól a gyengénlátó-nagyothalló állapotokig, ezeknek különböző kombinációján át.

A siketvakság esetében alapvetően kétféle állapotról beszélünk. A veleszületetten siketvak állapot, ahol a kettős fogyatékossga a születés előtt, a közben, vagy attól legkésőbb a korai állapotban, leginkább a beszéd kialakulása előtti szakaszig, történik. A szerzett állapot a már meglévő egyik, vagy másik szenzoros sérülés mellett, már később, leginkább a korai gyermekkori szakasz után, az iskoláskortól kezdődően valamely életkorban alakul ki.

A látás- hallásteljesítményük alapján, bár a gyermekek száma igen csekély – nagyon heterogén populációról beszélünk. A legfontosabb feladatok egyike a gondolkodás – fogalmak kialakítása –, aminek az egyik alapja a megfelelő kommunikációs csatorna, eszköz, forma, valamint módszer megtalálása, kialakítása. Ezen keresztül lesznek képesek megragadni a körülöttük lévő világot.

A kettős szenzoros sérülés mellett a legtöbb esetben csatlakozó fogyatékossgák is vannak, leggyakoribb az intellektuális képességzavar és a mozgásszervi fogyatékossga.

A halmozott fogyatékossga, valamint a kettős szenzoros sérülés következtében kialakuló kommunikációs akadályozottság miatt a tanulók egy jó részénél tapasztalhatóak viselkedési problémák is.

A veleszületett siketvak állapot következtében minden gyermek esetében egyedi fejlődésment tapasztalható. Tehát esetükben nem a fogyatékossgák összeadódásáról van szó, hanem egy egészen új egyedi állapot kialakulásáról. A kettős szenzoros sérülés esetében, bár módszer- és eszköztárában nagyon hasonló fejlesztésről és oktatásról beszélünk, a velük való munka teljes egészében nem vonható össze a halmozottan fogyatékos tanulók esetében használt eszköz-és módszertannal.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Intézményünk egyéni arculatának formálásában alaptevékenységünkhöz kapcsolódóan szerepet kapnak a tehetségfejlesztés, a tehetséggondozás helyi lehetőségei is.

Diákjaink az ország legkülönbélebb régióiból érkeznek. Tanulócsoportjaink életkor, látási teljesítmény, képesség, tudásszint, személyiségi jegyek csatlakozó fogyatékoságok, egészségügyi problémáik és azok kombinációi tekintetében heterogének. Ezért különös fontossága van kompenzáló-korrekciós nevelési szemléletű pedagógiai eszköztárunkból az egyénre szabott, differenciált, individuális fejlesztés lehetőségeinek.

Különös hangsúlyt fektetünk arra, hogy látási fogyatékos tanulóink általános intellektuális képességeit feltárjuk, a potenciális tehetséget, képességet megfigyeljük, feltérképezzük. A tehetségük fejlesztéséhez, kibontakoztatásához nélkülözhetetlen személyiségjegyek (érdeklődés, motiváció, viselkedés, önismeret, kudarcűrítés stb.) alakításának párhuzamos, egyidejű fejlesztését is vállaljuk, számukra a tehetségük fejlesztésére, gondozására irányuló változatos, sikerélményt nyújtó hatékony programokat kínáljuk.

A tanulók motiválásának egyik fontos eszköze a versenyeztetés. Különböző szintű és rangú versenyeket szervezünk, így érhető el, hogy a tanulók jelentős része valamely területen pozitív sikerélményhez jusson. A legszélesebb tanulói réteget a háziversenyek érintik. Ezek a versenyek kiváló lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulók el tudják helyezni önmagukat egy nagyobb tanulói közösségben. Fontos feladatuk a tanulói ismeretek bővítése.

Céljai:

- minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása,
- tehetségfejlesztés, eredményes verseny előkészítés,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása,
- a tanult ismeretek szintézisének biztosítása,
- versenyekre való felkészülés, bemutatókon való részvétel,
- a tanuló számára leghatékonyabb tanulási módok megtalálása, elsajátíttatása,
- humánus légkörben folyó, a személyiség fejlődésére kiható tehetség kibontakoztatás,
- a pályaorientáció megsegítése;
- a lehető legsikeresebb integráció, társadalmi, szociális rehabilitáció, munkahelyi beilleszkedés elősegítése, megalapozása.

Szervezeti formák:

- A helyi tanterv alapján tanulási-tanítási tevékenységekbe ágyazva a tanórák keretében.
- Kötetlen formában, tanórán kívüli lehetőségeket kínálva szabadon választható foglalkozások egyéni és kiscsoportos munkaformában.

A tehetség kibontakoztatás területei

- Tanórai foglalkozások keretében egyéni differenciálással, plusz feladatok adásával, kiselőadások készíttetésével stb.
- Az iskolai Braille könyvtár szerepének növelésével: az önálló ismeretszerzést segítő, szakirodalmi kitekintést nyújtó, a szakirodalom használati módjainak elsajátítását fejlesztő lehetőségek kihasználásával.
- Gépírás-szövegszerkesztés, mint a második írásbeliség, kapcsolatteremtés lehetőségei a látók világával.
- Hangszeres tanulmányok, zeneelméleti ismeretek elsajátítása, a zenei képességek kibontakoztatása
- Az iskolai énekkarban való részvétel.
- Irodalmi érdeklődés kielégítése, előadói készségek fejlesztése, kibontakoztatása érdekében szavaló és mesemondó versenyekre való felkészítést, az iskolai ünnepeken való szereplési lehetőséget biztosítunk.
- Igény esetén táncfoglalkozások szervezése.
- Kézműves foglalkozások: agyagozás, kerámia, vesszőfonás, szövés stb.
- Az iskolánkban működő Vak Diákok Sportegyesülete (VDSE) sporttevékenységeiben való közreműködés, sportkörüi tevékenységek (úszás, judo, csörgőlabda, sakk).

Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási esélyegyenlőség biztosításának elvei

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez iskolánknak (a fenntartóval, a családdal, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémáik megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő motivációs és pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, egyéb foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;
- adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása; egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési, értékelési eljárások alkalmazása.

Erősségeiket feltárva, ezekre koncentráltan építve, korrekciós-habilitációs-kompenzáló eszközeinkkel segítünk a napi tanulásban megadva számukra is a lehetőséget, hogy képességeik kibontakozzanak, teljesítményeikben realizálódjanak és hozzájáruljunk önértékelésük helyreállításához, iskolai beilleszkedésük sikeréhez.

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Az iskola alapvető oktató-nevelő funkcióján kívül részt vállal a gyermekek szaporodó magatartási zavarainak megelőzésében és kezelésében. A neurológiai okokon túl a társadalmi környezet intenzív változásai is fokozták a felmerülő problémákat mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségek okai

- Intézményünkre speciális feladatokat ró az a tény, hogy a látási fogyatékos gyermekek magatartási zavarainak okai gyakran a társuló fogyatékoságokból eredő akadályozottság, illetve organikus zavarok. Ilyenek lehetnek a különböző súlyosságú és eredetű értelmi-, hallási-, mozgásszervi fogyatékoságok, tanulási zavarok, az autizmus spektrumzavar, a hiperaktivitás, stb. A megfelelő pedagógiai fejlesztőmunka érdekében nagyon fontos a fogyatékoságok minél korábbi, pontos diagnosztizálása. Erre épülhet a gyermek fejlesztését biztosító pedagógiai munka, amelynek során a gyermek számára megtervezünk a megfelelő feltételeket (eszközök, módszerek, csoport kiválasztása).
- A beilleszkedési zavarok egy másik részét speciális pszichoszociális környezeti ártalmak okozzák. Az okok között felsorolhatók a családban fennálló diszharmóniák, a súlyos családi konfliktusok, a szülők részéről nyílt elutasítás, az elfogadás hiánya, vagy éppen a túlvédő, korlátozó szülői magatartás. Következésként gyenge én, identitászavar, stb. alakulhat ki.
- Az inadekvát társas megnyilvánulásoknak a társadalmi kommunikáció hibás, vagy bizonytalan értelmezésének oka lehet részben a metakommunikáció hiányos észlelése, illetve az elszigetelt életvitel.

A fenti problémák következtében a személyiségfejlődés és a viselkedés sajátos zavarai állhatnak elő. Így például túlzott bizalmatlanság, előítélet, szorongás, kényszeresség, befelé fordulás, agresszió vagy éppen túláradó közlékenység, naivitás, infantilizmus.

Mindezeknek a problémáknak a megelőzése és kezelése érdekében az intézménynek megfelelő személyi, módszertani és eszközbeli feltételekkel kell rendelkeznie.

Intézményünkben minden gyermek fejlesztését részletes, sokoldalú szakértői vélemény alapozza meg. A pedagógiai munka során a csoportvezető pedagógus feladata, hogy észlelje a kialakulóban lévő zavart és a szülővel egyetértésben, időben segítséget kérjen a szakembertől (orvos, pszichológus, gyógypedagógus).

A gyermekkel foglalkozó összes érintett kolléga bevonásával, más szakemberrel együttműködve tudományos eszközökkel is megfigyeli és regisztrálja a nemkívánatos viselkedést, ennek eredményeként egyéni tervet készít a probléma megoldására, melyben tisztázni kell a kiváltó okokat, a zavar hátterét. A megsegítés során összhangot kell teremteni a szóba kerülő esetleges gyógyszeres kezelések, pszichoterápiák és a pedagógiai eljárások között.

A tevékenységek színterei lehetnek az otthoni környezet, az iskolai csoportos, vagy egyéni foglalkozások.

Az otthoni környezet egészségügyi/szociális/kulturális meggyengült, esetlegesen negatív hatásainak ellensúlyozására a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó belső és külső szakemberek együttes munkájára is építünk.

2.6. Tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata

A vizsga célja

Osztályozó vizsgát tesz az a tanuló, akinek

- éves hiányzása a jogszabályban előírt mértéket (250 óra) meghaladja és nem osztályozható, amennyiben a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.
- hiányzása egy adott tárgyból a tantárgy óraszámának 30%-át meghaladta és érdemjegyei nem teszik lehetővé az osztályozást az adott tárgyból, és amennyiben a nevelőtestület engedélyezi.
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, valamint
- az egyéni tanrend szerint haladó tanuló, akit a rendszeres iskolába járás alól felmentett az Oktatási Hivatal

Különbözeti vizsgát tesz az a tanuló, aki

- tanulói jogviszony átvételével való létesítéséhez más iskolatípusból kéri felvételét,
- eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott és azonos vagy magasabb évfolyamra jelentkezik.

Javítóvizsgát tesz az a tanuló,

- aki tanév végén legfeljebb 3 tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott,
- aki osztályozó vizsgáról neki felróható okból távol maradt, vagy azt engedély nélkül nem fejezte be,
- aki az osztályozó vizsga követelményeinek nem felelt meg.

Pótló vizsgán vehet részt az a tanuló,

- aki neki fel nem róható ok miatt nem tudott osztályozó vagy javítóvizsgát tenni.

Vizsgaforma, vizsgarészek

- írásbeli vizsga
- szóbeli vizsga
- gyakorlati vizsga

A vizsga szervezésével alkalmazkodni kell a tanuló adottságaihoz.

Vizsgaidőszakok

- javító vizsga időpontja: augusztus 21-30 között
- osztályozó vizsga: az intézményvezető által meghatározott időpontban, (a félévzárás és tanévzárás előtt)

A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei

A tanulmányok alatti vizsgakövetelmények minden esetben a 2020-as Nemzeti Alaptanterv kerettanterveiben megfogalmazott tartalmi szabályozók elvárásaihoz igazodnak.

Az Oktatási Hivatal honlapján mindenki számára elérhető.

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat

A vizsgák gyakorlati megvalósulása:

- Tantárgyanként az osztályfoknak megfelelő féléves vagy éves tananyagtartalom kerül kijelölésre
- A tananyagtartalmat tételekbe rendezik a pedagógusok. A szóbeli és a gyakorlati tételsort előzetesen megkapja a vizsgázó tanuló.
- A vizsgán a vizsgafeladatok kiválasztása gyakorlati és szóbeli esetén is tételsorból történik véletlenszerűen, „húzással”.
- Írásbeli vizsga esetén a tanító/szaktanár által előre elkészített feladatlapot, feladatsort kell megoldania a vizsgázónak. Írásbeliség hiánya esetén szóban történik a számonkérés.
- Gyakorlati és szóbeli vizsgán, tételsorból véletlenszerű húzással választ vizsgafeladatot a tanuló.

Ép értelmű és enyhe értelmi fogyatékos tanulók vizsgafajtái évfolyaménként és tantárgyanként.

Az osztályozó- és a javító vizsga során a tanuló a vizsga megkezdésekor tételt húznak. A tételhúzás mindig véletlenszerűen történik.

Írásukban akadályozott tanulók a vizsgát szóbeli és/vagy gyakorlati vizsga keretében teljesíthetik.

	1. osztály		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	1/1.	1/2.							
Magyar nyelv és irodalom	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Matematika	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Történelem						Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Állampolgári ismeretek								Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Enyhe értelmi fogyatékos tanulók: Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Hon- és népismeret						Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga			
Étika/Hit- és erkölcsstan	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Környezetismeret				Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga				
Természet-tudomány						Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Enyhe értelmi fogyatékos tanulók: Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Enyhe értelmi fogyatékos tanulók Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Kémia (ép értelmű tanulók)								Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Fizika (ép értelmű tanulók)								Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Biológia (ép értelmű tanulók)								Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga

Földrajz (ép értelmű tanulók)									Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Első élő idegen nyelv					Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Ének-zene	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga
Életvitel és gyakorlat	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga
Dráma és színház									Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	
Technika és tervezés	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga
Digitális kultúra			szóbeli és gyakorlat i vizsga	szóbeli és gyakorlati vizsga	szóbeli és gyakorl ati vizsga	szóbeli és gyakorlat i vizsga	szóbeli és gyakorl ati vizsga	szóbeli és gyakorlati vizsga	szóbeli és gyakorlati vizsga	szóbeli és gyakorlati vizsga
Testnevelés	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlat i vizsga	gyakorl ati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga	gyakorlati vizsga

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók vizsgafajtái évfolyaménként és tantárgyanként

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kommunikáció	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Olvasás-írás	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga	Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga
Számolás-mérés	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Állampolgári ismeretek					Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Hon- és népismeret							szóbeli vizsga	
Etika								Szóbeli vizsga
Környezetismeret					Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Ábrázolás alakítás	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga
Ének-zene	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga
Életvitel és gyakorlat		Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga
Önkiszolgálás	Gyakorlati vizsga							
Játékra nevelés	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga				
Digitális kultúra				Szóbeli és gyakorlati vizsga	Szóbeli és gyakorlati vizsga	Szóbeli és gyakorlati vizsga	Szóbeli és gyakorlati vizsga	Szóbeli és gyakorlati vizsga
Mozgásnevelés/ Testnevelés	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga	Gyakorlati vizsga

A tanulmányok alatti vizsgák rendje

Az egyéni munkarenddel iskolai követelményt teljesítő tanulónál, az intézmény hivatalból megszervezi a vizsgáztatási eljárás lebonyolítását.

A diák és a szülő előzetes tájékoztatást kap a vizsga időpontjáról, helyéről és a vizsgarészekről.

Az írásbeli vizsgák rendje

Az írásbeli vizsgán a tanulónak lehetősége van kiválasztani a számára optimális munkamódszert a feladatok megoldására. A feladatlapot kaphatja pontírásban, digitálisan vagy tanári diktálás útján. A megoldásokat rögzítheti pontírással vagy digitálisan. A vizsgához szükséges speciális taneszközöket iskolánk biztosítja, saját eszköz használatát engedélyezi (pl.: számítógép, pontírógép, abakusz). Az írásbeli dolgozatot a szaktanár javítja és értékeli a rögzített elvárásoknak megfelelően. Egy napon legfeljebb két írásbeli vizsga szervezhető. Az elégtelen írásbeli vizsgaeredmény szóbeli vizsgán javítható.

A szóbeli vizsgák rendje

A szóbeli vizsga tételeit (kérdéseit) a szaktanár állítja össze. A szóbeli vizsga nem nyilvános. A szóbeli vizsgák 3 tagú vizsgabizottság előtt történnek. A tanuló a kérdező tanár által kiadott kérdések megválaszolására gondolkodási időt kap. Ezt követően választ önállóan fejt ki. A szükséges speciális eszközöket (pl.: domború térkép, koordináta tábla, stb.) iskolánk biztosítja.

A vizsgák értékelése

Az írásbeli vizsgák értékelése az alábbi egységes osztályozás szerint történik.

- 0 - 35 % elégtelen
- 36 - 49 % elégséges
- 50 - 69 % közepes
- 70 - 85 % jó
- 86 – 100 % jeles

A szóbeli, az írásbeli és a gyakorlati vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező szaktanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

A vizsgáztató tanárok megbízása és a vizsgák dokumentálása

- A vizsgáztató tanárokat és a vizsgabizottság tagjait (2 fő pedagógus, valamint jegyző) az igazgató bízza meg.
- A vizsgákon a tanuló osztályfőnöke tanácskozási joggal vehet részt.
- A vizsgáról jegyzőkönyv készül a bizottsági tagok és az igazgató aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni.
- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja.
- A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthesz.
- A vizsga eredménye a Kréta-naplóban rögzítésre kerül.
- A dolgozatok egy év múlva selejtezhethők.

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének módja

Az intézményünkbe jelentkező tanulók felvétele és átvétele a Szakértői Bizottság által hozott kijelölő határozat alapján történik. A Bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére. A tanuló átvételére másik iskolába a szülő írásbeli kérelmére és a szakértői bizottság kijelölése alapján a tanítási év során bármikor lehetőség van. Az átvételi kérelemhez a beiratkozáshoz szükséges iratokat kell bemutatni. Az iskolai átvételi kérelem elbírálásáról a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt is, az előző iskola intézményvezetőjét is értesíteni kell. A tanuló felvételekor az igazgatóhelyetttel történő beszélgetés során tájékoztatjuk a szülőt a belépéshez szükséges okmányokról és tennivalókról. A felkészülést segítve lehetőség van előzetes hospitálásra a szülőknek, a tanulóknak és az integráló pedagógusnak is.

A tanuló osztályba sorolásakor elsősorban az osztályfoka, értelmi fogyatékos tanuló esetében az osztályfoka, az életkora, a személyiségvonásai, esetleges egyéb fogyatékoságai és magatartás problémái egyaránt mérvadóak. A csoportok közötti mozgás szükség esetén akár tanév közben is történhet az összes érintett partner bevonásával. Az általános iskolában az osztályok több mint 50 százaléka összevont csoport. Fenntartói engedéllyel többszörös összevonásban is működnek osztályaink, ahol biztosítjuk az egyéni és a kiscsoportos tanulás lehetőségét is. Lehetőség van újabb, soron kívüli szakértői vélemény kérésére abban az esetben, amikor a pedagógusok és a szülők is azt tapasztalják, hogy a tanuló teljesítménye nem felel meg a szakértői véleményben kijelölt tagozat minimum követelményeinek sem.

Egyéni munkarend

A tankötelezettség főszabály szerint iskolába járással teljesíthető. A köznevelési jogszabályok azonban – a törvényben meghatározott feltételek együttes teljesülése esetén – lehetőséget biztosítanak arra, hogy egy tanuló – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – felmentést kapjon a kötelező tanórai foglalkozások alól. Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni, azonban valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

Az egyéni munkarend a tanórák alóli teljeskörű felmentést jelenti.

A köznevelési intézményekben tanulók esetében 2019. szeptember 1. napjától a szülő/gyám, nagykorú esetén a tanuló kérésére az Oktatási Hivatal engedélyezi az egyéni munkarendet.

Egyéni munkarendben

- a tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, de félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint;
- a sajátos nevelési igényű (SNI) vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók esetében a tanuló neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, osztályzatainak

megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni;

- a tartós betegségben szenvedő, tartós gyógykezelés alatt álló tanuló felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni;
- az életvitel-szerűen külföldön tartózkodó tanuló a félévi minősítése az igazgató döntése alapján mellőzhető; ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

2.7. Az intézmény helyi tanterve

A helyi tanterv a 2020-as **Nemzeti Alaptanterv új kerettantervére épül**. Az SNI-s általános irányelvek figyelembevételével megtörtént a kerettantervi ajánlásának helyi tantervé adaptálása a látási fogyatékos, ép értelmű, enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára.

Általános iskolai tagozatunk a következő területekre készített tantervet:

1. Ép értelmű - látási fogyatékos tanulók általános iskolai tanterve
2. Enyhe értelmi fogyatékos, –látási fogyatékos tanulók általános iskolai tanterve
3. Középsúlyos értelmi fogyatékos – látási fogyatékos tanulók általános iskolai tanterve

A választott kerettantervek megnevezése

1.1 Kerettanterv az általános iskola 1-8. évfolyamára (2020)

2.1 Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos általános iskola 1-8. évfolyamára (2020)

2.2 Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos általános iskola 1-8. évfolyamára (2020)

A kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

A 2020-as kerettantervre épülő helyi tanterv ép értelmű tanulók számára 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a NAT kötelező óraszámát tartalmazza, jobb oldali a szabadon tervezhető órákat																
Heti óraszám/évfolyam	1/1. 1/2.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
	óraszám		óraszám		óraszám		óraszám		óraszám		óraszám		óraszám		óraszám	
Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	5		5		4		4		3		3	
Matematika	4		4		4		4		4		4	1	3		3	
Történelem									2		2		2		2	
Állampolgári ismeretek																1
Hon- és népismeret										1						
Etika/hit és erkölcsstan	1		1		1		1		1		1		1		1	
Környezetismeret					1	1	1	1								
Természettudomány									2		2		0		0	
Kémia													1	1	2	
Fizika													1	2		
Biológia													2	1	1	
Földrajz													2	1		
Első élő idegen nyelv							2		3		3		3	3	3	
Ének-zene	2		2		2		2		2		1		1	1	1	
vizuális kultúra*/Életvitel és gyakorlat/	2		2		2		1	2	1		1		1	1	1	
Dráma és színház															1	
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1		1	1		1				
Digitális kultúra					1		1		1		1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5	
Osztályfőnöki									1		1		1		1	
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23		27		26		28		28	
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		1		2		2		2
Összes tervezett óraszám	22	2	22	2	22	2	23	2	27	1	26	1	28	2	28	2
Összesített óraszám	24		24		24		24		28		27		30		30	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	
Rehabilitációs órakeret terhére																
Első élő idegen nyelv* *(alapozó)					1											
Gépírás***							1		1							
Életvitel és gyakorlat****									1		1		1		1	

Tantárgy	Óratöbblet indoklás
Vizuális kultúra*/Életvitel és gyakorlat	A vizuális kultúra tantárgy tanítása látás hiányában nem megvalósítható. A tantárgyra felhasználható órakeretet a manipulálatás során történő kreatív alkotói tevékenységre, a mindennapi életvezetéshez szükséges gyakorlati technikák elsajátítására használjuk fel, melynek hagyománya van a súlyosfokban látási fogyatékosok általános iskolai oktatásában. Ennek helyi tanterve megtalálható a pedagógiai programunkban, amit aktualizálunk. 6-8. osztályig heti 1 órával a rehabilitációs órakeretből növeljük a ráfordítható óraszámot.
Első élő idegen nyelv** (alapozó)	A látási fogyatékos gyermekek populációjára jellemző a kiemelkedő verbalitás, ezért ennek a képességnek teret biztosítunk a nyelvtanulásban már 3. osztálytól. Heti 1 órát biztosítunk a rehabilitációs órakeretből.
Gépirás***	Első osztálytól már digitális kultúra tantárgy (választható, rehabilitációs óra) keretében, majd a harmadik osztályban kezdődő tízujjas gépirás tanulás segítségével ismerkednek meg azokkal a szövegszerkesztési, informatikai ismeretekkel, amelyek összességével hatodik osztályra már önálló munkavégzésre lesznek képesek. Ezen tudás birtokában, felső tagozaton már minden tanuló a számára legoptimálisabb tanulási módot választhatja. 4-5. osztályban heti 1 órát biztosítunk a rehabilitációs órakeretből.
Életvitel és gyakorlat****	<p>1-8. évfolyam - A súlyos mértékben látási fogyatékos tanuló önállóságra nevelése intézményünk oktató-nevelő munkájának teljes vertikumára kihat. Az önálló életvezetéshez szükséges eszközök, speciális eszközök megismerése, ezek rendeltetésszerű használata, valamint a különböző tevékenységek végzésének készségszintre emelése minden évfolyamon átívelő, kiemelt fontosságú gyógypedagógiai feladat.</p> <p>Mindezek során a tanulók lehetőséget kapnak olyan tevékenységek, életvezetési technikák megalapozására, illetve fokozatos fejlesztésére, s ezeknek a személyiségbe való beépülésére, melyek - a látási fogyatékosok miatt, az esetleges családi attitűd ellenében - elősegítik a sikeres, harmonikus társadalmi integrálódást.</p>

**A 2020-as NAT enyhe értelmi fogyatékosok kerettantervére épülő helyi tanterv,
1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai**

Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a NAT kötelező óraszámát tartalmazza, jobb oldali a szabadon tervezhető órákat.

Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m	óraszám	m
Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	6		7		4	1	4	1	4	1	4	1
Matematika	4	1	4	1	3	2	4	1	4		4	1	4		4	
Etika	1		1		1		1		1		1		1		1	
Környezetismeret					1		1									
Történelem									2		2		2		1	
Hon- és népismeret									1							
Természettudomány									2		3		5		5	
Állampolgári ismeretek															1	
Idegen nyelv*										1		1	2		2	
Ének-zene	2		2		2		2		2		2		1		1	
Vizuális kultúra**/kézművesség/Munkatevékenység	2		2		2		1		2		2		1		1	
Digitális kultúra***					1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1		1		1		1		1		1		1		1	
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5	
Osztályfőnöki									1		1		1		1	
Kötelező alapóraszám	22		22		22	23	26		26		28		28		2	8
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		2		2		2		2
Összes tervezett óraszám	22	2	22	2	22	23	26	2	26	2	28	2	28	2	8	2
Összesített óraszám	24	24	24	24	25	28	28	30	30							
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30								
Rehabilitációs órakeretből biztosítunk																
Idegen nyelv*						1		1		1						
Digitális kultúra***										1						
Életvitel és gyakorlat****	2		2		2		2		2		2		2		2	
Összesen	2	2	2	2	2	3	4	2	2							

Tantárgy	Óratöbblet indoklása
Idegen nyelv* (alapozó)	<p>4. évfolyamon</p> <p>A látási fogyatékos gyermekek populációjára jellemző a kiemelkedő verbalitás, ezért ennek a képességnek teret biztosítunk a nyelvtanulásban. 4. osztályban heti 1 órát használunk fel a rehabilitációs órakeretünkből.</p>
Vizuális kultúra**	<p>A Vizuális kultúra tantárgy tanítása látás hiányában nem megvalósítható. A tantárgyra felhasználható órakeretet kézműves tevékenységek során történő kreatív alkotói tevékenységre használjuk fel. Alsó tagozaton Kézművesség tantárgyat, felső tagozaton Munkatevékenységre nevelés tantárgyat tanítunk, melynek hagyománya van a súlyosfokban látási fogyatékosok általános iskolai oktatásában</p>
Digitális kultúra***	<p>A speciális módszerrel tanított tízujjas gépírás tanulása beépül a Digitális kultúra tantárgyba az enyhe értelmi fogyatékosok tagozatán 6. osztályban heti 1 órát használunk fel a rehabilitációs órakeretünkből.</p>
Életvitel és gyakorlat****	<p>1-8. évfolyam - A súlyos mértékben látási fogyatékos tanuló önállóságra nevelése intézményünk oktató-nevelő munkájának teljes vertikumára kihat. Az önálló életvezetéshez szükséges eszközök, speciális eszközök megismerése, ezek rendeltetésszerű használata, valamint a különböző tevékenységek végzésének készségi szintre emelése minden évfolyamon átívelő, kiemelt fontosságú gyógypedagógiai feladat.</p> <p>Míndezek során a tanulók lehetőséget kapnak olyan tevékenységek, életvezetési technikák megalapozására, illetve fokozatos fejlesztésére, s ezeknek a személyiségbe való beépülésére, melyek — a látási fogyatékoság miatt, az esetleges családi attitűd ellenében - elősegítik a sikeres, harmonikus társadalmi integrálódást. 1-8. osztályig heti 2 órát használunk fel a rehabilitációs órakeretünkből.</p>

A 2020-as középúlyos értelmi fogyatékosok kerettantervére épülő helyi tantervünk

1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai

A 2020-2021-es tanévben az 1. és az 5. osztályban kerül bevezetésre felmenő rendszerben

Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a NAT kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat vezettük be.

Műveltségi terület	Tantárgy	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.	5.évf.	6.évf.	7.évf.	8.évf.				
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5				
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2				
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3				
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1				
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-				
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1				
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2				
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2				
	Ábrázolás-alkítás (vizuális kultúra)	3	3	2	1	2	1	2	1	2	1		
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1		
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-				
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5				
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1				
Egyéb	Önkiszolgálás	2	1	2	1	-	-	-	-				
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	1	2	1	2	1	3	1	3	1
	Játékra nevelés	2	1	2	1	2	2	-	-	-	-		
Alap óraszám		22	22	22	22	25	25	28	28				
Szabadon tervezhető órakeret			2	2	2	3	3	3	2	2			
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30				
Maximális órakeret		25	25	25	26	28	28	31	31				

Tantárgy	Óratöbblet indoklása
Ábrázolás-alkítás	Minden évfolyamon heti 3 órában biztosítjuk tanulóink kézügyességének fejlődését, kifejezőmódjaik gyakorlásának lehetőségét.
Önkiszolgálás/életvitel és gyakorlat	Minden évfolyamon plusz egy órát biztosítunk tanulóink számára. Előforduló fogyatékoságok súlyosbodása és halmozott megjelenése indokolja a több önkiszolgálási, önellátási feladatok gyakorlását.
Digitális kultúra***	A technika fejlődésével egyre szélesedik a fogyatékos emberek által is használható eszközök tárháza. Ezek a családoknál is egyre gyakrabban fellelhetőek, így már a 4. évfolyamtól lehetőséget biztosítunk használatuk megismerésére, elsajátítására.
Játékra nevelés	A tantárgy óraszámát az 1. és 2. évfolyamon heti egy órával növeltük. Az óvodai nevelést követően tanulóinknak több időt kívánunk biztosítani az önálló, az egymás melletti, majd a társakkal való játéktevékenységek kialakításához.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tagozaton választható jelleggel, heti témákra alapozott projekt rendszerű oktatásban dolgozunk.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A digitalizált és a pontírasos tankönyveket a KELLO-n keresztül rendeljük meg, amit a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége biztosít a tanulóinknak.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve az egyes szaktanárok szabadon választják meg az iskola pedagógiai programja és a helyi tanterve alapján a tanulói szükségletek alapvető figyelembevételével. A tankönyvek, a speciális írógépek és egyéb taneszközök a tanulók számára ingyenesen használhatók. Az írni, olvasni nem tudó enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára a KELLO-n keresztül biztosítunk SNI eszközöket.

Digitális kultúra, gépipírás

A számítógép használatának ismerete a látási fogyatékosok számára a pontírasú könyvek mellett korábban soha nem tapasztalt lehetőségeket nyit meg, és a látókkal hasonló esélyt biztosít a tanulás, az információszerzés, a kommunikáció, a későbbi munkavégzés, illetve a szórakozás területén. Ehhez azonban szükséges a megfelelő információszerzési, feldolgozási, átadási és adattárolási technikák eszközzintű elsajátítása.

A negyedik osztályban kezdődő tízujjas gépipírás tanulás segítségével ismerkednek meg azokkal a szövegszerkesztési, informatikai ismeretekkel, amelyek összességével hatodik osztályra már önálló

munkavégzésre lesznek képesek. Ezen tudás birtokában, felső tagozatban már minden tanuló a számára legoptimálisabb tanulási módot választhatja.

6. osztálytól a tanulók számára az iskolában az intézmény biztosítani tudja a tanuláshoz az asztali számítógépet. Természetesen lehetséges ezt kiváltani igény szerint a saját lappal.

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének módja

Az intézményünkbe jelentkező tanulók felvétele és átvétele a Szakértői Bizottság által hozott kijelölő határozat alapján történik. A Bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére. A tanuló átvételére másik iskolába a szülő írásbeli kérelmére és a szakértői bizottság új intézmény kijelölése alapján a tanítási év során bármikor lehetőség van. Az átvételi kérelemhez a beiratkozáshoz szükséges iratokat kell bemutatni. Az iskolai átvételi kérelem elbírálásáról a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt is, az előző iskola intézményvezetőjét is értesíteni kell. A tanuló felvételekor az intézményegység vezetővel történő beszélgetés során a szülők útmutatást kapnak a belépéshez szükséges tennivalókról. A felkészülést segítve lehetőség van előzetes hospitálásra a szülőknak, a tanulóknak és az integráló pedagógusnak is.

A tanuló osztályba helyezésének elsősorban az osztályfoka, értelmi fogyatékos tanuló esetében az osztályfoka, az életkora, a személyiségvonásai, esetleges egyéb fogyatékoságai és magatartásproblémái egyaránt mérvadóak. A csoportok közötti mozgás szükség esetén akár tanév közben is történhet az összes érintett partner bevonásával. Az általános iskolában az osztályok több mint 50 százaléka összevont csoport. Fenntartói engedéllyel többszörös összevonásban is működnek osztályaink, ahol biztosítjuk az egyéni és a csoportos tanulás lehetőségeit is.

2.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A képzési szakaszok tervezésekor – az ép tanulókhöz hasonlóan – a látási fogyatékos tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztésnek speciális feladatai vannak az alábbiak szerint.

Az alsó tagozaton

- Az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén.
- Az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával.
- A működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Az akarat tulajdonságok erősítése a látási fogyatékoság hátrányainak leküzdéséhez.
- Az önbizalom, a pozitív énkép alapozása.
- Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre.
- Az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton

- Az önállóság további fejlesztése, illetve – a különböző fokú látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében különösen – a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása. Halmozott fogyatékoság esetében a képességekhez mért maximális önállóság elérése, szükséges segédeszközök és adaptációk alkalmazásával.
- Az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé.
- Az akarat tulajdonságok (cél tudatosság, kitartás) kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából.
- Az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában.
- Az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.
- Az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- Az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

Az alsó tagozat pedagógiai feladatainak megvalósítása

A látási fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a Nemzeti Alaptantervben alkalmazott szakaszolással. Az első évfolyam tananyagának a helyi tantervben két évre történő elosztása a Braille-írás-olvasás előkészítése, a matematikai fogalmak kialakítása, eszköz- és jelrendszerének elsajátítása, a környezet vizuális és tapintásos megismertetése miatt indokolt.

A tanítás-tanulás folyamatban alkalmazott fogyatékoságspecifikus módszerek, eszközök megválasztása és alkalmazása az általános- és tiflopedagógiai didaktika széleskörű ismeretével rendelkező gyógypedagógiai tanár kompetenciakörébe tartozik. Az oktatás–nevelés hatékonyságát erősen befolyásolja a gyermek és a pedagógus között kialakuló személyes kapcsolat minősége. Ezt megerősítheti az a szervezési forma, hogy az adott gyermekcsoport – a tanítási időn belül - a lehető legtöbb óraszámot tölti a csoportvezető gyógypedagógussal.

A látási fogyatékos gyermeknél az ismeretek elsajátításának első állomását az érzékszervek képviselik. A látás elvesztése miatt a megismerő folyamat más utakra kényszerül, elsősorban a hallásra, a tapintásra. Az oktatásnak e két érzékelési mód segítségével kell az ismeretek jelentékeny részét elsajátíttatni, az addigi hiányosságokat pótolni. A megismerő tevékenységben természetesen más, ép érzékszervek is részt vesznek.

Mindkét terület fejlesztése komoly, hatékony munkát igényel a látási fogyatékos gyermek jövője érdekében. Ez a folyamat nagyon eszközigényes, a ráfordított időt mindig arányosan kell növelnünk, betartva a fokozatosság elvét.

Az idegrendszeri funkciók tökéletesedését az érzékleti tapasztalatok széles skálájával kell megalapozni. A kezdeti játékos, majd a későbbi tudatos, szervezett érzékelés, érzékeltetés a tanulók értelmi fejlődését eredményezi.

A tárgyak megismerése, a céltudatos eszközhasználat, a figyelem, az emlékezet, az analitikus-szintetikus gondolkodást fejleszti. A pontos megfigyelés, a helyes észlelés, az összehasonlítások, a

tulajdonságok kategorizálása fejleszti a logikus gondolkodást. Ezek következményeként fejlődik a gyermek beszéde, mely a valóságot egyre hű módon tükröző, összefüggő mondatok alkalmazásából áll – elkerülve a verbalizmus komoly veszélyét.

A téri tájékozódás jelentősége

Az előkészítő feladatok között domináns szerepet kapnak a téri tájékozódást, valamint a tapintást fejlesztő gyakorlatok. Ha e két területen nincs kellő, megalapozott tudása a tanulónak, akkor az írás-olvasás speciális eszközeit nem tudja készség szinten használni. Következésképp komoly problémái lesznek a betűk olvasásával, írásával. Mindkét terület fejlesztése hatékony, szervezett, átgondolt – és főleg rendszeres – tanári munkát igényel, amely nem csupán egy tanévre korlátozódik, hanem átível az oktatás egész folyamatán.

A téri tájékozódás legfontosabb feladatai

- önálló tájékozódás szűk térben,
- önálló tájékozódás egyre tágabb környezetben,
- laterális kialakítása,
- testséma ismerete,
- a téri irányokat jelölő fogalmak pontos ismerete,
- ezek helyes alkalmazása verbálisan, valamint tevékenység során,
- megfelelő idő biztosítása a fentiek gyakorlására,
- megfelelő mennyiségű alkalom biztosítása a fentiek gyakorlására (szituációs gyakorlatok, fogalmak változatainak gyakorlása – pl.: alatta, lent, lejjebb)
- pontos, szakszerű, és főleg egyértelmű utasítások adása.

A tapintásfejlesztés jelentősége

A látási fogyatékos tanulók oktatásánál a megismerés fő útja a hallás és a tapintás. A közvetlen érzékelést a tapintás szolgálja. Az óvodai csoportokban és az iskola első éveiben kiemelt feladat a kézügyesség, a kéz- és ujjizmok, a tapintás, a diszkriminációs érzék, a formafelismerés fejlesztése. A jó tapintásos érzékelésre meg kell tanítani a gyermeket: mire figyeljen, hogyan jut adott idő alatt a legtöbb információhoz, melyek a fontos és melyek az elhanyagolható részletek stb.

A tapintás fejlesztésének legfontosabb feladatai – a fokozatosság elvének betartása mellett

- rendszeres munkavégzés,
- különböző méretű (nagyságú) tárgyak tapintása, sorba rendezése,
- különböző formájú (alakú) tárgyak tapintása, csoportosítása, sorba rendezése,

- különböző tapintási felületű tárgyak csoportosítása, párosítása,
- a diszkriminációs érzék rendszeres (napi) fejlesztése,
- a használt tárgyak pontos megnevezése,
- megfelelő idő biztosítása a felismerésre és az adott tevékenység elvégzésére,
- pontos, szakszerű, egyértelmű utasítások,
- a rend betartása és betartatása a tanuló asztalán (a már feleslegessé vált eszközök elvétele vagy elrakása; a még használt eszközök helyének pontos megadása).

Érzékeltetés, szemléltetés

E módszer segítségével bővítjük, értelmezzük a vak gyermeknek a környezetéről szerzett hiányos vagy téves tapasztalatait. Tárgyak, preparátumok, modellek, makettek sokaságát kell a tanulóval megismertetni – „kezébe adni”.

A szemléltetés legyen mindig aktuális, kapcsolódjon szorosan az adott témához, tananyaghoz.

Az érzékeltetés csak akkor éri el célját, ha rendszeres, ha az adott témához logikusan kapcsolható, ha a tanár következetesen betartja – és betartatja - a szemléltetés helyes lépéseit.

A motorikus és a taktilis ügyesség a későbbiekben meghatározó lesz az írás, olvasás elsajátításában.

Hangérezékeltetés (hallási figyelem fejlesztése)

A vak emberek információszerzésének zöme a hallás érzékszervén keresztül érkezik. Különös hangsúlyt kell fektetni ezért a hallásfigyelem fejlesztésére. A minket körülvevő természeti és társadalmi környezet élőlényeknek, tárgyainak, természeti jelenségeinek jellegzetes hangjai tájékoztatnak, új információkat közölnek a látási fogyatékos emberrel. A tapintással megtapasztalható tulajdonságok mellett ezek az akusztikai élmények azok, amelyek biztosabban rögzítik az új ismeretet, s emellett motivációs tényezőként is működhetnek a tanóra menetén belül. A hangérezékeltetés nem tantárgy specifikus, lehetőleg minden hangélményt biztosítsunk a látási fogyatékos tanuló számára, melyek az óra anyagához és a hétköznapi élethelyzetekhez szorosan kapcsolhatók.

Intézményünk gazdag digitális hangtárral rendelkezik.

Az eszközigény

A gyógypedagógusnak sokrétű alapozó, majd fejlesztő feladatot kell elvégeznie a többnyire különböző fejlettségi szinten álló, eltérő diagnózissal rendelkező és – esetlegesen – más-más társuló fogyatékossgal élő gyermekeknél. A tekintélyes eszközigény magában foglalja a vakok oktatásának speciális taneszközeit, de természetesen megjelennek a társadalmi és természeti környezetünkben leggyakrabban előforduló tárgyak, termékek is (pl.: gyurma, só gyurma, agyag, nemez, érzékelő játékok, csörgőlabda – különböző méretben, építőjátékok, szövet-, fa- és kőzetminták, különböző tapintású és nagyságú magvak, egyéb termékek, a mindennapi élet használati tárgyai, hanganyag, preparátumok, makettek modellek, stb.). A mai kor kihívásait is szembe előtt tartva a taneszközök között

mind dominánsabb szerepet kap az infokommunikációs (IKT) eszközök tára: asztali számítógépek és laptopok, táblagépek, diktafon, MP3 és MP4-es készülékek, az okostelefon használata.

Az interneten található tananyagok, feladatlapok, levelezőprogramok használata ma már evidencia a vak gyermekek tanításában is.

Motiváció

A motiválás általánosan alkalmazott módszer, amely a vak gyermek esetében domináns, gyakori és változatos alkalmazása általában gyakrabban előfordul a tanórák menetében, mint az ép gyermekek oktatásában.

A tanuló érdeklődését kezdetben játékos megoldásokkal, majd egyre inkább az értelmére hatva kell felkelteni. A motiváció legyen változatos, olykor meglepő, igazodjon a tanuló életkorához, értelmi képességeihez, az esetleges halmozott fogyatékoságához.

A látási fogyatékos tanulók oktatásánál figyelmet kell fordítani a következő sajátosságokra:

- a tananyag tartalma: számukra jól hasznosítható ismereteket kell tanítani – figyelembe véve a gyermek életkorát, értelmi képességeit, társuló fogyatékoságát;
- módszerek megválasztása: döntő jelentőségűek lehetnek a fejlesztés, a nevelés szempontjából- bizonyos idő után tudatos aktivitást kell elérni a tanulónál;
- a tanórák szervezettsége: nagyon fontos tényező, gondos tervezést, szervezést és vezetést igényel – feltétele a speciális taneszközök szakszerű ismerete, tudatos alkalmazása.

A tanulás folyamatának kezdeti stádiuma az utánzás. A látási fogyatékos gyermek utánzási készsége csak az épen maradt érzékszervekre korlátozódik. A vizuális feltételekhez kötött utánzás teljesen kiesik – kivéve az aliglátókat, viszont az általában kiváló hangutánzás megalapozhatja egy formailag gazdag beszéd elsajátítását. A tanulás folyamatába belép a cselekvés, ami a vak tanuló ismeretszerzésének egyik alapja lesz. Minden ép érzékszervével igyekszik „körülfogni” egy tárgyat (tapintás, íz, hang, szag), s az így nyert információkat összegezve kap új és új ismereteket. A tanulási folyamatban eljutunk a gondolkodásig, mely kezdetben az érzéketes (tapintási) elemekhez kötődik, majd kialakul az elvont gondolkodás. Lényeges, hogy a tanulás során a világról alkotott képzetek, fogalmak, gondolatok világosak legyenek, és helyesen tükrözzék a környező természeti és társadalmi valóságot.

- a speciális eszközhasználat fokozatos készségszintre emelése,
- az egyéni optimális tanulási technika kiválasztása,
- a tanuló motiválása az önállóságra,
- a sikerélmény tudatosítása, interiorizálása,
- az autonóm, a környezetétől egyre függetlenebb egyéniség formálása,
- önmagával szemben igényes, a többségi társadalomba harmonikus integrációra képes személyiség kibontakoztatása.

Az 1. és 2. osztályban kezdődik az informatika tantárgy oktatása, rehabilitációs óra keretében. Ennek célja, hogy mire harmadik évfolyamon a digitális kultúra, illetve negyedik évfolyamon elkezdődik a gépirás oktatása, a tanulók megfelelő alapfokú ismereteket szerezzenek a síkírás betűinek helyesírási szabályairól, a legegyszerűbb szövegszerkesztési módokról, a számítógépről, annak használatáról, a Windows operációs rendszer lényegéről. Ehhez egy speciális képernyőolvasó programot és Braille-kijelzőt használnak.

A felső tagozat pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy a tanuló fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, a pályaaorientációra.

A Lázár Ervin Program

Az 1-8. évfolyam számára az Oktatási Hivatal a 2019-2020-as tanévtől, elindította a Lázár Ervin Programot. Célja, a kulturális alapellátás kiszélesítése és a nemzeti identitás megerősítése, A program egyedülállósága, hogy szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diáknak évente egy alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc, és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, muzeális intézmények, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét. Tanulóink számára akadálymentesített darabokat kínálnak, audio-narrált megsegítéssel.

Fenntarthatóságra nevelés

Célunk, hogy iskolánk környezeti nevelése során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak.

Ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. Ökoszemléletű programjainkkal magasabb szintre emeljük iskolánk környezeti nevelési programját a fenntarthatóság érdekében. Ezáltal olyan pedagógiai folyamatot kívánunk követni, melynek során formálódik tanulóink környezettudatos magatartása és kialakul a környezetért felelős életvitele. Célunk egy ökoszemléletű, környezetbarát iskola kialakítása. A környezeti nevelést az alsó tagozatosok helyi tantervébe beépítjük. A tanórán kívüli tanulási formákra alsó és felső tagozaton is nagy hangsúlyt fektetünk. Az iskola minden szervezeti egysége (óvoda, általános iskola, szakiskola, kollégium, gyermekotthon) részt vesz a „Iskolakert programban”, műanyag kupakokat gyűjt, szelektíven gyűjti a szemetet, pályázatok, vetélkedők résztvevői. A fenntarthatósággal kapcsolatos vetélkedőket, játszóházat biztosítunk ezzel is elősegítjük a tanulók környezettudatos magatartásának kialakulását. Igyekszünk takarékosan bánni az energiaforrásokkal, csökkenteni a hulladékok mennyiségét, az iskola külső és belső környezetét esztétikusan kialakítani.

Iskolakert program

Az iskolakert program elsősorban a környezeti nevelést, az egészségtudatos táplálkozást és a fenntarthatóságot célozza meg. Intézményünkben a három célkitűzés mellett az iskolakert hatalmas szerepet kap a szemléltető oktatásban. A természet körforgása, az élet kialakulása egy magból, majd a növény fejlődése, végül a különböző zöldségek, gyümölcsök és virágok közvetlenül megtapasztalhatóvá, érzékelhetővé válnak. Az iskolakert kiváló színtere a tevékenység alapú oktatásnak, hiszen egész évben lehetőséget ad különböző feladatok elvégzésre. Az óvodai iskolai közösség számára létsített és művelt kert rendszeres és értelmező tevékenységet nyújt az oktatás-nevelés és élmény terén. A kertben személyes tapasztalat maradandóbb tudást eredményez.

Intézményünk 2022-ben csatlakozott az Iskolakertekért Alapítvány pályázatához, mely keretében bővült iskolakertünk kertiszerszámokkal, vetőmagokkal, magaságysokkal és gilisztakomposztálóval és rengeteg hasznos, a gyakorlatban alkalmazható tudással, ötletekkel.

Az ISKOLAKERT bármilyen gyermekközösség (többségében óvodai, iskolai) rendszeres és értelmező tevékenységével gondozott, oktatás-nevelés és felüdülés céljával művelt kert. A neveléstörténetben hagyományosan az iskolakertek fő célja a kertészetre és általában a munkára nevelés volt: Magyarországon az ezt tükröző tankert, gyakorlókert, oktatókert megnevezésekkel vált ismertté. Mára ezek mellett változatos, új tanulási és nevelési célok jelentek meg, vagy váltak hangsúlyossá. Ezek a teljesség igénye nélkül: környezeti és fenntarthatóságra nevelés; öngondoskodásra és együttműködésre nevelés; egészségnevelés, élménypedagógia; a valóságra épülő, jelenségalapú, tapasztalati, cselekvésorientált tanulás; mezőgazdasági pályorientáció. Mint helyszín a kert-alapú tanulás "szabadtéri laboratóriumai", „éig érő tantermei”, céltudatosan kialakított gyakorlóterepei, a kertészeti és pedagógiai tevékenységek mellett játék-, közösségi és rekreációs lehetőségekkel. Általában iskolák, óvodák udvarán, ritkábban külső helyszínen alakítanak ki iskolakertet, de tágabb értelemben iskolakerti tevékenységnek, illetve „mini iskolakertnek” tekintik a virágládában, ablakpárkányon, balkonládában művelt kertet is, ha iskolakerti célokkal, gyerekekkel művelik. Az iskolakert minden korosztálynak lehetőséget nyújt megtanulni a kerttel, ezáltal természeti

környezetünkkel bánni, azt helyesen használni, de e lehetőség életszakaszokon átnyúló, hosszabb folyamatban teljesebben ki már kisgyermekkorától kezdődően.

Iskolakert iskolai keretek között:

Az iskolakert elsősorban az alábbi tantárgyak tananyagai közé illeszthető be:

- technika és tervezés
- életvitel és gyakorlat
- környezetismeret/természetismeret
- Könnyen illeszthető más tantárgyakhoz is, pl:
- idegen nyelv: a növények nevei adott nyelven
- matematika: mérések, számolások a kertben
- magyar nyelv és irodalom: A kerttel, a természettel, növényekkel kapcsolatos versek, mesék, olvasmányok
- ének-zene: A kerttel, a természettel, növényekkel kapcsolatos dalok

Az iskolakertek fő célkitűzései:

- a természetes környezet körforgásának bemutatása, érzékelhetővé tévése
- kézzelfogható gyakorlati tapasztalatok
- értékek teremtése, gondozása, védelme
- a felfedezés öröme
- az egészséges táplálkozás kialakítása, motiválás
- közös munka révén a környezeti és szociális felelősségvállalás érzékenyítése, a felelős, gondozói magatartás kialakítása
- környezeti problémák felvetése, megoldási lehetőségek kutatása
- valóságos élmények nyújtása a gyermekek számára
- élményszerzés
- ökológiai szemléletformálás (vetésforgó, növénytársítás, stb.)
- fenntarthatóság elvű
- tevékenység alapú

Várható hatások:

- közvetlen tapasztalatokra épülő ismeretszerzés elmélyítése
- megfigyelő-képesség és észlelés fejlődése, problémamegoldó gondolkodás fejlődése,
- összefüggések felismerése, megértése tapasztalás által
- izomerő növekedése, finommotorika fejlődése, mozgáskoordináció,
- térbeli tájékozódás fejlődése
- szerialitás fejlődése
- kooperatív munka, együttműködés gyakorlása,
- környezetért vállalt felelősség tanulása
- szociális kompetenciák fejlődése
- érzelmi intelligencia fejlődése

Főbb iskolakerti tevékenységek a tanév során:

Hónapok	tevékenységek közvetlenül az iskolakertben	iskolakerthez köthető tevékenységek más szintéren, ötlettár
szeptember	ismerkedés az iskolakerttel, kerti szerszámok bemutatása, balesetvédelem, új ágyások kialakítása, komposztáló kihelyezése vetőmagok ültetése virághagymák ültetése komposztálás	Éves ültetés tervezése őszi gyümölcsök, fajtáik, felhasználhatóságuk, őszi gyümölcsös sütemény készítése alma és körte kompót készítése gyógynövények és fűszernövények szárítása Évszakok: az őszi őszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
október	bogyós gyümölcsbokrok, gyümölcsfák ültetése, gyógynövény és fűszerkert kialakítása Az ágyások trágyázása, tápanyag-utánpótlás téliesítés komposztálás	őszi termések és levelek gyűjtése, dekoráció és játékok készítése Állatok világnapja, témanap Madáretető készítése, kihelyezése Illatpárnák, illatszások készítése Gyógyteák készítése, gyógynövények hatásai káposzta-savanyítás hagymárium készítése A komposztálás napja, témanap Évszakok: az őszi őszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
november	tél alá vetés (tavasszal kikelő növények) ágyások téliesítése komposztálás	Gyógy és fűszernövények az ablakba fenyőtobozok gyűjtése toboz-bonsai készítése sütőtök sütése adventi koszorú készítése környezettudatos vásárlás locsolók készítése PET palackokból, hulladékból hasznosítva (beszélgetés: szelektív hulladékgyűjtés) Évszakok: az őszi őszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
december	komposztálás	szobanövények tisztítása, szaporítása dugványozással (anyósnyelv, karácsonyi kaktusz) luca-búza madárkalács készítése karácsonyi képeslap készítése gyógynövényes teafilterek készítése Évszakok: a téli téli dalok, versek, mesék, olvasmányok

január	komposztálás	Tavaszi kerttervezés, vetésforgó kialakítása Futtatórács, karók, támasztékok készítése gyógynövényes fürdőgolyók készítése Évszakok: a tél téli dalok, versek, mesék, olvasmányok
február	komposztálás tápanyag-utánpótlás	Ismerkedés a kerti szerszámokkal, szerepük, használhatóságuk palántázás megkezdése batáta nevelés üvegben Évszakok: a tél téli dalok, versek, mesék, olvasmányok
március	vetés komposztálás	palántázás feliratok készítése A beporzó rovarok napja (10) Energiatakarékossági világnap, témanap A víz világnapja, témanap Évszakok: a tavasz tavaszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
április	palánták kiültetése, feliratok kihelyezése, tápanyag-utánpótlás gyomok keresése mulcsozás komposztálás	rovarok szerepe a kertben Fenntarthatósági témahét A föld napja, témanap Méhek napja, témanap Évszakok: a tavasz tavaszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
május	palánták kiültetése, tápanyag-utánpótlás növénytársítás, védekezés a kártevők ellen gyomok keresése mulcsozás betakarítás komposztálás	egészség-nap, a kertben termelt zöldségekből saláták, krémek készítése gyümölcs-nap A fák és a madarak napja, témanap eperlekvár készítése anyák napi meglepetés a kertből Évszakok: a tavasz tavaszi dalok, versek, mesék, olvasmányok
június	betakarítás komposztálás	friss zöldségek, gyümölcsök evése környezetvédelmi világnap, témanap Évszakok: a nyár nyári dalok, versek, mesék, olvasmányok
nyári időszak	ügyeleti rendszerben történik a kert gondozása	

Témahetek, projektoktatás

Az általános iskola a munkatervben leírt módon részt vesz a központilag meghatározott köznevelési témaheteken. A témahetek általános célja a mindennapokban használható gyakorlati ismeretek játékos, élményszerű átadása, illetve a tanárok új pedagógiai módszerek kipróbálására való ösztönzése. A tananyag komplex elsajátításának olyan sajátos formája, amikor az adott tárgykört a diákok hosszabb időkeretben az iskolában, vagy iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, tevékenység és élményalapú oktatás keretében és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Minden esetben egyéni képességeihez igazodik, a közös munka erősíti kooperációs képességeket, a csapatmunkát, egymás segítségét és közösségépítőt. Témaválasztástól függetlenül várható eredmények: – kialakul, erősödik a személyes motiváltság, nő az önbizalom, – magasabb fokú együttműködés és szocializáció alakul ki. A témahét megvalósításában az iskola minden tanulója részt vesz. A téma mindig egy adott központi dolog köré épül, tartalmilag szervesen beépül az iskola mindennapi „normál” működési életébe, tanmenetekbe, programokba. A megszervezése az azt vállaló pedagógus feladata. A megvalósítást követően, az ünnepélyes keretek között megrendezésre kerülő záró rendezvényen értékeljük a témahetet. Témaheteink: pénz7, digitális témahét, fenntarthatósági témahét.

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvényben meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon:

A mindennapos testnevelés céljai

- Motorikus cselekvési biztonságra, rendszeres fizikai aktivitásra való törekvés.
- Térbeli tájékozódó képesség kialakítása.
- Mozgás-, játék és sportműveltség kialakítása.
- A látási fogyatékból adódó fejlődési hátrányok csökkentése, gátlások csökkentése.
- Biztonságérzet, hallási figyelem fejlesztése.
- Ritmuskészség fejlesztése.
- Edzettség, ellenálló képesség javítása.
- Mozgás és közlekedésbiztonság kialakítása.
- Tájékozódás tanítása.
- A látás hiánya miatt kialakuló testtartási hibák és helytelen mozgás beidegződések megelőzése és kiküszöbölése.
- Megszerettetni és elsajátítani a mozgást, oly módon, hogy ez örömet szerezzen a tanulóknak és életük szerves részét képezze és ez által életminőségüket hosszútávon javítsa.
- Felkelteni a diákokban a rendszeres testmozgás igényét, elsajátítani az ehhez szükséges ismereteket.
- Saját testük felépítésének és annak térben való elhelyezkedésének megéreztetése, testtudatuk kialakítása.
- Tudatosítani, elfogadtatni a mozgás egészségben betöltött fontos szerepét.
- Kialakítani az akaraterőt, önbizalmat, céltudatosságot, küzdeni tudást, kitartást, becsületességet, szabályok betartását, a csapatmunka szerepének elsajátítását.
- A veleszületett vagy szerzett egészségügyi problémák javítása, ill. megelőzése.

Pedagógiai és egészségügyi szempontok

Az eltérő testi és mentális képességeket figyelembe véve önmagukhoz képest, fejlesztünk minden tanulót. Minden testnevelési órán az adaptált tananyag elsajátítása történik.

Térben való tájékozódás és a hang utáni tájékozódás rendszeres szisztematikus javítása a cél.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tanórán belül a helyes testtartás kialakítására és a megfelelő kardiorespiratórikus terhelésre, a motoros rendszer és koordináció fejlesztésére. Ügyességet fejlesztünk játékos feladatokkal, csapatjátékkal (goalball, torball). Részvételt biztosítunk szabadidős és versenysportokban. Uszodánk lévén, biztosítani tudjuk az úszástanulást, a subaquális tornát és speciális vízi fejlesztő terápiákat. Orvos által gyógytestnevelésre ill. gyógytornára utalt tanulóinknak szakemberek által biztosítjuk a megfelelő terápiát.

A gyermekek harmonikus és egészséges fejlődése érdekében a következő ellátásokat tudjuk biztosítani számukra, egyéni szükségleteik szerint:

- pszichológiai megsegítés
- pszichiátriai megsegítés
- egyéni beszédfejlesztés
- egyéni mozgásfejlesztés
- ortopéd szakorvosi szűrés.

Foglalkozások

A mindennapos testnevelést tanulóinknak a következő módokon biztosítjuk:

- hagyományos tornatermi foglalkozások
- úszásoktatás saját uszodánkban
- egyéni speciális mozgásfejlesztés és vízhez szoktatás
- kondicionáló termi foglalkozás
- szabadban való játékos sportfoglalkozás játszóterünkön és kültéri fitness eszközeinkkel

A testnevelés órákkal párhuzamos foglalkozások keretében biztosítjuk a gyógytestnevelést ill. az egyéni mozgásfejlesztést, így lehetőség nyílik az arra rászoruló diáknak, hogy ugyanakkor történjen a mozgás fejlesztése, mint osztálytársainak. Emellett a VDSE keretén belül szakköri jelleggel lehetőséget biztosítunk különféle sportágakban való részvételen (goalball, torball, úszás, sakk, judo stb.).

Tanórán kívüli foglalkozások

- Uszoda felügyelet melletti használata.
- Kondicionálóterem felügyelet melletti igénybevétele.

Tárgyi feltételek

- tornaterem
- gyógytornaterem
- uszoda
- kondicionálóterem
- udvar

2.9. A választható tantárgyak, foglalkozások

Iskolánkban a választható idegennyelvek az angol és a német.

A Zenei munkaközösség alapfokú **zeneoktatást, tehetséggondozást** végez az intézmény gyógypedagógiai jellegénél fogva speciális formában a rehabilitációs és habilitációs órakeret terhére. Az alsó tagozat 2. osztályától választható hangszer a zongora. Felső tagozaton kezdődik csoportos formában a szolfézs oktatása. A Braille-kotta elsajátítása nem követelmény. A pontírású kotta ugyanis egész más rendszerű, mint a látók grafikus kottaképe. Míg utóbbi egy vertikális rendszerű lejegyzési mód, addig a Braille-kotta esetében az információk lineárisan követik egymást.

A szolfézs óra keretében néhány perces furulyázás is biztosított, melynek alapján a továbbiakban a hangszer külön órában is felvehető. Az egyéb hangszereken való tanulás lehetősége mindig az aktuális évben itt tanító zenetanár kollégák szakterületétől függ.

A kapacitások függvényében elérhető még tanulóink számára zeneterápia, egyéni énekórák, furulya, gitár, zongora, orgona oktatás is. Az iskola énekarában általános iskolások és szakiskolások együtt énekelnek.

2.10. A tanuló esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A jelenleg hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelelően intézményünkben részlegesen akadálymentesített és biztonságos környezetben élhetik mindennapjaikat tanulóink (korlátok, lépcsők felfestése, biztonságos lift beépítése, mozgásszervi fogyatékosok számára kialakított mellékhelyiségek, csúszásmentesített járófelületek, életkori sajátosságnak megfelelően kialakított udvarrészek, stb.).

Az akadálymentesítés jelenlegi szintje azonban nem teszi lehetővé a mozgásszervi fogyatékosok számára a teljes hozzáférést az épületen belül (például az ebédlő felemeleten van, keskeny nyílászárók, küszöbök, stb.) és a különböző tagozatokon. További intézkedések és beruházások szükségesek a teljes esélyegyenlőség és hozzáférés biztosítására.

A kétmedencés tanuszoda a tanulók mozgásfejlesztése, az önállóbb, biztosabb mozgáskultúra kialakítása a gyerekek teljes személyiségfejlesztése szempontjából pedagógiai munkánkban jelentős szerephez jutott, az elmúlt időszak ugrásszerű eredményeket jelez számunkra.

Pontírásos gyermekkönyvtárunk állományát a modern technikának köszönhetően számítógéppel és elektromos Braille nyomtatóval készített könyvekkel folyamatosan fejlesztjük.

Az esélyegyenlőség biztosításához fontos szakmai támogatást nyújt az integrált tanulóink ellátását segítő Módszertani Központunk is (közös programok, táboroztatás, sorstársi közösségekkel való kapcsolattartás).

A más intézményben élő, tanuló halmozottan fogyatékosok utazó tanári ellátását, a velük foglalkozók rendszeres megsegítését is ellátja központunk.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű növendékeink sorsának nyomon követése, a velük való pedagógiai munkát átszövő fokozott figyelem és a gyermekvédelem intézményi munkánkban kiemelkedő hangsúllyal bír.

Az idegen nyelv és a számítástechnika oktatása, valamint elsajátításának megkönnyítése érdekében speciális szoftverek és hardverek beszerzése és használata szükséges, mely a későbbiekben támogatja a társadalomba való zökkenőmentes integrációt.

A középfokú oktatási intézményekbe való felvételi eljárások során egyéni felvételi rend, speciális segédeszközök használata és adott esetben a felvételi vizsga időtartamának megnövelése segíti tanulóink eredményességét.

A tanulók számára a látási fogyatékoság és egyéb csatlakozó sérülés miatt a kompenzációs technikák képesség és készségfejlesztése, valamint a felzárkóztatási feladatok ellátása érdekében mind a délelőtti és délutáni időkeretben is biztosítunk fejlesztést, oktatást. Ezt az egyéni szükségletek, valamint képesség és készségszintek alapján határozzuk meg.

A bejárós tanulóknak napközis, tanulószobai ellátást, a vidéki tanulóinknak kollégiumi ellátást biztosítunk.

Napköziotthonos foglalkozásban részt vehet minden tanuló. A napköziotthonos foglalkozások a tanítási órák befejezésétől 16.00 óráig tartanak. A napköziotthonos foglalkozásokon biztosítjuk a tanulóknak a másnapra történő felkészülést, igény szerint tanári megsegítéssel. Alsó tagozaton egy óra, felső tagozaton másfél óra a tanulókör. A pedagógus ellenőrzi az írásbeli házi feladatok elkészítését és a szóbeli tananyagok elsajátítását.

Délutáni tevékenységeink:

- speciális tájékozódás-közlekedési technikák elsajátítása
- speciális önkiszolgálási készségek elsajátítása
- zeneterápia
- zene-, hangszeroktatás
- látás-vizuális fejlesztés
- sportfoglalkozások
- szakkörök
- délutáni közösségi programok (Fiúnap, Mikulás, Farsang, stb.).

2.11. Az iskolai felszerelés, házi feladat, beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

. Felszerelés, házi feladat

A tanulónak az iskolába, tanítási órákra kötelessége a felszerelését (könyv, füzet, Braille írógép, laptop, Braille lap stb.) magával vinni. A hiányzó felszerelés nem mentesíti a következő órára való készülés alól. Az órai anyag pótlása a tanuló feladata. Ha a tanuló valamilyen taneszköze elveszett, azt mielőbb pótolni szükséges.

Testnevelés órákon a tanuló köteles az előírt felszerelésben megjelenni Testnevelés órakeről felmentést csak orvosi igazolással vagy a szülő írásbeli kérése alapján kaphat a tanuló.

A tanítási órákra való felkészülés szerves része az írásbeli házi feladat elkészítése, a szóbeli tananyag elsajátítása. Verseny miatti tanulmányi mulasztást a tanuló köteles a tanár felszólítása nélkül pótolni.

A házi feladat nem haladhatja meg az egyik napról a másikra feladott mennyiséget, kivéve a témazárók esetében. Ez a szabály vonatkozik a hétvégékre és a rövid szünetekre is. Nyári szünetben a megszerzett tudás szinten tartása miatt a házi feladat egy hét alatt teljesíthető mennyiséget tartalmazhat.

Tanórai számonkérés

A megtanított anyagból, rendszeresen történik:

- szóbeli, írásbeli felelet az előző órákon tárgyalt, aktuális tananyagból előzetes bejelentés nélkül (5-20 perc),
- kiselőadás, házi dolgozat (megadott, kijelölt témákból),
- részösszefoglalást követő dolgozat több órai tananyagból előzetes bejelentés után (15-45 perc),
- témazáró dolgozat, egy héttel előre bejelentve, témakör összefoglalását, lezárását követően (45-90 perc),
- év eleji felmérés,
- évközi- és év végi felmérés.

Amennyiben a tanuló az előre bejelentett témazáró dolgozatot nem írta meg, köteles azt mielőbb pótolni a szaktanárral egyeztetett időpontban. Témazáró dolgozat nem hagyható el.

Egyazon tanítási napon csak maximum két témazáró íratható.

Témazáró dolgozat megírása után javítási lehetőség adható, azonban az eredeti dolgozatjegy is beírásra kerül a naplóba.

A témazáró dolgozatot az intézmény 1 évig megőrzi, a dolgozatot a szülő fogadóórán, szülői értekezleten megtekintheti.

Egyes tantárgyak egyéb beszámoltatási formáiból:

- kémia: gyűjtőmunka értékelése,
- fizika: gyűjtőmunka értékelése,
- biológia: gyűjtőmunkák értékelése, kiselőadások tartása
- testnevelés: bemutatás,
- földrajz: szóbeli forráselemzés, térképi munka
- informatika: gyakorlati munka

Írásbeli feladatok értékelése

Az írásbeli munkák (témazáró dolgozat, feladatlap, félévi, év végi felmérés) esetében a tanulók munkáját írásban értékeljük.

- Érdemjeggyel
- Megjegyzésekkel
- Százalékos értékeléssel

A százalékos értékelés érdemjegyekben kifejezve

Érdemjegy	Alsó és felső tagozaton
Elégtelen	0-35%
Elégséges	36-49%
Közepes	50-69%
Jó	70-85%
Jeles	86-100%

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

Az írásos tanulói teljesítmények, dolgozatok érdemjegyét kötelező a tanulóval ismertetni, nem kerülhet olyan érdemjegy az osztályozó naplóba (KRÉTA), amiről a tanuló nem tud. Szóbeli felelet bejegyzése a Kréta naplóba, aznap történik, amikor a tanuló felelt. Az írásos tanulói munkák javításának, értékelésének határideje:

- témazáró dolgozat (2 héten belül);
- írásbeli feladat, röpdolgozat (következő órán vagy 1 héten belül).

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a kerettantervekben foglalt követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. A követelmények teljesítését a pedagógusok a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 4-8. évfolyamon minden tantárgyból az "elégséges" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz. Ha a tanuló a 4-8. tanév végén három tantárgyból megbukik, tehát "elégtelen" osztályzatot szerez, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie azokban az esetekben, ha

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól (például egyéni munkarend esetében)
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott (a nevelőtestület javaslata alapján tehet osztályozó vizsgát).

Az ép értelmű és az enyhe értelmi fogyatékos tanulók 2. osztály első félévéig kapnak a szöveges értékelést, majd a 2. osztály évvégétől számjeggyel történik a tanulók értékelése.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók 2. osztály első félévéig kapnak szöveges értékelést, majd a 2. osztály évvégétől számjeggyel történik a tanulók értékelése.

Kiegészítéseként szöveges értékelés is csatolható a bizonyítványhoz.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása, rendje

Az írásbeli és szóbeli házi feladatok célja:

- A tanórákon megértett és elsajátított új ismeretek elmélyítése, gyakorlása.
- Az önálló ismeretszerzés képességének folyamatos fejlesztése.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

Az írásbeli és szóbeli házi feladatok mennyiségét az egyes tantárgyak és a tananyag követelményrendszere határozza meg, a tanulók felkészültsége és állapota befolyásolja.

A tanulók számára a napi felkészülési idő a napközis-, a kollégiumi munkarend, illetve a házirendben rögzítettek szerint biztosított. A tanulási időtartam az általános iskola alsó tagozatán 1 óra, felső tagozaton 1,5 óra.

Hétvégén olyan jellegű a házi feladat, hogy azt a tanuló önállóan, segítség nélkül is el tudja végezni.

Szünidőben a házi feladat a tanuló önálló ismeretszerzését, az megszerzett tudás és készségek szinten tartását és gyakorlását segíti elő. A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

Írásbeli feladatok

- a tanuló köteles az órai munkához kapcsolódó, arányos írásbeli házi feladatot elkészíteni, az órán azt bemutatni,
- az indokolatlanul el nem készített házi feladatot a tanuló köteles pótolni
- a házi feladat el nem készítésének nem lehet következménye az elégtelen osztályzat, anyaga azonban a diáktól felelet formájában számonkérhető,
- a tanulóknak megfelelő idő biztosításával (2-3 hét) írásban időnként feladatul adható házi dolgozat elkészítése is, ennek értékelése az iskolai dolgozatokéhoz hasonlóan történhet,
- az őszi, téli, tavaszi szünetekre nem adható az órai haladást biztosító házi feladatok
- nem adható indokolatlanul sok feladat még pedagógiai célzattal sem.

Szóbeli feladatok

- A tanuló feladata a tanórán feldolgozott, az osztályfok jellegének megfelelő mennyiségű tananyag elsajátítása.
- nagyobb anyag egészének ismerete várható el záró felelésnél vagy dolgozatnál,
- a tanuló önként vállalkozhat – a tantervi követelményeken felül – beszámoló, előadás készítésére, - ezt írásban is elkészítheti, de szóban, önállóan kell előadnia
- a tanuló önként vállalkozhat tanulmányi versenyeken való részvételre.

Az alsó tagozat első osztályában és második osztály első félévében gyógypedagógusaink szöveges értékelést készítenek a tanulók tudásszintjéről, a tanuló tanulmányi eredményéről.

Osztályfőnöki értékelés, melynek tartalma

- a tanuló személyiségjegyei

- önmagához mért fejlődése
- osztályközösségben elfoglalt helye
- viselkedése a tanórákon
- társaihoz való viszonya
- felelősségtudata
- kezdeményezőkézsége, önbizalma, kreativitása stb.

Alsó tagozaton

Egyes tantárgyak szerinti félévi és év végi szöveges értékelés közismereti tantárgyakból (magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret). Típusértékelés a tantárgyakra vonatkozó szempontok figyelembevételével a következő négy kategóriában:

- Kiválóan megfelelt
- Jól megfelelt
- Megfelelt
- Gyengén felelt meg, felzárkóztatásra szorul

A szöveges értékelés módjai

Negyedévente a haladási naplóba és a tájékoztató füzetbe minden tanulóról tantárgyanként szöveges értékelés kerül. Félév végén a tanuló fejlettségi szintjét jellemző fogalmak aláhúzásával, a tanév végén a tantestület által elfogadott értékelési lap alapján történik az értékelés. Év végén tantárgyanként és összegzőként, a szöveges értékelés mellett a következő minősítést kaphatják a tanulók:

- Kiválóan megfelelt
- Jól megfelelt
- Megfelelt
- Gyengén megfelelt, felzárkóztatásra szorul
- _____ tantárgyból dicséretet érdemel

Az előkészítő osztály (1/1) külön egységet képez.

Itt ismerkedik meg a látási fogyatékos kisgyermek a pontírás rendszerével, amely a későbbiekben eszköze lesz az adott tantárgyi tudás megszerzésének. Ezen az osztályfokon, a tanév során a tanító tanár a szimbólumok használatával biztosítja a formatív értékelést.

A félév és a tanév végén minden tanulóról szöveges értékelést készítünk, amely osztályfőnöki jellemzésből és tantárgyankénti értékelésből áll.

Az Etika, hit- és erkölcstan tantárgy értékelése is a fenti kategóriák szerint történik.

Tantárgyi értékelés felső tagozaton

Az évközi értékelés érdemjeggyel, félévi és tanév végi értékelés osztályzattal történik. Típusértékelés a tantárgyakra vonatkozó szempontok figyelembevételével a következők:

- Jeles
- Jó
- Közepes
- Elégséges
- Elégtelen

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban – a fenntartóval való egyeztetés függvényében - csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, a digitális kultúra tantárgyat, a mindennapos tevékenységeket.

Célunk ezzel, hogy az ismereteket bővítsük, elmélyítsük, és több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és a tanulók tudásának, eszközhasználatának megalapozására.

2.12. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A magatartás értékelésének formái, elvei

1-4. évfolyamban tanuló gyermekek magatartásának és szorgalmának minősítése

A tanuló személyiségének fejlődése szempontjából fontos a tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése a nevelési célok tükrében. A köznevelési törvény szerint ezt a tevékenységet elsősorban az osztályban tanító pedagógusok véleménye alapján az osztályfőnök végzi.

A magatartás minősítését befolyásolja

- a tanuló igazolt és igazolatlan hiányzásainak, késéseinek száma, gyakorisága
- a mulasztások igazolására vonatkozó rendelkezések betartása
- a tanulók jutalmazási elveinek és formáinak figyelembevétele
- a fegyelmező intézkedések (fokozatok) elveinek és formáinak figyelembevétele

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás, jó, változó, rossz minősítéseket használjuk.

A magatartás értékelésének és minősítésének kritériumai a következők

PÉLDÁS magatartású az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja
- tanórán és a tanórán kívül példamutatóan viselkedik
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;

- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetét.

JÓ magatartású az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon megfelelően viselkedik;
- feladatait életkorának, osztályfokának megfelelően teljesíti;
- feladatokat önként ritkán vállal, a rábízottakat azonban teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában felkérésre, biztatásra vesz részt;

VÁLTOZÓ magatartású az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulaszt;
- osztályfőnöki intője van.

ROSSZ annak a tanulónak a magatartása, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást zavarja;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetése, osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése van.

A szorgalom értékelésének és minősítésének elvei

A tanuló szorgalmát az osztályfőnök a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt.

A félévi és az év végi minősítést az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

A tanulók szorgalmának értékelésénél, minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás, jó, változó, hanyag minősítéseket használjuk.

A szorgalom értékelésének és minősítésének a kritériumai a következők:

PÉLDÁS szorgalmú az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendezettek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

JÓ szorgalmú az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, általában egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

VÁLTOZÓ szorgalmú az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- tanulmányi eredménye ingadozó;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán sokszor csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

HANYAG szorgalmú az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendezetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;

A szorgalom elbírálásakor az egyes minősítések eléréséhez a felsorolt kritériumok közül legalább háromnak az együttes megléte /vagy megsértése szükséges.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Az iskola jutalomban részesítheti azt a tanulót, aki képességéhez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének öregbítéséhez

Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- nevelőtanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- intézményegység vezetői dicséret,
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására hozni.

Büntetésben részesíthető az a tanuló, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy
- a házirend előírásait megszegi, vagy
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének

Az iskolai büntetések formái:

- Szaktanári figyelmeztetés:

A tantárgyi követelmények nem teljesítéséért, a felszerelés, a házi feladat többszöri hiánya, az órákon előforduló fegyelmezetlenség, telefonnal vagy egyéb eszközzel való rendzavarás miatt

- Nevelőtanári figyelmeztetés;
- Osztályfőnöki figyelmeztetés;

A tanuló tanulmányi és magatartásbeli kötelezettségzegése, a házirend megsértése, ellenőrző hiánya miatt.

- Osztályfőnöki intés;
- Osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;

Az iskolai házirend többszöri megszegése, szándékos károkozás, fegyelmezetlenség miatt.

- igazgatói intés;

Az iskolai házirend súlyos megsértése, nagy értékű szándékos károkozás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.

- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni. Amennyiben a tanuló szándékosan kárt okoz az iskolában, a szülőt kártérítésre kötelezhetjük.

3. Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola

3.1. Az intézményen belüli meghatározás és az általános keretek ismertetése

A 2023/24-es tanévtől az Intézmény neve megváltozott, megjelenítésre került a már külön intézményegységgé vált Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola (Fejlesztő Iskola), ahol a súlyos halmozott fogyatékos gyermekek és fiatalok nevelés-oktatása zajlik.

A maximum 6 fős osztályokban folyó nevelő-oktató munkát a gyógypedagógus végzettségű osztályfőnökök végzik, szoros együttműködésben konduktorokkal és egyéb fejlesztő pedagógusokkal.

Az oktató-nevelő munka gyógypedagógiai asszisztensek bevonásával valósul meg – a tanulók összetett fogyatékosága, valamint a gyakran előforduló egészségügyi vagy viselkedésproblémák jelenléte miatt, a növendékek biztonsága érdekében mindig biztosítva van a felügyelet.

A bekerülés feltételei

A Fejlesztő Iskolába olyan súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nyerhetnek felvételt, akiknek a fogyatékoságaik egyike látási fogyatékoság, és a *Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága* hivatalos szakértői véleményében szerepel, hogy tankötelezettségét fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesítheti, és Intézményünket jelölte ki az oktatás helyszínéül.

A tankötelezettség 16 éves korig tart, ami meghosszabbítható annak a tanévnek a végéig, amelyben a tanuló a 23. életévét betölti.

Az itt tanuló halmozottan fogyatékos diákok esetében fontos figyelembe venni, hogy a sérülések egy sajátos, egyedi fejlődésmentet eredményeznek. A látási fogyatékoság mellett leggyakrabban előforduló (mennyiségben és súlyosságban is változatos képet mutató) fogyatékoságok a következők:

- intellektuális képességzavar
- súlyos értelmi fogyatékoság
- hallásszervi fogyatékoság
- mozgásszervi fogyatékoság
- autizmus spektrum zavar
- pszichiátriai zavarok

Jellemzőik:

- A világ megismerése számukra az érzékelés- észlelés mentén a főbb szenzoros, motoros és egyéb csatornákon keresztül reprezentálható/mutatható be.
- Az érzékszervek általi észlelés és érzékelés tudatosításával, valamint a szenzomotoros funkciók kialakításával, sok-sok megtapasztaltatással ragadtathatóak meg az elemi összefüggések.
- Rutinok által képesek a világ körforgását, a ciklikusságot megragadni, ezek kialakítása nagyon fontos keretet ad számukra.
- A terápiás tevékenységek során bekapcsolva az különböző érzéketi modalitásokat - látás, hallás, tapintás -, ezek integrációja által magasabb szerveződési szintekre lehet fokozatosan eljuttatni őket.

- A kommunikáció, fogalmak beépítése és használata az alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök és módszerek alkalmazásával érhető el. Az alapvető jelzések kialakításán, a magasabb, szimbolikusabb szinten keresztül a cél a kölcsönös interakció megélése.
- Egyre több esetben fordul elő tanulóinknál valamilyen szintű mozgásszervi fogyatékoság – egyre gyakoribb a speciális eszközök, ültetőmodulok használatának szükségessége
- Alvási-évesi zavar is gyakran társuló probléma, egyre több növendékünk táplálása részben vagy egészében valamilyen típusú gyomorszondán át történik
- Egyre több diákunk epilepsziás, a rohamok gyakran az iskolában töltött időben is jelentkeznek, kollégáink ezek kezelésére is fel vannak készülve

Tanulóinkról elmondható továbbá:

- szórt képesség- és készség-struktúra jellemezheti őket
- fejlődésük nem lineáris módon írható le az egyes területeken
- egyéni tanulási és fejlesztési szükségletekkel rendelkeznek
- tanulásuk és fejlődésük érdekében rengeteg valós tapasztalatszerzési lehetőségre van szükségük
- viselkedésprobléma sok esetben megjelenik, ez nincs arányban az intellektuális képességeikkel

3.2. Szakmai alapelvek

- A fejlesztő-oktató-nevelő munka alapja a tanuló egyéni szükségleteinek figyelembe vétele

A pedagógiai munka alapja a személyközpontúság, amely a tanuló előzetesen felmért képesség- és készségstruktúrájára épül. Minden tanévben egyéni fejlesztési terv készül, melyben megjelennek a tanuló aktuális jellemzői és az adott tanévre szóló fejlesztési célok, az ahhoz használható eszközök felsorolásával.

- Komplex pedagógiai tevékenység – holisztikus megközelítés alkalmazása

A pedagógiai tevékenységek során nem választható szét a hagyományos értelemben vett oktatás, nevelés, fejlesztés, terápia, ápolás és gondozás, hanem mindennek komplex formában kell megvalósulnia.

- Minden tanulónak legyen lehetősége a tevékenységekben való aktív részvételre

A tanulás alapja a részvétel. A foglalkozások során - legyen az egyéni vagy csoportos formájú -, a tanulónak legyen lehetősége a tanulási folyamat aktív/cselekvő résztvevőjévé válni. Ehhez olyan, személyre szabott eszközöket, módszereket választunk, amelyek ezt kellően támogatják.

A tanulás mellett fontos számunkra, hogy az iskolai események, a szabadidős tevékenységek is minden tanuló számára hozzáférhetőek legyenek, és biztosítsák az adott tevékenységbe való bekapcsolódás lehetőségét.

- A pedagógiai munkát és tevékenységeket hasssa át a differenciálás és individualizáció elve

A tanulói csoportok heterogenitása miatt a tevékenységek szervezésénél elengedhetetlen szem előtt tartani a differenciálás elvét. Az egyéni szükségleteken alapuló szemlélet nem jelenti azt, hogy a

fejlesztő-oktató-nevelő munka egyéni keretek között valósul meg. A csoportos tevékenységekre a szociális készségek fejlesztése miatt nagyon nagy szükség van. Ezek tervezésénél differenciált célokat kitzúve használjuk ki a tanulócsopord lehető legnagyobb mértékű tanulási potenciálját.

Az egyéni fejlesztéseknél a célkitűzésektől az értékelésig egyénre szabott eljárások alkalmazása szükséges.

- A pedagógiai tevékenységek tervezésénél elsődleges cél a funkcionális képesség- és készségstruktúra kialakítása minél több önálló tapasztalatszerzés által

A célkitűzésekben, a tananyag tartalmi, módszertani és eszközkészletének megválasztásában tudatosan törekszünk a tanulók képességeihez mért legnagyobb önállóság elérésére, a jelenlegi és a jövőbeli élethelyzeteikben hasznosítható tudás elsajátítására, képességek kialakítására.

Tanulóinknak rengeteg tapasztalatszerzésre és nagy ismétlésszámra van szüksége, igyekszünk minél több pozitív tapasztalatot és élményt biztosítani számukra.

- A tevékenységeket minden esetben hasza át a tanulókkal közös kommunikációs és interakációs szándék

A gyógypedagógiai megközelítés a kölcsönös „párbeszéd” alapuló interperszonális kapcsolatra való törekvése alapszik. A kommunikációs eszköz és csatorna alatt az egyszerű reflexiótól a bonyolultabb nyelvíg terjedő minden megjelenési formát értünk, amely kulturálisan elfogadott.

A pedagógus betartja a kommunikáció fontosságának alapelvét, ennek a különböző szinteken való alkalmazását is.

- Az önrendelkezés jogának ismeretét alakítsuk ki a tanulóknál, és ezt tartjuk tiszteletben

Biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal lehetőségét, a saját életüket érintő kérdésekbe való aktív bevonódást. Ehhez nagyon fontos már a korai időszakról kezdve, a lehető legtöbb élethelyzetben biztosítani a választás lehetőségét a tanulók képességeihez mérten.

Ez a mindennapokban folyamatosan megjelenik a legegyszerűbb szituációknál, két tevékenység vagy tárgy közül való választási lehetőség biztosításával (vagy egy lehetőség elfogadásával/elutasításával).

- A pedagógiai tevékenységben részt vevő szakemberek teamben dolgoznak

A tanulók számára nyújtott nevelés, oktatás, fejlesztés, gondozás, valamint a szakmai kérdések és döntések tekintetében a tanuló körül tevékenykedő összes szakember közösen dolgozik. Ennek kialakításáért minden egyes szakember partneri szintű hozzáállására van szükség. Ennek a teamnek a szülő is része.

3.3. A nevelő-oktató tevékenységeket szabályozó dokumentumok

Helyi tanterv a Fejlesztő Nevelés-Oktatásban részesülő súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók részére

Tantárgy neve	Heti óraszám a Fejlesztő Iskolában
Szűkebb és tágabb környezet	5
Mozgásfejlesztés	5
Játék és szabadidő	3
Zenei fejlesztés	2
Fejlesztő gondozás	5

- A rehabilitációs/habilitációs tevékenységek a következők: látásnevelés, hallásnevelés, alternatív és augmentatív kommunikációfejlesztés, mozgásfejlesztés, tájékozódás és közlekedés fejlesztése. Igények szerint, valamint a megfelelő szakember és egyéb feltételek mellett megvalósítható terápiás tevékenységek – evésterápia, szenzoros-integráció terápiák, állat-asszisztált terápia, hidroterápia.
- A tanmenet

A foglalkozások tartalmának meghatározása havi tervek alapján történik, melyek szorosan kapcsolódnak az adott évszakhhoz, hónaphoz, ünnepekhez, eseményekhez. Mindig figyelembe vesszük és alkalmazkodunk az adott tanulócsoportot alkotó diákok képességeihez, állapotához, életkorához, szükségleteihez.

A tervek kidolgozásánál lényeges szempont, hogy a tartalmak:

- komplexen, integráltan jelenjenek meg a napi oktató és fejlesztő tevékenységekben. Ez magában foglalja a tananyagok közötti átjárhatóságot, egyfajta projekt szemléletet, segítve a gyakorlati, többféle élethelyzetben használható tudás – képesség és készségek-elsajátítását.
- lehetőséget biztosítsanak az elméleti és gyakorlati ismeretszerzésre.
- magában hordozzák a differenciálás lehetőségét is.
- az egyes témák alatt lévő tartalmak évenként koncentrikusan bővüljenek
- a tanulók képesség és készségszintjére épüljenek, de vegyék figyelembe az életkori sajátosságokat is.
- kezeljék rugalmasan a havi-kétheti és heti lebontásokat a tanulók igényei szerint, ezek akár fejlesztési területenként is különbözőek lehetnek.

- az egyes fejlesztési területeken legyen szabad mozgás a tartalmak meghatározásában, amelyek illeszkedjenek a tanulók szórt képesség- és készségstruktúrájához.
- az egyes témák illeszkedjenek az éves ciklushoz, ünnepekhez, szokásokhoz és a kulturális háttérhez is.
- a témák rugalmasan bővíthetők legyenek.
- a témák kidolgozásánál mindig jelenjenek meg a fejlesztési területek, célok, módszerek és eszközök
- a havi-heti kibontásban a főbb területek mellett az önkiszolgálás, a szabadidős- és játéktevékenységek, valamint a viselkedés/szociális készségek tervezése is szükséges

Egyéni Fejlesztési Terv

Minden tanuló számára évenként kötelező az egyéni fejlesztési terv elkészítése. Ezt az adott gyermekkel dolgozó szakemberek, az osztályban dolgozó gyógypedagógiai asszisztensek megfigyelései alapján készítik.

A tervek az adott tanévre vonatkozó konkrétumokat tartalmazzák, amelyek mérhetőek és/vagy a napi gyakorlat során megfigyelhetőek, elemezhetőek. Középpontban mindig az adott tanuló egész személyisége áll, amit természetesen a hozzá tartozó környezet - család, iskola - egészében értelmezzük.

A fejlesztési terveket a szülővel/gondviselővel megismertetjük.

Főbb fejlesztési területek:

- kommunikációs képességek és készségek fejlesztése
- kognitív képességek fejlesztése – észlelés-érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet
- szociális képességek/készségek és viselkedés fejlesztése/alakítása
- önkiszolgálási képességek és készségek fejlesztése
- mozgás és tájékozódási képességek és készségek fejlesztése
- szabadidős és játéktevékenységek fejlesztése
- terápiás tevékenységek

Minden tanuló szóveges értékelést kap a félév és az év végi zárásakor. Ezek az értékelések az egyéni fejlesztési terv alapján készülnek, felülvizsgálva a kitűzött célokat, valamint az elért eredményeket.

3.4. A fejlesztő-nevelő-oktató tevékenység a gyakorlatban

A tanulók kis létszámú csoportokban tanulnak. A foglalkozások típusa szerint csoportos, csoportban egyéni és egyéni fejlesztés keretében valósulnak meg.

A fejlesztő nevelés-oktatásban a nemzeti köznevelésről szóló törvény által előírt heti kötelező 20 órát biztosítjuk reggel 8:30 és 13:00 óra között. A családok munkavállalását támogatandó (ami közvetve a gyermek érdeke is) igény esetén 15:00 óráig biztosítjuk a tanulók felügyeletét.

A reggelek a napirend megismerésével, valamint egy reggeli közös foglalkozással kezdődnek. Ennek tartalma és terjedelme is a tanulói csoport összetételétől függően változik. A reggeli kör célja:

- egyéni/csoportos napirend ismertetése/megbeszélése
- keret megteremtése – kezdés/lezárás
- körülöttük élő személyek beazonosítása – gyerek/felnőtt
- Nap/hónap/év – ciklikusság megismerése, használata
- időbeli, térbeli tájékozódás fejlesztése
- téma kidolgozás
- szociális készségek gyakorlása – kivárás, átadás/átvétel, ezáltal a szerepek tanulása
- kommunikációs készségek fejlesztése

A rehabilitációs órák egyéni és csoportos formában is történhetnek.

Kapcsolattartás a szülőkkel

A tanév során a szülők tájékoztatása folyamatos. Ez megvalósulhat üzenőfüzet, telefonos és személyes konzultáció alkalmával, illetve a Kréta-naplón keresztül. A pedagógusok a fogadóórákon túl egyéni konzultációt biztosítanak a szülők számára.

A szülők számára lehetőség van sorstársi közösségi találkozókra és pszichológusi konzultációkra is.

4. A szakiskola nevelési programja

4.1. A szakiskola tanulói

A látási fogyatékosok szakiskolája országos beiskolázású, így szakiskolánkba az egész ország területéről érkeznek az eddig az intézmény általános iskolájában, vagy más intézményben szegregáltan vagy integráltan tanuló vak, aliglátó és gyengénlátó fiatalok.

A látási fogyatékos tanulókon kívül enyhe fokban mozgásszervi fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, hallásfogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrumzavarral és egyéb pszichés fejlődési zavarral élő tanulók is részt vesznek a szakiskolai oktatásban.

A tanulók jelentős hányada rossz szociális helyzetű, egyharmaduk hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló. A tanulók között vannak állami gondoskodásban, illetve utógondozott státuszban lévő fiatalok is.

A szakiskolába bekerülés feltételei, átvétel más iskolából

A szakiskolába való jelentkezést az országos felvételi jelentkezési protokoll szerint, elektronikus és nyomtatott formában kell megtenni.

A szakiskola felmenő rendszerben biztosítja a tankötelezettséget a látási fogyatékos vagy más, SNI tanulók számára, különös tekintettel a halmozott fogyatékos tanulók esetében. Iskolánk általános iskolai részéről „a törvényileg szabályozott felvételi eljárást figyelembe véve” biztosítjuk a folyamatos továbbhaladás feltételeit a tanulók számára. A jelentkezés mellett a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottsága szakértői véleményében rögzíti a továbbtanulásra kijelölt intézményt.

Az iskola központi írásbeli vizsgát nem rendez, a tanuló és a szülő a tanuló képességeinek, érdeklődésének, körülményeinek megismerése céljából felvételi beszélgetésen vesz részt.

A tanuló átvételének feltételei azonos szakmacsoporton belül: üres férőhely és egészségügyi alkalmassági igazolás esetén bármikor, szükség szerint különbözeti vizsgával, az esetlegesen hiányzó gyakorlati órák pótlásával.

Más szakmacsoportba az adott tanév október 1-ig, üres férőhely és egészségügyi alkalmasság esetén, a hiányzó gyakorlati órák pótlásával lehet átkerülni. Egyéb esetben erre csak a következő tanévben nyílik lehetőség.

Tanulói jogviszony megszűnése:

- tanköteles tanuló esetén: a szülő írásos kérelmével és a másik iskola kijelölése esetén,
- nem tanköteles tanuló esetén: az iskola megszüntető határozatával, a szülő és/vagy tanuló írásos kérelmével,

4.2. A szakiskolai nevelés alapelvei, célkitűzései, értékei

Szakiskolai nevelés-oktatás

A szakiskolai nevelés-oktatás célja, hogy a tanulók a közismereti tárgyak tanulása mellett elméleti és gyakorlati ismereteket szerezzenek szakmájukból, elsajátítsák azokat a szükséges kompetenciákat, amelyek az eredményes pályaválasztáshoz szükségesek, és amelyeket a munkaerőpiac megkövetel. Elsődleges célunk, hogy a tanulmányaik befejeztével a fiatalok eredményes szakmai vizsgát tegyenek a választott szakmában és piacképes tudásukkal helytálljanak a védett vagy nyílt munkaerőpiacon.

A szakiskolai nevelés-oktatás feladatai

- általános műveltség bővítése, szinten tartása,
- pályaorientálás,
- szakmai képzés (a választott szakmában),
- szakmai vizsgára felkészítés,
- szakmai vizsgáztatás,
- a személyiség fejlesztése (önismeret, munkamorál, viselkedéskultúra, kommunikáció, konfliktuskezelés),
- az önálló, felnőtt életrevaló felkészítés (ügyintézés, tájékozódás-közlekedés, mindennapos tevékenységek),
- a munkába álláshoz szükséges ismeretek nyújtása, munkára felkészítés,
- az egészséges életmódra nevelés (mozgás, szabadidőspport, káros szenvedélyek, függőségek kialakulásának elkerülése)
- pályakövetés.

Tájékozódás-közlekedés tanítás szűkebb-tágabb környezetben

Az önállóság eléréséhez, az iskolába és munkába járáshoz alapvető fontosságú – elsősorban látási fogyatékos tanulónk számára – a téri tájékozódás, a biztonságos városi közlekedés, bizonyos közlekedési útvonalak (pályaudvarok, buszállomás stb.) elsajátítása. A tanulók tanév elejétől vesznek részt tájékozódás órákon, melyeket képzett rehabilitációs tanárok tartanak számukra. A tanulók adott útvonalakon közlekedési vizsga letétele után közlekedhetnek önállóan.

Látásnevelés

A látásnevelő egyéni órák a meglévő látásmaradvány optimális kihasználása érdekében folynak, mely segíti a tájékozódást fényérzés, illetve a munkafolyamatok végzését aliglátás illetve gyengénlátás esetén. A foglalkozásokat látásnevelő tiflopedagógus vezeti.

Mindennapos tevékenységek

A biztonságos és önálló mindennapi munkatevékenységek elsajátíttatása, valamint az ezzel kapcsolatos beszélő és speciális eszközök megismertetése a tanulókkal.

- öltözködés,
- háztartási feladatok (étkezés, főzés, mosás, takarítás),

- babaápolás,
- ügyintézés,
- ügyintézés infokommunikációs eszközökkel (számítógépen hivatalos levél írása, hivatali időpontfoglalás stb.),

A számítógépes ismeretek elsajátítását informatika tanárok biztosítják.

Munkába állás segítése

Jelenleg az osztályfőnökök, a nevelőtanárok, a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott pedagógus segíti a szakmai bizonyítvánnyal vagy tanúsítvánnyal rendelkező tanulóink munkaerőpiaci elhelyezkedését. A feladatok közé tartozik felkutatni azokat a vállalatokat, intézményeket, melyek látási fogyatékosokat vagy más, megváltozott munkaképességű személyeket alkalmaznak, kapcsolatot tartani azokkal a szervezetekkel, amelyek segítik a fogyatékos emberek munkába állítását (Motiváció Alapítvány, Salva Vita Alapítvány, Kézzenfogva Alapítvány).

Gyermekvédelmi és ifjúságvédelmi munka

Gyermekvédelmi feladatokkal megbízott munkatársunk hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, valamint gyermekvédelmi gondoskodásban lévő kiskorú és nagykorú (lásd utógondozott) tanulók érdekeit képviseli, valamint a nagykorú, gondnokság alatt álló tanulóink ügyeit intézi. Szükség esetén kezdeményezi a gyermekvédelmi gondoskodásba, szakellátásba vételt (átmeneti, vagy tartós nevelésbe vételt), illetve halmozottan fogyatékos fiatalok szülei számára információt nyújt a gondnokságról, az ügyintézés menetéről.

Pályorientáció

A tanulókat ösztönözzük munkatevékenységek végzésére, felkészítjük őket az egyéni lehetőségeik szerinti felnőtt élet alapvető tevékenységeire, reális lehetőségeik felismerésére, belátására és a segítség elfogadására. Diákállalkozásunk működtetésével ezeket a kompetenciákat erősítjük tanulóinkban.

A pályorientáció feladata még felkutatni a látási fogyatékosokat fogadó gimnáziumokat és kollégiumokat, valamint a továbbtanulni szándékozó szakiskolás fiatalokat segíteni a megfelelő gimnázium és kollégium kiválasztásában. A pályorientációs feladatokat elsősorban az osztályfőnök, a szakoktató és a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott munkatársunk látja el.

4.3. A szakiskolai nevelés-oktatás során alkalmazott oktatásszervezési formák

Előkészítő szakiskolai évfolyam

E/9. évfolyamos oktatás, sajátos nevelési igényű (látási fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók számára

Felmenő rendszerben:

- alpműveltséget megalapozó oktatás és szakmai képzés (9-10. és 9-12. évfolyam – ép intellektusú, sajátos nevelési igényű tanulók számára)
- alpműveltséget megalapozó oktatás és szakmai képzés (9-10 és 9-12. évfolyam – enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára)

Szakmai képzésünk a Szakmajegyzék szerint történik. A központilag adaptált, szakképzési kerettantervek követelménymoduljai alapján elkészített helyi tantervek tartalmazzák az elméleti és gyakorlati képzés arányát, tagolását az adott szakmára és évfolyamra. A gyakorlati képzés szinterei a belső tanműhelyek. Amennyibe megvalósítható, törekszünk a gyakorlat tömbösített oktatására.

4.4. Mérés, értékelés, ellenőrzés

Szakiskolánkba nem csak látási fogyatékosok nyerhetnek felvételt, hanem más érzékszervi fogyatékosokkal élő, halmozott fogyatékosokkal élő fiatalok is. Ezért fontos a meglévő készségek, képességek felmérése, ami az adott szakma elsajátításához szükséges.

Felvételi beszélgetés

- a kommunikációs, szociális készségek felmérése,
- pályaalkalmassági mérés,
- a választott szakma iránti motiváltság felmérése, adott esetben a választás módosítására javaslattevés,
- a látási fogyatékoság mellett a társuló fogyatékoságok feltérképezése, ezt összevetve az iskola akadálymentesítettségével.

Bemeneti mérés

A felvételt nyert tanulók esetében az E/9. ill. 9. évfolyamon: szövegértés, logika, szakmai kompetencia, mindennapi tevékenységek.

- Szövegértés: adott szöveg feldolgozása kérdések alapján, önállóan.
- Logika: informatikusok által kidolgozott feladatlap
- Szakmai kompetencia: a szakoktatók állítják össze, minden szakmának különböző kritériumai vannak a közügyesség, manipuláció tekintetében.
- Mindennapi tevékenységek: öltözködésre, tisztálkodásra, étkezésre, különböző konyhai, háztartási tevékenységekre, tájékozódásra, közlekedésre, ügyintézésre vonatkozó kérdőívek, tesztek, melyeket a rehabilitációs tanárok dolgoztak ki.

Kimeneti mérés

10. illetve 12. osztályban a bemeneti mérés megismétlése, kivéve a szövegértést és a szakmai kompetenciákat. A szövegértés esetében adott szöveg feldolgozása a feladat, nehezített kérdések alapján, önállóan. Szakmai kompetenciák esetében jó mérőeszköz a 9. évfolyam második félévében zajló szintvizsga és az utolsó (10. vagy 12.) évfolyam második félévének elején lebonyolított próbavizsga.

Szakiskolánk tanulói mentesülnek a kötelező országos kompetenciamérések alól, így kiemelten fontos feladatunk saját mérési, értékelési rendszert kidolgozni.

A hozzáadott érték mértéke mind a tanuló fejlődése, mind a tanítási-tanulási folyamat sikeressége szempontjából lényeges információ.

Szintvizsga

A szakképzési évfolyamok számára kötelező, kivéve az alábbi esetekben:

- esti, levelező vagy egyéb sajátos munkarend szerint tanulók,
- érettségi végzettséggel rendelkezők,
- másod- vagy további szakmát tanulók,
- részsakképesítést adó szakmát tanulók,
- sikeres szintvizsgálattal rendelkező tanulók.

Próbavizsga

A végzős tanulók a vizsgát megelőzően próbavizsgán vesznek részt, melyen legalább 50%-os eredményt kell elérni az állami vizsgára bocsátáshoz.

Értékelés

- Az 1 és 5 közötti érdemjegyű osztályzási mód. A tanulók havonta minimum egy érdemjegyet kapnak. Tanári kompetencia, hogy ezt írásbeli vagy szóbeli teljesítményre kapja a diák. Figyelembe vehető szempont, hogy a részképesség-zavarral élő tanuló milyen formában képes számot adni tudásáról. Mindkét számonkérési módot ösztönözni kell minden tanuló esetében, de az arányt egyénileg kell megállapítani. Szintén pedagógusi hatáskör a szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve az elmaradások, hiányok elégtelen érdemjegyben való megnyilvánulása.
- Az eltérő képességstruktúrával rendelkező tanulókat nem lehet összehasonlítani. Épp ezért az érdemjegyek különböző tanulók esetében a tananyag elsajátításán kívül tükrözhetik még az aktivitást, a motivációt, a feladathoz való hozzáállást, a plusz munkát is.
- A magatartás, szorgalom minősítése a Házirendben foglaltak szerint történik.
- Szóbeli értékelés: minden óra végén történik.
- Bizonyítványok: nevelőtestületi határozat dönt a következő évfolyamba lépésről. A Tanúsítvány és az állami bizonyítvány megszerzésének feltétele részsakképesítés esetében a 10; szakképesítés esetében a 12. évfolyam teljesítése.

4.5. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, rendje

A szakmai vizsgák rendszere

A kamara az első szakképzési évfolyamon szintvizsgát szervez annak mérésére, hogy a tanuló az irányítás melletti munkavégzéshez szükséges kompetenciákat elsajátította-e. A szintvizsga sikeres teljesítéséig a tanuló csak az intézményben vagy a gyakorlati képzés folytatására jogosult szervezet, kizárólag gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhelyében folytathatja gyakorlati képzésre vonatkozó tanulmányait.

Az intézmény a Képzési jegyzékben meghatározott szakképesítés megszerzésére komplex szakmai vizsgát szervez. A komplex szakmai vizsgát a szakmai és vizsgakövetelmények alapján és a szakmai vizsgaszabályzat rendelkezései szerint kell megtartani.

Az évfolyam teljesítését igazoló bizonyítványban foglaltak szerint teljesített tantárgyak – a szakképzési (adaptált) kerettantervben meghatározottak szerint – egyenértékűek az adott követelménymodulhoz tartozó modulzáró vizsga teljesítésével.

- A vizsgáztatás során a sajátos nevelési igényű vizsgázó számára fizikai és infokommunikációs akadálymentességet kell biztosítani a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:
- biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, segítő személy alkalmazását,
- az írásbeli beszámolón a jegyzetek készítéséhez lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz használatát (pl. Braille-gép, saját laptop, beszélőprogram),
- kérvényezni lehet az írásbeli (interaktív) vizsgatevékenység szóbeli vizsgatevékenységgel vagy a szóbeli vizsgatevékenység írásbeli (interaktív) vizsgatevékenységgel történő felváltását.

A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

Az a tanuló tehet szakmai vizsgát, aki a jogszabályban, a szakképzési törvényben, a központi programban (kerettantervben) előírt tanulmányi kötelezettségeit (utolsó évfolyam sikeres befejezése, összefüggő szakmai gyakorlat teljesítése) hiánytalanul és eredményesen teljesítette. A vizsgázás feltétele még a kamarai szintvizsga teljesítése és az iskola szervezésében történő próbavizsga megfelelő színvonalon való teljesítése is.

4.6. A személyiségfejlesztés feladatai és területei

A szakiskola kiemelt feladatának tekinti a tanulók komplex személyiségfejlesztését.

Jellemzői:

- minden tanórát, délutáni foglalkozást, szabadidős tevékenységet átható feladat,
- minden pedagógus részt vesz benne, munkakörétől függetlenül,
- iskolán kívüli programok és tevékenységek közben is gyakorlandó,
- a pedagógus személyes példájával, magatartásával minden oktatási-nevelési helyzetben irányt mutat, értékrendet közvetít a diákok számára.

A pedagógusok a következő feladatokat tekintik lényegesnek a személyiségfejlesztésben:

- a látási fogyatékból eredő alulértékelt énkép kompenzációja,
- reális énkép kialakítása, önkritikus gondolkodás elősegítése,
- a test és a lélek harmóniájának kihangsúlyozása,
- pozitív attitűdök kialakítása,
- meghallgatás, megértés, elfogadás, bizalom légkörének biztosítása,
- az empátia és a tolerancia képességének kialakítása,
- a „másság” elfogadtatása a tanulók körében,
- konfliktuskezeléshez szükséges eszközök elsajátítása,

- kommunikáció fejlesztése (érzelmelek kifejezésének elősegítése, vitakészség kialakítása, döntéshozatal képességének fejlesztése, véleménynyilvánítás elősegítése),
- bármilyen területen kiemelkedő eredményt elérő tanuló mentorálása,
- hátrányos helyzetben lévő tanuló kiemelt figyelemmel kísérése,
- személyre szabott tanulási stratégiai kidolgozása,
- felelősség, feladattudat (későbbi munkamorál) kialakítása,
- problémamegoldó gondolkodás elősegítése,
- életvezetési stratégia kidolgozása személyre szólóan,
- személyiségfejlesztés a művészetek segítségével, a kultúra elérhetővé tétele (színház, kiállítás, múzeumlátogatás),
- felkészítés a munka világára (XXI. századi kompetenciák: kreativitás, csapatmunka, önállóság, kritikus gondolkodás, más kultúrák megértése),
- nyitott, érdeklődő személyiség kibontakoztatása,
- indokolt esetben pszichológusi megsegítés biztosítása.

Területei:

- kommunikáció,
- szocializáció,
- viselkedéskultúra,
- erkölcs,

4.7. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

Osztályfőnöki munka tartalma, feladatai

A szakiskolában az osztályfőnököknek olyan kihívásokra is fel kell készülniük, melyek a tanulók életkori sajátosságaiból fakadnak. Tanulóink többsége az első szakképzési évfolyamra már 16. életévüket betöltve kerül. A felnőttkor küszöbén, a hormonális változások bekövetkeztekor sokan kamaszkori problémákkal, krízissel küszködnek. Az ebből adódó problémák kezelésére megfelelő stratégiával kell rendelkezni.

A legtöbb fiatalnak a szakiskola évei az utolsó évek, melyet az oktatási rendszerben tölt. Az osztályfőnök sok esetben a diák jövőjét szem előtt tartva segít a munkahely keresésében, feltérképezésében. Javaslatot tesz a családnak a továbbtanulást, illetve munkába állást illetően. Igény szerint intézménylátogatásokat szervez, melyekhez a szülők is csatlakozhatnak.

Rendszeresen jelennek meg olyan pályázatok, melyek a fiatalok munkába lépéséhez, életkörülményeik javításához adnak segítséget. A pályázatok figyelése és megírása szintén az osztályfőnök feladatai közé tartozik.

Az osztály közösségének formálása, kialakítása azért speciális feladat és egyúttal nagy kihívás az osztályfőnökök számára, mert az osztályközösségek rendkívül heterogén összetételűek. A másság

elfogadása, az egymásra figyelés, empátia kialakítása elsődleges feladat. A különböző szabadidős, kulturális programokon való részvétel, mely valóban közösségépítést szolgál.

Feladatok:

- életkori sajátosságukból adódóan: krízishelyzetek kezelése következetes pedagógusi jelenléttel,
- konfliktuskezelés a tanulók személyiségének alapos ismeretében,
- gyors döntéshozatalok a vitás helyzetek megoldásához,
- intézménylátogatások szervezése,
- pályázatfigyelés, -írás és
- osztályközösség-építés.

Délutáni foglalkozások feladatai

Az általános feladatok és a szabadidős tevékenység megszervezése mellett kiemelt feladat a tanulókör lebonyolítása. A szabadidő hasznos eltöltését segíti a filmklub, a különböző sporttevékenységek, kézműves szakkörök szervezése, a közös ünnepek megtartása osztály- és iskolai szinten.

A délelőtti oktatás tananyagának elsajátításához megfelelő, személyre szabott tanulási technikákat kell választani a tanulóknak. Folyamatosan konzultálni kell az elméletet tanító tanárokkal, hogy az elvárásoknak megfelelően irányítsák a tanulók felkészülését. A tanulók képessége határozza meg a segítség mértékét. Cél az önálló tanulási képesség kialakítása, ehhez kínál többféle technikát. Az önálló tanulás segíti a személyiség fejlődését és az önálló életvitel kialakítását.

Feladatok:

- egyéni fejlesztési célok kijelölése
- tanulás megszervezése,
- heti beosztás készítése,
- tananyag sorrendbe állítása,
- differenciálás,
- segítség mértékének eldöntése,
- önálló tanulás elősegítése és
- a megfelelő tanulási technikák kiválasztása.

Feladat még az állandó rendezvények, ünnepek szervezése, lebonyolítása:

Osztályszinten születésnapok ünneplése, osztálykarácsony, Iskolai szinten fiúnap, lánynap, farsang, roma nap stb.

A gyógypedagógiai asszisztens feladatai

A szakmai tudáson kívül olyan személyiségvonásokkal kell rendelkeznie, melyek szükségesek az asszisztensi munkakör elvégzéséhez (együttműködési készség, alkalmazkodás, rugalmasság, nyitottság, empátia).

- tanítási óra előkészületeiben való részvétel (szemléltetési eszköz készítése, feladatlapok nyomtatása, térkép vagy egyéb segédeszköz kikészítése, digitális tananyag számítógépes feldolgozása),
- tanítási óra elején a diákok kultúrtechnikai eszközeinek tanulásra alkalmassá tétele (számítógépek bekapcsolása, segítségadás az adott órai jegyzet megkereséséhez, Braille-lapok befűzése, füzet, íróeszközök kikészítése),
- tanítási óra alatt a jegyzetelés figyelemmel kísérése, a lemaradtak segítése, a rossz helyesírás javíttatása,
- egyéb, felmerülő problémák kezelése (rosszullét, mosdóhasználat),
- a szemléltetőeszközök biztosítása minden tanuló számára, a „körbejárás” figyelemmel kísérése, megfelelő magyarázattal kísérése,
- differenciált foglalkozás esetében a rábízott tanulóval egyéni feladatvégzés,
- csoportmunka esetében a rábízott csoport munkájának figyelemmel kísérése,
- tanítási óra végén a házi feladat lediktálása, a jegyzetelt anyag mentésének segítése, számítógépek kikapcsolása,
- tanítási óra végén a szemléltetőeszközök beszedése,
- tanítási óra után a pedagógussal az órai tapasztalatok megbeszélése, átadása, szükség esetén következő órára megfelelő stratégia kidolgozása,
- kötelező orvosi vizsgálatokra kísérés,
- testnevelés órák előtti segítségnyújtás,
- folyosóügyelet, tanulók felügyelete stb.

4.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A szakiskola tanulói sajátos nevelési igényű tanulók, szinte mindannyian kiemelt figyelmet igényelnek. Képességeik, készségeik fejlesztésére különböző rehabilitációs órákon kerülhet sor. A rehabilitációs órák minden szakiskolai tanulót megilletnek. Az egyéni képességek, szükségletek döntik el, mely tanuló milyen típusú órát vesz igénybe. A rehabilitációs órák szerepelnek a helyi tantervben, a heti kötelező óraszámba beépülnek (lásd óratervek). A heti rehabilitációs órakeretet a *2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről* 6. számú melléklete határozza meg.

Kiemelten fontos feladat életkorukból és a sajátos nevelési igényből adódóan a pszichológusi megsegítés biztosítása. Pszichológusaink rugalmassága lehetővé teszi, hogy nem csak a rendszeresen járók élhetnek ezzel a lehetőséggel, hanem adott esetben aktuális problémákkal is meg lehet keresni

őket. A pedagógusok szinte napi kapcsolatban állnak a pszichológussal. A viselkedésproblémák, a diákok közötti gyakori konfliktusok miatt rendszeres esetmegbeszélésekre nyílik lehetőség.

A gyermekvédelmi munka feladatai

A szakiskolában a gyermekvédelmi munka célja a diákok potenciális és valós veszélyeztetettségének megelőzése, csökkentése, megszüntetése, illetve a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák korai felismerése. Elsődleges cél a szociális hátránnyal küzdő szakiskolai tanulók helyzetének feltérképezése, problémáik megismerése, preventív és korrekciós lépések megtétele a körülményeik javítása érdekében az iskolában és a lakókörnyezetükben. A szülőkkel, családokkal való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és együttműködés preventív módon segíti a gyermekvédelmi munkát. Aktuálisan felmerülő problémáknál, eseteknél elengedhetetlen a család és szükség esetén a gyermekvédelmi hivatalos szervek (gyámhivatal, család és gyermekjóléti központok, rendőrség) bevonása.

Országos gyógypedagógiai intézményként a szakiskola a mindennapok folyamán, tanórákon és tanórán kívül is ellát gyermekvédelmi feladatokat, hiszen minden pedagógus, szakoktató és pedagógiai munkát segítő kolléga jelzi az általa érzékelt problémát a vezetőnek, aki mérlegelve az aktuális esetet, gyermekvédelmi intézkedést tesz, illetve a feladatot delegálja a gyermekvédelmi munkát segítő pedagógus felé.

A gyermekvédelmi munkát segítő pedagógus feladatai:

Gyermekvédelmi feladatok a diákokkal kapcsolatban

- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számbavétele, a hátrányos helyzet okainak felmérése, tanulásuk figyelemmel kísérése,
- szociális és családtámogatási ellátásokról tájékoztatás,
- drog- és bűnmegelőzés programok, szexuális és különböző abúzusokról felvilágosítás,
- lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók felmérése és figyelemmel kísérése, szülőkkel konzultáció.

Tanári közösségben végzendő feladatok

- a pedagógusokkal való együttműködés és szemléletformálás, kapcsolattartás,
- helyi pedagógiai program elkészítésében való részvétel,
- információk áramoltatása, esetmegbeszélések,
- szakirodalom és jogszabályok ismerete, változásokról tájékozódás,
- javaslat a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek szabadidejének és szünidei programjának hasznos eltöltésére.

A szülők körében végzendő feladatok

- indokolt esetben családlátogatás,
- esetről, felmerülő problémáról konzultáció és együttműködés illetve szakemberhez, szakorvoshoz irányítás,
- tanácsadás, szemléletformálás.

Önálló feladatok

- kapcsolattartás családsegítő és gyermekjóléti központokkal, gyámhivatalokkal, önkormányzatokkal, iskolaorvossal és védőnővel, iskolai pszichológussal, pszichiáterrel, pedagógiai szakszolgálatokkal, alapítványokkal,
- szakirodalomban, jogszabályokban jártasság.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Szakiskolánk jelenlegi tanulólétszámát tekintve a diákok egyharmada hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű. A szülők jellemzően alacsony jövedelemmel rendelkeznek, egy részük ápolási díjjal bír, sok köztük a munkanélküli szülő, illetve hátrányos helyzetű térségben élnek kevés munkalehetőséggel. Több szülő rokkantnyugdíjas illetve nyugdíjas, akik kevesebb lelki és fizikai erőforrást tudnak mozgósítani fiatal gyermekük gondoskodásához, neveléséhez.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- adott szociális és családtámogatási ellátásokról és az ügymenetről a szülők, diákok tájékoztatása, önkormányzatoknál, járási hivataloknál igényelhető ellátásokról, támogatásokról felvilágosítás,
- differenciált fejlesztés a tanórákon és a délutáni tankörön,
- felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak,
- mindennapi élethez szükséges készségek elsajátítása, megismerése a rehabilitációs óra keretében és délutáni nevelőtanári foglalkozás alatt (pl. életvezetési ismeretek, készségek gyakorlása),
- családi életre, egészséges életmódra nevelés tanórai keretekben és a délutáni szabadidőben,
- tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása a mindennapi, iskolai helyzeteken keresztül, sok irányított beszélgetés keretében,
- kulturális programok csoportos látogatása iskolán belül és kívül (pl. színház, koncertek, állatkert),
- választható sportolási lehetőségek: csörgőlabda, vakfoci, úszás, tandem,
- önállósulás megsegítése diákszámra nyitással, bankkártya igényléssel, önálló bolti vásárlásokkal, pénzkezeléssel.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A szakiskola tanulói életkorukból adódóan, fogyatékoságuk miatt, családjaik szociokulturális hátránya okán különösen ki vannak téve az egészségromboló hatásoknak. A látási fogyatékoság vagy egyéb akadályozottság gyakran vezet passzív, mozgásszegény életmódhoz. A felnőtté válás hatására, kortársi nyomásra, családi példa alapján gyakran kezdenek dohányozni, alkoholt fogyasztani és egyéb káros szokásokat felvenni ebben az életkorban. Szexuális kultúrájuk szegényes, nem ismerik a védekezési formákat.

Éppen ezért a szakiskolában nagy gondot fordítunk a prevencióra és az egészséges életmód kialakítására.

Mozgás

A mindennapos testnevelés órák során az alábbi lehetőségek állnak a tanulók rendelkezésére:

- úszás,
- kondicionálótermi foglalkozás,
- goalball,
- vakfoci,
- vak ping-pong (show-down),
- kültéri fitnessz,
- egyéni mozgásfejlesztés.

Ezek a mozgásformák délutánonként is a tanulók rendelkezésére állnak. A délutánok szerves része – az időjárástól függően – az egy órás levegőzés, séta is.

Ezen kívül a tanulók tandem túrákon, evezős táborokban vesznek részt az iskolai szünetek alkalmával. Az iskola udvarán lévő ugróasztal pedig lehetőséget ad a vestibuláris rendszer fejlesztésére.

Osztályfőnöki óra

Az osztályfőnöki órák során nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmóddal kapcsolatos témák megbeszélésére pl.: egészséges táplálkozás, függőségek, mentálhigiéné.

Pszichológusi megsegítés

Az iskola pszichológusa segítséget nyújt a krízishelyzetben lévő tanulóknak. Mivel a pszichés labilitás, betegség nem ritka a tanulóknál, a pszichológus rendszeres szakmai kapcsolatban van az érintett fiatalok kezelő pszichiáterével is.

Előadások, rendkívüli osztályfőnöki órák

Bizonyos témák, problémák kapcsán a szakiskola külső szakértők, szakemberek segítségét is igénybe veszi, így a diákok első kézből, számukra még hitelesebb információkhoz juthatnak pl. bűnmegelőzés témakörében.

4.9. A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatokban, jogaik gyakorlásának rendje

Az intézményben a Diákönkormányzat (DÖK) képviseli a tanulókat, gyakorolja a tanulók jogait. A diákönkormányzat működését megbízott tanár segíti, aki egyben biztosítja az igazgatóval való folyamatos kapcsolattartást is.

A DÖK feladatai:

- érdekvédelem,
- fegyelmi eljáráson részvétel,
- rendezvények szervezésében részvétel.

Döntési jogok:

- tisztviselőinek megválasztása,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról.

Véleményezési jog:

- SZMSZ,
- Házi rend.

Tanácskozási és javaslattevési jog:

- a DÖK képviselője részt vehet a nevelőtestületi értekezleten,
- javaslatot tehet a tanulókat érintő kérdésekben, az igazgató köteles 30 napon belül válaszolni.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok**Tanítási órán megvalósítható közösségi feladatok:**

A különböző fokú és fajtájú fogyatékkal élő tanulók kapcsolatteremtésére ad lehetőséget a tanár által választott tanulásszervezési módok közül a páros munka. Közismereti órákon, az osztályszinten történő közösségfejlesztés a szituációs játékok segítségével is történhet. Átlépve a személyességet, adott szerepen keresztül önfeledt játékokra kerülhet sor.

Az osztályfőnöki órákon az aktuális problémák megbeszélésén túl általános témákra is sort kell keríteni, melyek formálják az osztály közös gondolkodását, tudatosítják bennük az „egy osztályhoz tartozás” érzését. Legyenek olyan közös értékek, erősségek, melyekre csak az adott osztály képes. Egészséges versengés alakuljon ki a tanulás területén. Ennek irányítása az osztályfőnök feladata.

A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai:

A diákoknak lehetőséget kell teremteni, hogy az iskola falain kilépve, különböző társadalmi színtereken megjelenhessenek. Erre a kultúra ad lehetőséget. Narrált színházi előadások, tapintható tárlatok, szakemberek, múzeumpedagógusok segítik látási fogyatékos és más fogyatékossgal élő tanulóinkat az integrációban. Ezekon a programokon keresztül tanulóink megtanulják a megfelelő viselkedési módokat különböző helyzetekben. A többségi társadalom tagjai is tanulnak tanulóinktól toleranciát, empátiát, érzékenyebbé teszik őket e tekintetben.

Iskolánk egyik erőssége a kultúrához jutás egyenlő esélyének megteremtésére törekvés. Ez azt jelenti, hogy legyen jól szituált vagy szerény körülmények közül jövő, de akár hátrányos helyzetű tanuló, ugyanolyan eséllyel jut el színházi előadásra vagy kiállításra. Ezt alapítványok, pályázatok segítségével érjük el.

A közösségfejlesztés kétirányú. Egyrészt tanulóink körében, másrészt a többségi társadalom befogadóképességének, érzékenyítésének tekintetében. Mindkettőt célul tűzzük ki.

4.10. A szakiskola kapcsolatai

Szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- személyes kapcsolattartás,
- szülői értekezletek, fogadóórák,
- internetes kapcsolat (e-mail, Facebook szülői csoport),
- telefonos kapcsolattartás,
- igény szerint üzenő füzet,
- közös iskolai, iskolán kívüli programok (osztálykirándulás, kulturális programok),
- közös intézménylátogatások.

Tanulókkal való kapcsolattartás formái:

- személyes kapcsolattartás,
- internetes kapcsolattartás (e-mail, osztályonként Facebook csoport, felhő tárhely),
- telefonos kapcsolattartás.

Az iskola külső kapcsolatrendszere:

- kapcsolat a fenntartóval,
- kapcsolat más intézményekkel: iskolánk hagyományosan ápolja régi és alakítja ki új kapcsolatait belföldi és külföldi intézményekkel,
- hasonló profilú intézményekkel, társintézményekkel való kapcsolatunk: szociális foglalkoztatókkal, védett munkahelyekkel, lakóotthonokkal való kapcsolattartás (intézménylátogatás),
- kapcsolatban vagyunk a Munkahelyi Gyakorlat Programot folytató intézményekkel,
- az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának hallgatói részére régóta biztosítjuk a főiskolai hallgatók szakmai gyakorlatát, felkészítését a záró tanításaikra,
- különböző képzőintézményekben oktatót gyógypedagógiai asszisztensek, védőnők gyakorlatát segítjük,
- kapcsolat különböző civil szervezetekkel, alapítványokkal (Kézzelfogható Alapítvány, Szól a Szív Alapítvány, Salva Vita Alapítvány, Motiváció Alapítvány stb.), támogatókkal,
- kulturális intézményekkel való kapcsolat (színházi, múzeumi programok).

4.11. A szakiskola szakmai programja

A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tartalmi szabályozók

A szakiskolai nevelésben-oktatásban működő szakmák

Szakmacsoport	Szakma	Szakképesítés köre	Képzési idő
Művészet, közművelődés, kommunikáció	Népi kézműves (Fazekas szakmairány)	szakképesítés	4 év
Művészet, közművelődés, kommunikáció	Népi kézműves (Kosárfonó, fonottbútor-készítő szakmairány)	szakképesítés	4 év
Művészet, közművelődés, kommunikáció	Népi kézműves (Szőnyegszövő szakmairány)	szakképesítés	4 év
Ügyvitel	Számítógépes adatrögzítő	részszzakképesítés	2 év
Élelmiszeripar	Sütőipari és gyorspékési munkás	részszzakképesítés	2 év
Turizmus vendéglátás	Szakács segéd	részszzakképesítés	2 év

A szakiskola tanulói a közismereti tárgyakat osztályban, a szakmai tárgyakat szakmák szerinti gyakorlati csoportokban sajátítják el.

Választott kerettantervek

Közismeret

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–12. évfolyamos közismereti kerettanterve

Szakmai képzés

- Speciális kerettanterv a Népi kézműves (Fazekas szakmairány) szakképesítés szakiskolában történő oktatásához látási fogyatékosok (sl) számára
- Speciális kerettanterv a Népi kézműves (Szőnyegszövő szakmairány) szakképesítés

szakiskolában történő oktatásához látási fogyatékosok (sl) számára

- Speciális kerettanterv a Számítógépes adatrögzítő részsakképesítés szakiskolában történő oktatásához látási fogyatékosok (sl) számára az Irodai titkár sakképesítés kerettanterve alapján
- Speciális kerettanterv a Sütőipari és gyorspékségi munkás részsakképesítés szakiskolában történő oktatásához látási fogyatékosok (sl) számára a Pék sakképesítés kerettanterve alapján
- Speciális kerettanterv a Szakács segéd részsakképesítés szakiskolában történő oktatásához látási fogyatékosok (sl) számára a Szakács sakképesítés kerettanterve alapján

A szakiskolai nevelés-oktatásban alkalmazott óra/időkeretek

A Népi kézműves Fazekas, Kosárfonó, fonottbútor-készítő és Szőnyegszövő sakképesítések képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9. évf. heti órasz.	Gyak. (két hét)	10. évf. heti órasz.	2 tanév órasz.	Gyak. (három hét)	11. évf. heti órasz.	Gyak. (három hét)	12. évf. heti órasz.	2 tanév órasz.
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Idegen nyelv	Élő idegen nyelv	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Matematika	Matematika	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Technológia	Digitális kultúra	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	-	5	360	-	5	-	5	340
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Közismeret összesen		10	-	10	720	-	10	-	10	680
Szabad közismereti időkeret		1,5	-	1	90	-	1	-	1	68
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	-	21	1512	-	21	-	21	1428
Szabad szakmai időkeret		1,5	-	2	126	-	2	-	2	136
Összesen		34 óra	-	34 óra			34 óra	-	34 óra	-
Összefüggő szakmai gyakorlat		-	<i>70</i>	-	-	<i>105</i>	-	<i>105</i>	-	-

A Számítógépes adatrögzítő, a Szakácssegéd és a Sütőipari és gyorspékségi munkás részsakképesítések képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	71
Közismeret összesen		10	710
További szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A mindennapos testnevelés oktatásakor a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdése szerint járunk el. A rehabilitációs órák óraszámát a Knt. 6. számú melléklete határozza meg (Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkerete).

4.12. A szakiskola helyi tanterve

Választott kerettanterv feletti óraszámokkal rendelkező tantárgyak

Digitális kultúra

A tantárgynak fontos szerepe van az *önismeret és társas kultúra fejlesztésében* (az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartása), a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével (e-mail, elektronikus felületek használata pl. ügyfélkapu, banki felület, iskolai rendszerek, hivatalos levelezés). A *médiatudatosság* megerősítése, az áldozati szerep elkerülése kiemelt feladat fogyatékossgal élő tanulók esetén (digitális eszközök használati szabályai, a függőség tudatos elkerülése, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésének képessége).

Magyar nyelv és irodalom

A sajátos nevelési igényű tanuló sokszor hátrányokat szenved szóbeli és írásos kommunikációjában. A tantárgy emelt óraszámú lehetőséget ad a következő készségek megerősítésére:

- társalgási készségek,
- lényegkiemelés, tartalom rövid visszaadása (esetleg tanári kérdések alapján),
- megadott szempontok alapján olvasható, áttekinthető írásműveket készítése,
- olvasás mint információszerzés és -átadás eszköze,
- szövegértés erősödése.

Szakmai alapozó ismeretek

A tantárgy célja az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Ez a döntés a fogyatékossgal élő tanulók számára még inkább

nehezített: önismeretük gyakran nem reális, lehetőségeik pedig erősen korlátozottak. A tantárgy segítségével a tanulók megismerhetik a szakmák munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző szakmacsoportokat, foglalkozásokat, tevékenységformákat.

A tanuló az intézmény szakmai képzésének megfelelő területen jártas lesz a gyakorlati műhelyekben és munkahelyeken, elsajátítja a képzés során használatos alapvető segítő munkák és részfeladatok elemeit. Tájékozott lesz a munkavégzés során elvárt teljesítménnyel és saját képességeivel kapcsolatban. A KÉZMŰ Közhasznú Nonprofit Kft-vel való együttműködés keretében, több, megváltozott munkaképességű munkavállalónak kialakított munkakörrel is megismerkedhet.

Szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat tantárgyainak megnövelt óraszámai lehetővé teszik, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók

- megértsék, hogy a felnőtté válás fontos része, hogy igényük legyen a kitartó és pontos munkavégzésre,
- megismerkedjenek a munka világával, annak jellemzőivel, illetve a saját munkalehetőségeikkel,
- feltérképezzék saját adottságaikat, képességeiket, ami hozzájárul a reális énkép kialakításához,
- fejlesszék a majdani munkájukhoz szükséges manuális tevékenységüket, az eszközhasználatot, a feladatok végrehajtásában az igényességet,
- a szociális készségeiket iskolán belüli és az iskolán kívüli (szakmai gyakorlat) munkatevékenységeken keresztül (hatékony kommunikáció, együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia) fejlesszék,
- bővítsék a környezetről kialakult tárgyi és fogalmi ismeretkörüket, műveltségüket, kognitív, érzelmi és motoros készségeiket.

E9. OSZTÁLY**ÓRATERVE****A 2020-as NAT szerint**

Közismereti tárgyak	E. 9. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	5
Idegen nyelv	2
Matematika	5
Állampolgári ismeretek	1
Természettudomány	3
Vizuális kultúra	2
Digitális kultúra	2(+1)
Pályaorientáció	1
Szakmai alapozó ismeretek	4(+2)
Testnevelés	5
Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1
Heti óraszám összesen	31
Szabadon időkeret	3
Mindösszesen	34

SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ

részszakképesítés

HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint (enyhe értelmi fogyatékos tanulók)

Közismereti tárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1	1
Matematika	2	2
Digitális kultúra	1	1
Testnevelés	5	5
Osztályfőnöki	1	1
Idegen nyelv	1	1
Szabad időkeret	1	1
Közismereti tárgyak összesen	10	10
Mindösszesen	11	11

Számítógépes adatrögzítő szakképesítés szakmai követelménymoduljai				
Szakmai elmélet és gyakorlat	9. évfolyam		10. évfolyam	
Gépírás és irodai alkalmazások 12082-16				
	E	GY	E	GY
Gépírás és levelezési gyakorlat		8(+1)		7(+1)
Irodai alkalmazások gyakorlata		5(+1)		6(+1)
Üzleti kommunikáció és protokoll 12084-16				
	E	GY	E	GY
Kommunikáció a titkári munkában	8		8	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám	8	15	8	15
Közismeret	11		11	
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	23		23	
Mindösszesen	34		34	

SÜTŐIPARI ÉS GYORSPÉKSÉGI MUNKÁS

részszakképesítés

HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint (enyhe értelmi fogyatékos tanulók)

Közismereti tárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1 (+1)	1 (+1)
Matematika	2	2
Digitális kultúra	1	1
Testnevelés	5	5
Osztályfőnöki	1	1
Szabad időkeret	1	1
Közismereti tárgyak összesen	10	10
Mindösszesen	11	11

Sütőipari és gyorspékségi munkás rész-szakképesítés szakmai követelménymoduljai				
Szakmai elmélet és gyakorlat	9. évfolyam		10. évfolyam	
11945-16 Sütőipari alapismeretek				
	E	GY	E	GY
Sütőipari technológia I.	2		1	
Szakmai gépek I.	2		1	
Szakmai számítások I.	1			
Szakmai gyakorlat I.		13(+2)		13(+2)
11919-16 Élelmiszer-előállítási alapismeretek				
	E	GY	E	GY
Munka- és környezetvédelem	1			
Mikrobiológia és higiénia	1			
Minőségirányítás			1	
Minőségellenőrzés gyakorlat				3
Gazdasági és fogyasztóvédelmi ismeretek	1		2	
Összes heti óraszám:				
Közismeret	11		11	
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	23		23	
Szabad szakmai sáv	2		2	
Mindösszesen	34		34	

SZAKÁCS SEGÉD
 részsakképesítés
 HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint (enyhe értelmi fogyatékos tanulók)

Közismereti tárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1(+1)	1(+1)
Matematika	2	2
Digitális kultúra	1	1
Testnevelés	5	5
Osztályfőnöki	1	1
Szabad időkeret	1	1
Közismereti tárgyak összesen	10	10
Mindösszesen	11	11

Szakács segéd részsakképesítés szakmai követelménymoduljai				
Szakmai elmélet és gyakorlat	9. évfolyam		10. évfolyam	
11 518 16 Élelmiszerismeret				
	E	GY	E	GY
Általános élelmiszerismeret	3		1	
11 519 16 Élelmiszerbiztonsági alapismeretek				
Élelmiszerbiztonságról általában	1			
Vendéglátás higiénája	0		1	
12 904 16 Ételkészítési ismeretek alapjai				
	E	GY	E	GY
Ételkészítési ismeretek alapjai elmélet	5		1,5(+1,5)	
Ételkészítési ismeretek alapjai gyakorlat		12(+2)		17,5(+0,5)
Összes heti óraszám:				
Közismeret	11		11	
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	23		23	
Szabad szakmai sáv	2		2	
Mindösszesen	34		34	

SZŐNYEGSZÖVŐ

Népi kézműves szőnyegszövő szakmairány

HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint

Közismereti tárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1(+1)	1(+1)	1(+1)	1(+1)
Idegen nyelv	1	1	1	1
Matematika	1	1	1	1
Digitális kultúra	1(+0,5)	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabad közismereti sáv	1,5	1	1	1
Közismereti tárgyak összesen	11,5	11	11	11

Szőnyegszövő megnevezésű szakképesítés szakmai követelménymoduljai								
Szakmai elmélet és gyakorlat	9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam	
Munkahelyi egészség és biztonság modul 11500-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Munkahelyi egészség és biztonság	0,5(+0,5)							
Foglalkoztatás I. modul 11497-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Foglalkoztatás I.							2	
Foglalkoztatás II. modul 11499-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Foglalkoztatás II.							0,5(+0,5)	
Népi kézműves vállalkozás működtetése modul 10681-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Művészettörténet	1		1		1		1	
Általános néprajz	1		1					
Rajz gyakorlatok		1		1		2		1
Népi kézműves szakmai alapismeretek	1		1		1			
Népi kézműves vállalkozásismeretek, marketing	1		1		1		1	
Szőnyegszövés modul 10692-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Szőnyegszövő szakmai ismeretek	2		2		2		2	
Szőnyegszövő szakmai néprajz	1,5(+0,5)		1		1			
Szőnyegek szövése, gyakorlat		10(+0,5)		11(+2)		11(+2)		11,5(+1,5)
Szőnyegszövő szakmai rajz gyakorlat		2		2		2		2
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám	9	13,5	7	16	6	17	7	16
Összes heti szakmai óraszám	22,5		23		23		23	
Szabad szakmai sáv	1,5		2		2		2	
Heti óraszám összesen	34		34		34		34	

FAZEKAS
NÉPI KÉZMŰVES FAZEKAS SZAKMAIRÁNY
HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint

Közismereti tárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1(+1)	1(+1)	1(+1)	1(+1)
Angol nyelv	1	1	1	1
Matematika	1	1	1	1
Digitális kultúra	1(+0,5)	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabad közismereti sáv	1,5	1	1	1
Közismereti tárgyak összesen	11,5	11	11	11

Fazekas megnevezésű szakképesítés szakmai követelménymoduljai								
Szakmai elmélet és gyakorlat	9. évfolyam	10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam		
Munkahelyi egészség és biztonság modul 11500-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Munkahelyi egészség és biztonság	0,5(+0,5)							
Foglalkoztatás I. modul 11497-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Foglalkoztatás I							2	
Foglalkoztatás II. modul 11499-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Foglalkoztatás II:							0,5(+0,5)	
Népi kézműves vállalkozás működtetése modul 10681-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Művészettörténet	1		1		1		1	
Általános néprajz	1		1					
Rajz gyakorlat		1		1		2		1
Népi kézműves szakmai alapismeretek	1		1		1			
Vállalkozási ismeretek, marketing	1		1		1		1	
Fazekasság modul 10687-12								
	E	GY	E	GY	E	GY	E	GY
Fazekas szakmai ismeretek	1		1		2		1	
Fazekas anyagismeret	1		1					
Fazekas szakmai rajz, díszítő technikák gyakorlat		2		2		1		1
Fazekas néprajz	1,5(+0,5)		1		1		1	
Fazekas szakmai gyakorlat		10(+0,5)		11(+2)		12(+2)		12,5(+1,5)
Heti elmélet/gyakorlat óraszám:	9	13,5	7	16	6	17	7	16
Összes heti óraszám	22,5		23		23		23	
Heti óraszám összesen	34		34		34		34	

5. A Készségfejlesztő Iskola nevelési programja

Az intézményegységben tanulmányaikat megkezdő tanulók négy évet töltenek el a Készségfejlesztő Iskolában négy osztályfokon. Az intézményegység pedagógiai és oktatás-nevelési szempontból a halmozottan fogyatékos tanulók életkori sajátosságait, készségeit, képességeit, speciális szükségleteit, egyéni állapotának prognosztizálható kimenetelét és jövőbeli életvezetési terveit tekintetbe véve kialakított, strukturálisan egymásra épített program szerint működik.

A felnőtté válás, a szülőről történő leválás zökkenőmentesebbé tétele, a munkatevékenységek betanítása, a szocializáció és a kommunikáció fejlesztése, valamint a minél magasabb fokú önellátásra nevelés adják a pedagógiai program alapjait. Az első két tanév a szocializáció, kommunikáció, önkiszolgálás és a munkatevékenységek elsajátításához szükséges készségek fejlesztésével telik, majd erre épül a képzés másik fele, amely az aktuális munkatevékenységek, illetve szakmák részfeladatainak elsajátítását foglalja magában. Mindemellett az érzelmi nevelés minden területen megjelenik, elősegítve a fiatalok majdani beilleszkedését egy felnőtt közegbe, a munka világába vagy lakóotthonba. A nevelési program folyamatos monitorozás alatt áll, azon cél érdekében, hogy a tanulók a legjobb esélyt kapják arra, hogy készségeik az általuk elérhető maximumon bontakozhassanak ki, ezáltal a lehető legteljesebb minőségben tölthessék el felnőtt életüket. Az oktatási-nevelési munkát képzett szakemberek végzik. A délelőtti és a délutáni tevékenységek szorosan egymásra épülnek, a munkatársak teamben dolgoznak.

A készségfejlesztő iskolai populáció

Az általános iskolát végzett, halmozott fogyatékossgal élő 14-23 éves fiatalok oktatását-nevelését a Készségfejlesztő Iskola látja el.

A halmozottan fogyatékos (látási fogyatékos) tanulók főbb jellemzői

A Készségfejlesztő Iskola diákjai halmozottan fogyatékos tanulók, akiknél értelmi fogyatékossg (enyhe, közép súlyos értelmi fogyatékossg) és egyéb társuló fogyatékossgok jelenhetnek meg (gyengénlátás, aliglátás, vakság, mozgásszervi fogyatékossg, beszédzavar, beszédképtelenség, autizmus spektrum zavar, hallásszervi fogyatékossg és egyéb pszichés fejlődési zavar).

Mindegyik (rész)fogyatékossg különböző súlyosságú lehet, és a tanuló fejlődését oly módon befolyásolja, amely nem csupán az egyes fogyatékossgok összeadódását, hanem egy sajátos, új fogyatékossgai típust eredményez.

A halmozott fogyatékossg hatásai az egyénre:

- érzékelés, észlelés, ingerfeldolgozás nehezített, akadályozott,
- a kommunikáció akadályozott,
- a téri és időbeli környezet kevésbé bejósolható a tanuló számára,
- kevesebb kontroll az élete felett,
- praktikus és/vagy adaptív viselkedés és készségek korlátozottak,
- a pubertáskori testi és pszichés változások megértése, kezelése többszörösen nehezített,
- a fogyatékossgból adódóan a szülőről való leválás, és a szülő részéről a tanuló elengedése is

nehezített, többnyire nem spontán folyamat,

- önálló munkatevékenységet felügyelettel vagy segítségnyújtással képes elvégezni.

5.1. Nevelési alapelvek

A Készségfejlesztő Iskolában végzett munka szakmai alapelvei a következők.

- Biztonságos, befogadó légkör biztosítása.
- Bejósolható, érzékelhető, érthető, strukturált környezet biztosítása.
- Szükség szerint adaptált környezet és speciális eszközök biztosítása.
- A speciális eszközök lehetőség szerinti minimalizálása (nem hangsúlyozva a másságot).
- A kiindulópont meghatározása a tanuló egyéni fejlettségi szintje szerint történik.
- A tanuló lehetőségeihez és szükségleteihez igazodó kommunikációs forma biztosítása.
- A tanuló életkori sajátosságaihoz, valamint értelmi és kommunikációs szintjéhez igazodó ismeretek tanítása.
- Az önismeret, önértékelés, reális önkép kialakítására való törekvés.
- Motiváció biztosítása.
- A tanuló életében megjelenő, praktikus, hasznos, szükséges mindennapos tevékenységek tanítása.
- Cselekvésbe ágyazott tanulás biztosítása.
- Konkrét tapasztalatokon, saját élményeken alapuló tanulás biztosítása.
- Hozzátartozókkal való partneri viszony kialakítása, szükség esetén megsegítése – valamennyi érintett érdekeit szem előtt tartva.
- Életkornak, érdeklődési körnek megfelelő szabadidős lehetőségek, programok biztosítása.
- Rendszeres team-munka.

5.2. A nevelési program céljai és feladatai

A Montessorri pedagógia ismert jelmondatának, a *„Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!”* alapvető gondolatát követve a cél tulajdonképpen az élni segítés, a lehető legnagyobb fokú önállóság, a környezetéhez való kapcsolódás képessége, ezáltal a lehetőségekhez képest legteljesebb szabadság megteremtése a fiatal életében, mindennapjaiban. Minden tanuló egyedi képességekkel rendelkezik, a cél az erősségeik kiemelése, a képességeik optimális használatának az elérése, és ezzel párhuzamosan a hátrányok, gyengeségek maximális kompenzálása és elfogadtatása. A Készségfejlesztő Iskolában töltött idő alatt a fiatal komplex testi, lelki és mentális fejlesztése – vagy szükség esetén – szinten tartása a feladat. A hozzátartozókkal való megfelelő kapcsolattartással – ami segíti a reális jövőkép kialakítását számukra – elérhető, hogy a tanuló egy számára valóban megfelelő közegbe kerülhessen az iskola befejezése után. Fontos, hogy csak abban az esetben kerüljenek otthoni elhelyezésre, ha az a család tudatos választása és nem egy kényszerű döntés.

A nevelési program főbb feladatai:

- pubertáson való átsegítés és felnőtté válás,
- önállóságra nevelés,
- munkára felkészítés, munkatevékenységek és résztevékenységek tanítása.

Minden elméleti és gyakorlati foglalkozás tervezésének elsődleges szempontja, hogy a tanulók más-más speciális szükségletei és részképesség-zavarai miatt kizárólag személyre szabott módszerek alkalmazhatóak az osztályfoglalkozásokon is. A célok figyelembevételével készül el a nevelési program, a tananyag és az egyéni fejlesztési terv. Az elméleti és a gyakorlati órák ezekhez a célkitűzésekhez igazodnak és az egyéni fejlesztők is ebben működnek közre. A Készségfejlesztő Iskola 9-10. évfolyamaiban közismereti (elméleti) tárgyak oktatása zajlik elsősorban a szocializáció és felnőtté válás jegyében. A 11-12. évfolyam gyakorlati programjában (*agyagtárgy-készítő és szövegtárgy készítő* tantárgy, illetve kevés közismereti tantárgy) a leghangsúlyosabb a munkára felkészítés és a konkrét munkafolyamatok betanulása.

A Készségfejlesztő Iskola fiataljai a rehabilitációs-rehabilitációs órakeret révén, különórákon, szakkörök formájában, valamint órarendbe ágyazottan az alábbi rendszeres foglalkozásokon vehetnek részt egyéni szükséglet, igény és érdeklődés alapján, illetve a fenntartóval való egyeztetés függvényében:

- beszédfejlesztés,
- egyéni pszichológusi megsegítés,
- egyéni fejlesztés,
- egyéni mozgásfejlesztés,
- tájékozódás-közlekedés,
- gyógytestnevelés,
- kórus,
- Biblia szakkör,
- meseszakkör,
- hangszeres oktatás,
- egyéni hangtálazás és relaxáció,
- INPP terápia,
- lovagoltatás,
- kutyával asszisztált foglalkozás

A Készségfejlesztő Iskolába bekerülés feltételei, átvétel

A Készségfejlesztő Iskolába – az országos felvételi jelentkezési protokollnak megfelelően –elektronikus formában és postai úton lehet jelentkezni.

A Készségfejlesztő Iskola felmenő rendszerben biztosítja a tankötelezettséget az enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos és látási fogyatékos vagy más fogyatékossgal élő tanulók számára, ahova egyrészt belső beiskolázással, másrészt külső intézményekből, a nyolcadik évfolyam sikeres befejezését tartalmazó bizonyítvánnyal kerülnek a tanulók. 2015-től – a szakmai alapidokumentum megváltoztatásának köszönhetően – a Készségfejlesztő Iskola nyitott, a nem csak látási fogyatékos, hanem különböző egyéb fogyatékossgal élő fiatalok fogadására.

A tanuló és a szülő a tanuló képességeinek, érdeklődésének, körülményeinek megismerése céljából felvételi beszélgetésen vesz részt. Az anyaintézményen kívüli iskolákból érkező tanulók próbanapokon vesznek részt. Az intézményen belülről érkező tanulók átszoktatása, megismerése folyamatos.

A jelentkezés mellett a felvételhez szükséges a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottsága által hozott határozat, melyben szerepel a továbbtanulásra kijelölt intézmény.

A tanuló átvételére másik iskolába a tanítási év során bármikor lehetőség van. Az átvételi kérelemhez a beiratkozáshoz szükséges iratokat kell bemutatni. Az iskolai átvételi kérelem elbírálásáról a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt is, valamint az előző iskola igazgatóját is értesíteni kell. Az átvételre jelentkező tanulók szintén részt vesznek próbanapokon.

A tanulói felvétel vagy átvétel intézményvezetői határozat és/vagy engedély alapján lehetséges.

Tanulói jogviszony megszűnése:

- a) Tanköteles korú tanuló esetén: a szülő írásos kérelmével és másik iskola kijelölése esetén.
- b) Nem tanköteles korú tanuló esetén: az iskola megszüntető határozatával, a szülő és/vagy tanuló írásos kérelmével.

5.3. A Készségfejlesztő Iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai

A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről 2020 szeptembere óta így rendelkezik a Készségfejlesztő Iskoláról:

13/B. § (1) A készségfejlesztő iskola a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, továbbá a szakképzésben, szakiskolai képzésben részt venni nem tudó enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára nyújt a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismereteket.

E törvényi rendelkezés alapján a Készségfejlesztő Iskola célja tehát elsősorban a felnőtt életre, az önálló életkezdésre való lehető legteljesebb felkészítés az ehhez szükséges ismeretek nyújtásával (extraintellektuális funkciók előtérbe helyezésével).

Másodsorban a szocializáció segítése a szükséges ismeretek és – egy nappali foglalkoztatóban való helytállást vagy akár a munkavállalás lehetőségét biztosító – egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok és a munkavégzéshez szükséges köztudások, szabályok interiorizált elsajátításán keresztül, vagyis felkészítés a társadalmi integrációra, a felnőtt életre (kommunikációs és szocializációs készségek fejlesztése).

Feladat továbbá – a halmozott fogyatékossgal élő fiatalok lehetőségeit figyelembe véve – képességeik és készségeik kibontakoztatása, hozzásegítve őket személyiségük harmonikus fejlődéséhez.

Különösen hangsúlyos a kommunikációs kifejezőkészség megsegítése, képességeikhez mérten minél nagyobb önkiszolgálásra nevelés és háztartási ismeretek elsajátítása, mozgásnevelés, szocializáció, szenzoros és manipulációs készségfejlesztés.

Intézményegységünk profilja a munkára felkészítés, a konkrét munkafolyamatok betanítása, a szöveg, fazekasság, nemezelés alapjainak elsajátítása mellett a konkrét tapasztalás útján való élményhez juttatás (tanulmányi kirándulások, múzeumlátogatások, lovaglás, állatasszisztált foglalkozások segítségével).

Osztályonként az alábbi személyi feltételek biztosításával működhet a Készségfejlesztő Iskola.

- gyógypedagógus, aki a közismereti (elméleti) tárgyak és osztályfőnöki teendőket látja el,
- szakoktató, aki a szakmai modul elsajátítását és a megszerzett ismeretek, képességek minél önállóbb elvégzését irányítja,
- egy gyógypedagógiai asszisztens, aki elsősorban a csoportvezető irányításának megfelelően a pedagógiai munka segítője, de szükség esetén a tanulók higiéniai ellátásában,
- a délutáni tevékenységeket vezető szakember.

Az optimális fejlesztés érdekében kívánatos a fiatalokkal foglalkozó valamennyi szakember rendszeres team megbeszélése, a tapasztalatcsere, valamint az új lehetőségek keresése.

Tevékenységi formák és nevelési területek

Munkára felkészítés

Tevékenységi formák:

- Egyéni és csoportos feladatvégzés
- Tanulmányi kirándulás

Nevelési területek:

- Konkrét munkatevékenységek, résztvékenységek
- Kerámia, szövés, nemezelés, asztali feladatok tevékenységei.
- Munkára felkészítés
- Feladattudat, feladattartás növelés, monotónia tűrés, holtidő kezelése, viselkedése elakadásnál, jutalmazásra/kritikára/változtatásra adott reakciója, segítségkérés, önellenőrzés tanítása.
- Manipulációs és készségfejlesztés
- Taktilis és haptikus differenciáló-képesség növelése, finommotorika, mozgáskoordináció, két kéz koordinációjának fejlesztése.

Adaptáció/segítségnyújtás módja:

- Külön asztal/elkülönítés, eleje-vége kosár, napirend, feladatok sorrendje, idő jelzése, teljes csend/zene, csúszásgátló tálca balról-jobbra haladás, tárgy asztalhoz erősítése, táblaragasztó/tépőzár használata.
- Cselekedtetés, mozdulat megindítása, szóbeli iránymutatás, következő mozdulatra emlékeztetés, rávezető kérdések használata, humor tudatos használata.

Szocializáció, magatartás, érzelmi stabilitás

Tevékenységi formák:

- Csoportos drámajáték
- Csoportos és páros szituációs játékok
- Egyéni és csoportos irányított beszélgetés
- Egyéni és csoportos alkotói tevékenységek

Nevelési területek:

- Kapcsolata emberekkel
- Viselkedése közösségben
- Beilleszkedése az osztályba, társas helyzetek, szélsőséges reakciók elviselése, kezdeményezés, döntési helyzetekben való részvétel.

Életkori sajátosságok:

- Szexuális érettség, kiegyensúlyozottság, szociális háttér/család hatása
- Motiválhatóság
- Frustráció kezelése
- Konfliktusok, félelmek, bizarr viselkedés, visszatérő helyzetek kezelése
- Önellenzés, önkontroll tanítása

Adaptáció/segítségnyújtás módja:

Helyzetből vagy helyszínről kivezetés, mozgásos levezetés, probléma átbeszélése, másik féllel való egyeztetés, tanulás leszűrése, a tanuló bevonása a lehető legtöbb – életét érintő – döntési helyzetbe, kortárs közösség visszajelzései, humor tudatos használata, viselkedésanalízis.

Kommunikáció – kogníció

Tevékenységi formák: egyéni és csoportos tevékenység

Nevelési területek:

- Beszédeszlelés, -utánzás, -értés
- Beszédprodukción
- Szókincs
- Gesztusjel, tárgyjel, tárgyrészlet, tárgyszimbólum, képes kártya, AAK-eszköz használata szükség szerint
- Egyéb speciális taneszközök használata képességek szerint
- Braille/abakusz/személyjel/tárgyjel/egyéb kártya
- Kommunikációs funkciók tanulása
- Emlékezet
- Számolás-mérés
- Általános ismeretek magáról
- Idő-tér tájékozódás

Adaptáció/segítségnyújtás módja:

Konkrét helyzetek, szituációs játékok gyakorlása, kommunikációs funkciók gyakorlása.

Önkiszolgálás

Tevékenységi formák: Egyéni és csoportos tevékenység

Nevelési területek:

- Vetkőzés, öltözés
- Szekrényhasználat
- Ágyazás
- WC-használat
- Fogmosás
- Zuhanyzás
- Kézmosás
- Háztartástan konkrét tevékenységei
- Evőeszköz-használat
- Öntés
- Mosogatás
- Önellenőrzés tanítása

Adaptáció/segítségnyújtás módja

Tapintható jelzések használata, cselekedtetés, mozdulat megindítása, szóbeli iránymutatás, következő mozdulatra emlékeztetés, rávezető kérdések használata, humor tudatos használata.

Tájékozódás – közlekedés – mozgás

Tevékenységi formák:

- Egyéni és csoportos foglalkozás
- Tanulmányi kirándulás - járműhasználat
- Védett környezetben önálló közlekedés

Nevelési területek:

- Téri irányok síkban, kis és nagy térben
- Testséma, testrészek tudatosítása
- Izomtónus állapot javítása
- Nagymozgások fejlesztése
- Mozgásos magabiztosság, önállóság fejlesztése
- Környezeti támpontok tudatos használata
- Hang után követés
- Védőtartások
- Látó vezetővel történő gyalogos közlekedés ismert és ismeretlen környezetben
- Lépcsőhasználat
- Közlekedési eszközök
- Kerülendő mozgásformák tudatosítása (szembetegség/epilepszia miatt)

Adaptáció/segítségnyújtás módja:

Cselekedtetés, mozdulat megindítása, verbális irányítás, emlékeztetés, ellenőrzés.

Szabadidő eltöltése

Tevékenységi formák:

- Szervezett csoportos programok
- Zenedélután
- Szakkörök (kórus, Biblia, meseest)
- Különórák (hangszeres óra, hangtálazás)

Nevelési területek:

- Életkornak megfelelő szabadidős tevékenységek felajánlása, biztosítása
- Egyéni érdeklődési területek keresése
- Érdeklődési kör bővítése
- Döntési helyzetek

Adaptáció/segítségnyújtás módja:

Cselekedtetés, szóbeli iránymutatás, irányított beszélgetés.

Szervezeti és időkeretek. Mérés, értékelés, ellenőrzés. Egyéni státusz és fejlesztési terv

A Készségfejlesztő Iskola az anyaintézmény önálló részeként működik, a fő szervezeti és időkeretek megegyeznek a Szakiskoláéval. A tanulók egyéni szükségleteinek és terhelhetőségének megfelelően strukturálódnak az órák és a foglalkozások tartalom és időbeosztás tekintetében.

Bekerüléskor a tanulókról egy, a pedagógusai és egy, a hozzátartozóik által kitöltött strukturált kérdőív készül, ami a részét képezi egy szubjektív státusz megállapításának. A tanév első hónapjában speciális állapotfelmérést végeznek a pedagógusok az új tanulókkal, illetve a változások mérésének érdekében a régi diákokkal is. Mindezeket figyelembe véve egy egyéni fejlesztési terv készül mindenkiről, aminek összeállításában valamennyi, a tanuló oktatásában érintett pedagógus részt vesz, az évközi folyamatos monitorozást pedig az osztályfőnök koordinálja. Ezek a fejlesztési tervek tartalmazzák azokat a tantárgyilag nem értékelhető dimenziókat is, mint például szociális készségek, érzelmi stabilitás, énkép. Ezek év végén szövegesen kerülnek értékelésre.

A tanórákon a tanulók folyamatos visszajelzést kapnak teljesítményükről. Speciális, a populációra szabott, a kollégák által kidolgozott skála kerül felhasználásra, amiben a legkisebb elemekre lebontva nyomon követhetőek és mérhetőek a változások és azok mértéke. A skála által a gyakorlati tevékenységek, az önkiszolgálás, a tájékozódás-közlekedés, a testmozgás, a munkára felkészítés és a kommunikáció-kogníció szintje mérhető.

A tanulók érdemjegyeket kapnak, amelyek alapján félévkor és év végén bizonyítványt, illetve értesítőt ad ki az iskola. A tanulók a speciálisan értékelhető készségek miatt évente egyszer (év végén) szöveges értékelést is kapnak.

A személyiségfejlesztés feladatai és területei

A tanulók személyiségfejlesztése komplex, 24 órás folyamat, a gyakorlatban azonban kettéosztható ez a terület egy átfogó, a nevelés, a mindennapok minden mozzanatában megjelenő metódusra és egy speciálisan, célzott foglalkozásokon kivitelezett fejlesztésre.

A halmozottan fogyatékos fiatalok személyiségfejlesztése fontos és kiemelt terület, mivel az adott iskolai fokon a cél a jövőbeli munkahelyi, közösségbeli bevalás, amelynek egyik prioritása egy önmagával és környezetével koherensen működő személyiség.

Az erre való célzott törekvés ebben az életkorban és fogyatékosági fokon fokozott tudatosságot és körültekintést igényel. A Készségfejlesztő Iskola tanulóinak állandó felügyelete – ami önmagában determinálja a függetlenség, az önállóság nehezítettségét – elősegíti azt, hogy gyakorlatilag minden élet- és nevelési helyzetben tudatosan is helyet kapjon a személyiségfejlesztő attitűd a kollégák részéről. A tanulókról a team által kialakított kép során körvonalazódnak és megfogalmazásra kerülnek a személyiség fejlesztendő és megerősítendő területei. A fejlesztési feladatok a pedagógus, a nevelőtanár és a gyógypedagógiai asszisztens kompetenciakörébe beletartoznak.

A tanulóknak lévő lehetőség kibontakoztatásához és az elakadásokon történő átsegítéshez ismerni kell, és el kell fogadni a határaikat, tisztelni kialakult személyiségüket és optimális esetben felismerni a korrigálható személyiségjegyeiket.

A foglalkozásokon, tanórákon az óratervek kötelezően beépített eleme tárgyától függetlenül a személyre szabott figyelem és nevelési-oktatási elemek, amelyek fontos részét képezik a személyiség fejlesztésének. Többek között a Szocializáció, a Tánc és dráma, a Kommunikáció, egyéni foglalkozások, illetve az iskola pszichológusa által tartott foglalkozás, az állatasszisztált foglalkozások, a rendezvények, a non-formális pedagógiai tevékenységek, a zenedélutánok, az ünnepek és rituálék megtartása során célzott fókuszba kerülnek azon készségek, melyek a fent említett fejlesztést erősítik.

Készségfejlesztő Iskolában a személyiségfejlesztés leggyakrabban indirekt módon történik.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A feladat a tanulók egyéni sajátosságait, nevelési, oktatási szükségleteit figyelembe véve a lehető legteljesebb társadalmi integrációhoz szükséges kompetenciák fejlesztése, az önálló életvitel kompetenciáinak megszilárdítása, valamint az együttműködési képesség és a szocializációs készség fejlesztése, a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, s ezzel párhuzamosan – folyamatos motivációval és az érdeklődés fenntartásával – a jól működő funkciók fejlesztése.

Az életkori sajátosságok figyelembevételével az egyéni fejlődési ütemhez igazodó, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket szem előtt tartó nevelést-oktatást biztosítunk tanulóink számára.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Az intézményegységünkben tanuló fiatalok képességstruktúrája, s ennek köszönhetően igényeik és megsegítésük módja is igen szórta, eltérő képet mutat.

Gyakran speciális halmozódásként jelennek meg a különféle pszichés, illetve pszichiátriai zavarok és/vagy az autisztikus tünetek, esetleg autizmus, a nem látási fogyatékoságból eredő, hanem az idegrendszeri sérülés következményeként fennálló súlyosabb téri orientációs zavarok. Mindemellett

egyre gyakoribbak a különféle magatartási- és viselkedészavarok, valamint a szocializációs, illetve a szocializációs integrációt befolyásoló problémák.

5.4. A fogyatékoságspecifikus rehabilitációt szolgáló foglalkozások, fejlesztések, különórák a lehetőségek függvényében

- a tájékozódás és közlekedés tanítása,
- logopédiai megsegítés és az AAK (alternatív és augmentatív kommunikáció) módszereinek alkalmazása,
- INPP, mely aktív mozgásokra épülő terápia,
- rendszeres lovagoltatás,
- egyéni mozgásfejlesztés,
- hangtál-foglalkozás,
- állatasszisztált foglalkozás.

Az intézményegységben tanuló fiatalok életében – ép társaikhoz hasonlóan – megjelenhetnek a kamaszkor jellegzetes problémái, dilemmái. Ahogy az iskolai ellátórendszerbe kerülés, úgy az az általános-középfiskolai váltás, illetve az iskolai ellátórendszerből való kikerülés is krízist jelenthet számukra (és családjaik számára egyaránt). Az esetleges beilleszkedési nehézségek mellett a hormonális és testi változások okozta feszültségek, azok levezetése, a fokozott érzelmi reakciók és a szélsőséges érzelmekre adott válaszreakciók (dühkitörés, sírás), a szerelem, szexualitás, önkielégítés kérdésköre fokozottan megjelenik a tanulók életében. Esetükben a nehezített kifejezőmód, az akadályozott kommunikáció, érzékelés, észlelés, az értelmi képességek korlátozottsága következményesen felfokozott frusztrációs helyzetet, és kontrollálatlan érzelmi-indulati és agresszív megnyilvánulásokat okozhatnak. Ez nem csupán a fiatalokat, hanem hozzátartozóikat is terhelheti.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok

- A fiatalok számára személyre szabottan kell segítséget nyújtani – a személyiségi jogaitak tiszteletben tartva és kellő körültekintéssel – az érzelmi-indulati (hormonális és testi változások, saját és más emberek érzelmeinek megértése és az azokra adott) reakciók megfelelő mederbe terelésével.
- A halmozottan fogyatékos fiatal számára a felnőtt szerepek megélése korlátozott (pl. teljes anyagi és fizikai függetlenség, családalapítás, gyermeknevelés stb.), de önállósodási, önellátási és a szülőről való leválási igényét tiszteletben tartva, félelmein, bizonytalanságain (*Mi lesz velem? Hova kerülök? Kikkel leszek együtt?*) átvezetve, átsegítve a hozzátartozókkal karöltve kell a legmegfelelőbb körülményeket megteremteni, egyúttal megtalálni számára az iskolán belül és az iskola befejezése után.
- Szükség esetén pszichológusi, esetleg pszichiátriai segítség igénybevétele indokoltá válhat. Minden esetben a megsegítés során összhangot kell teremteni a szóba kerülő esetleges gyógyszeres kezelések, pszichoterápiák és a pedagógiai eljárások között, a feltételrendszerek optimális megteremtése mellett.

Gyermekvédelmi munka feladatai

A Készségfejlesztő Iskola minden pedagógusa és pedagógiai munkát segítő kollégája része a Gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszernek, illetve részt vesz a gyermekvédelmi tevékenység megelőző feladataiban, természetesen személyre és státuszra szabott feladatkörökkel és kompetenciákkal, kompetenciahatárokkal.

A hatályos Gyermekvédelmi Törvény vonatkozik az intézmény egészére és ezen belül a Készségfejlesztő Iskolára is.

Az osztályfőnök gyűjti és jegyzi azokat az adatokat és információkat, amelyeket szükség esetén a gyermekvédelmi felelős vagy az intézményegység-vezetője felé továbbít. (Igazolatlan hiányzás, elhanyagolás, érzelmi instabilitás, bántalmazásra utaló jelek.)

Az osztályfőnök tartja a kapcsolatot a hozzátartozóval, gondviselővel, tájékoztatja az észrevételekről, illetve kapcsolatot tart fent vele.

A gyermekvédelmi munka lényegi eleme a megelőzés és a felvilágosítás:

- Hozzátartozókkal, gondviselővel folyamatos kapcsolattartás.
- Adekvát információk átadása az ellátásbeli, törvénybeli jogosultságokról, ellátásokról és kötelezettségekről, különös tekintettel a speciális ellátásokra, vizsgálatokra és a nagykorúvá válás jogi rendezésére.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű családok nyomon követése, segítségnyújtás felajánlása.
- Hozzátartozóknak támogató csoportok, egyéni konzultációs lehetőségek felkínálása.
- Tantárgyakban, szabadidős foglalkozásokban személyiségfejlesztő, egészségvédő elemek beépítése. (Nemet mondás, szükséglet kifejezése, egészséges életvitel.)
- Gyermekvédelmi gondoskodásban lévő tanuló esetén a tanuló felkészítése a családdal történő kapcsolattartásra.
- Folyamatos kapcsolattartás a tanulóval kapcsolatban álló szakemberekkel.
- Pedagógiai jellemzés készítése.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A Készségfejlesztő Iskolába az átlagosnál nagyobb számban kerülnek szociális hátrányban lévő tanulók, ennek főbb oka, hogy a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családokban gyakran kiesik egy szülő a munkaerőpiacról, előfordul, hogy az egyik szülő elhagyja az otthont, a gyermek gyógykezelései pedig anyagi bizonytalanságot eredményeznek. Lehetséges továbbá, hogy a fogyatékos tényező feldolgozatlan maradt, és alkohol-, drog-, gyógyszerfüggőség alakult ki valamely hozzátartozónál, vagy egyéb abúzus tényere merülhet fel. Gyermekvédelmi vonatkozású az a tendencia is, hogy az értelmi fogyatékos fiatal nem minden esetben tud a heti egy otthon töltött hétvégén beilleszkedni a családi struktúrába, és személye tudatos vagy tudattalan elhanyagolásban részesül.

Megjelenik az a populáció is, akik eleve szociálisan hátrányos helyzetű családból érkeznek, hátrányos helyzetű régiókból, generációk óta dependens vagy olyan fogyatékossgal élő rokonokkal, akik akadályozzák az életszínvonal megfelelő fenntarthatóságát.

Elsődleges az anyagi, tárgyi és humán erőforrásbeli támogatási lehetőségek igénybevételének az ismertetése a hozzátartozókkal (segély, pályázat, ösztöndíj, Fecske szolgálat stb.).

Lényeges feladat a nevelési-oktatási folyamatok alatt a forrásokhoz, tanórákhoz, szabadidős tevékenységekhez egyenlő hozzáférés biztosítása (pályázatírás, adományok elfogadása).

A szociális hátrányokból adódó személyiség- és egészségfejlesztési kompetenciák fokozott személyre szabása és kiemelt óraszámja is e tevékenységek köréhez tartozik (higiénia, önbecsülés, értékrend, jövőkép), ahogy ide sorolandó a szabadidős és kollégiumi tevékenységek aktív szervezése is (kirándulások, színház, hangverseny, belső rendezvények, szereplések, rituálék, ünnepek).

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A fogyatékossgal élő tanulók esetében megjelenik az egészségfejlesztésnek az a speciális területe, amely a saját állapottal kapcsolatos tevékenységeket és érzelmi állapotokat foglalja magába. Az osztályfőnökök, nevelőtanárok, gyógypedagógiai asszisztensek folyamatosan tudatosítják a tanulóknak saját speciális szükségleteiket és igényeiket azokon a területeken, ahol az önrendelkezést meg tudják valósítani (ételallergiák, segédeszköz-szükséglet, gyógyszerelés stb.).

A pedagógusoknak rendelkezniük kell a tanuló egészségi állapotának pontos ismeretével, anamnézisével, ismerniük kell az aktuális állapotát és a prognózist. Ennek tükrében alakítható ki a megfelelő tanulási környezet, szokásrend, eszközhasználat, valamint alkalmazhatóak a speciális egyéni fejlesztések. A folyamat egyfelől a pedagógusok és egyéb szakemberek felkészülését igényli, másfelől a nevelők által a fiatal edukálását ezen helyzetekre. E feladatok:

- a tanulóban a fogyatékossga mértékének és egészségi állapotának a tisztázása, elfogadtatása,
- a komfortzónán túli tevékenységekre való motiválása,
- a káros vagy rosszul rögzült nagymozgások, jaktálás, szemnyomás, görnyedtség korrigálása, illetve a mozgásigény megfelelő formában történő levezetése,
- a biztonságos helyzetek kialakítása, azok megismertetése és elfogadtatása a tanulóval (pl. mozgásszervi fogyatékosként közlekedés lépcsőn, cukorbetegként táplálkozni, vagy a szembetegségek esetében a funkcionáló látás védelme).

Az emberek többségének stresszt jelent az orvosi ellátásban történő részvétel, az értelmi fogyatékos gyermekek, fiatalok esetében pedig ez a stressz még fokozottabban van jelen. Egyrészt kiskoruk óta nagyon sok kellemetlen beavatkozáson estek át, másrészt nem feltétlenül érik el 18 éves korra azt az érettségi fokot, amikor könnyebben kezelhető és értelmezhető egy ilyen helyzet. Ebben és a konkrét felkészítésben és az események feldolgozásában is segítenek a tudatosan beépített beszélgetések, kommunikációs, dráma- és szituációs gyakorlatok, relaxációk.

A mindennapi egészségfejlesztést és a preventív részeket tartalmazza a *Környezetismeret és egészségvédelem*, valamint az *Életvitel és gondozási ismeretek* tantárgy is (táplálkozás, higiénia, mozgás, függőségek).

A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatokban, jogaik gyakorlásának rendje

A Készségfejlesztő Iskola tanulói az intézmény által szabályozott módon a gondviselőik által vehetnek részt a döntési folyamatokban, illetve gyakorolhatják a jogaikat. Ezekről az iskola a törvény által előírt módon tájékoztatja az érintetteket.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Kiemelt pedagógiai terület a közösségfejlesztés a Készségfejlesztő Iskolában. A bekerülő tanulók számára ez segíti a beilleszkedést, a szokások megismerését, a szocializációs készségek fejlődését, az esetleges párkapcsolatok kialakulását, a serdülőkori fontos barátságok létrejöttét, csökkenti a magány és az elszigetelődés kialakulásának a lehetőségét. Ennek során megnő az elfogadottság, sikeresség, örömeire való készség mértéke, fejlődik a kommunikáció.

Ebben az életkorban – ép társaikhoz hasonlóan – a kortárs kapcsolatok és hatások, a társas stimulációk intenzívebbek és meghatározóbbak számukra, mint a szülők vagy nevelők példája, befolyása. Ez fontos állomás a személyiségfejlődés tekintetében, hiszen ezen a ponton válnak le a fiatalok a tanáraikról, szüleikről, segítőkéről és tapasztalják meg a kortárs és sorstárs csoportban kapott pozitívumokat, ezen keresztül fejlődik szociális kompetenciájuk.

A tanórákon szinte valamennyi tantárgyi feladatba beépült elem a társakkal történő kapcsolatfelvétel, a másokra való reagálás, visszajelzés.

A délutáni foglalkozások heti egyszer valamilyen tematika vagy téma mentén több osztály összehívásával zajlanak. A tanulók születésnapjai, névnapjai ún. zenedélutánokon kerülnek megünneplésre, meghívott zenei előadóval, közös énekléssel, tánccal.

A halmozottan fogyatékos fiatalok az intézmény többi tanulójával is kapcsolatba kerülnek, főként a közös programok révén.

Kapcsolatok

A pedagógiai munka hatékonyságát nagyban segíti a megfelelő partneri, kapcsolati rendszer kiépítése, melynek alapja a partnerekkel (szülőkkel, tanulókkal, többi intézményegységgel, külső partnerintézményekkel) folytatott folyamatos kommunikáció. Ezzel összhangban a kapcsolatok és együttműködési formák erősítése, kiszélesítése és javítása kiemelt feladat.

Tanulókkal való kapcsolattartás formái

A tanulókkal közvetlenül iskolai keretek között és az iskolai idő alatt, vagyis a mindennapi érintkezés során, a tanítási órákon, az órák közötti szünetekben, a tanítás előtt és után tartják a pedagógusok a kapcsolatot. Az iskolai időkereten kívül közvetetten a szülőkön keresztül informálódnak a pedagógusok diákjaik felől.

A diákok személyét érintő problémákkal elsődlegesen az osztályfőnök foglalkozik

A szülőkkel való együttműködés, kapcsolattartás rendje, formái

Alapvető feladat a szülőkkel való partneri viszony kialakítása. A hozzátartozókkal való kapcsolattartás folyamatos, az osztályfőnök folyamatosan figyelemmel kíséri és tájékoztatja a szülőket a beírt osztályzatokat, a tanulói hiányzásokat és késéseket illetően. A tanuló félévi és év végi eredményeiről a szülők tájékoztatást kapnak a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány révén. Az iskola minden jelentős intézkedését írásos formában közli a szülőkkel.

A szülőkkel való kapcsolattartás módjai a tanév folyamán:

- személyes kapcsolattartás,
- szülői értekezletek: egységesen a Készségfejlesztő Iskolában, szeptemberben tartva,
- rendkívüli szülői értekezletek egy adott probléma megvitatására,

- fogadóórák: havonta, adott, előre egyeztetett időpontban,
- rendszeres írásbeli tájékoztatók az üzenő füzetben keresztül,
- nyílt nap a Készségfejlesztő Iskolában,
- telefonon, e-mailben vagy Facebookon (zárt Szülői Facebook csoport, a Készségfejlesztő Iskola Facebook oldala: <http://facebook.com/kfvakisk> és a Látási fogyatékosok Kézműves Termékei-Vakmesterek online Bolt: <http://facebook.com/vakmesterek> révén).

A szülőkkal való kommunikáció meggyorsítása és hatékonyabbá tétele érdekében létrejött online felületek praktikus és gyors kiegészítőjévé váltak a szülőkkal való kapcsolattartásnak. A Facebook oldal tartalmazza az aktuális információkat, fontosabb eseményeket, a mindennapokról, alkotásokról, programokról tájékoztat elsősorban képek formájában. Az online Bolt webáruházként működve széleskörű piacot nyit a fogyatékosokkal élők alkotásainak értékesítésére, egyben a társadalmi elfogadtatást is elősegíti a mai kor eszközeivel.

A Szülői csoport az aktuális információk közvetítésén túl a szülők számára kínál lehetőséget a közös diskurzusra a mindennapok aktuális helyzeteinek megbeszélése mellett gyermekeik felnőtté válásáról, a leválás nehézségeiről, a jövő bizonytalanságának feloldásáról. A tanulóinkról készült fényképek nyilvános közzététele szülői/gondviselői írásbeli beleegyezéssel történik.

Segítségnyújtás a szülőknek, intézménykeresés

Az iskola befejezése utáni elhelyezkedésben, elhelyezésben a szülők számára igény szerint segítséget nyújtanak az intézményegység kollégái a felnőtt fogyatékkal élő személyeket fogadó intézményeket tartalmazó – országos és Budapest közeli – részletes lista közreadásával, valamint fogadó intézmények közösen történő látogatásával.

Az intézményegységekkel való kapcsolattartás formái

A hatékonyabb munka megvalósulásának érdekében elengedhetetlen és egyben nélkülözhetetlen a különböző intézményegységek közötti szakmai együttműködés, az egységek közötti folyamatos és intenzív párbeszéd. A szakiskolával szoros a kapcsolat a diákvállalkozás és bizonyos délutáni programokon való részvétel folytán, illetve a tanári kar bizonyos mértékű átjárhatósága miatt. A halmozottan fogyatékosok általános iskolai tagozatával a szakmai kapcsolatot elsősorban a kérdőívek és pedagógiai dokumentumok átadása, az intézményhálózat adatbázisának megosztása, a pedagógiai tapasztalatcsere és a hospitálások, óralátogatások adják.

Az utóbbi években az enyhe értelmi fogyatékosok általános iskolai tagozatáról is kerültek be tanulók a Készségfejlesztő Iskolába, így szorosabb együttműködés alakult ki az ott dolgozó kollégákkal (pedagógiai dokumentumok és tapasztalatcsere, hospitálások révén).

Hangsúlyos a kollégiummal való együttműködés, ugyanis a Készségfejlesztő Iskola diákjainak egy része kollégista, tehát napjaik egy részét az ottani kollégákkal töltik: a hatékony és gördülékeny munkavégzés érdekében elengedhetetlenek a kollégiumi kollégákkal, vezetővel való rendszeres egyeztetések, team-megbeszélések.

A tartós gondozásba vett készségfejlesztő iskolai fiatalok a Gyermekotthonban kerülnek elhelyezésre. A mindennapos aktuális események, programok, igények, a fiatal fejlődése, oktatása-nevelése, aktuális állapota, a fiatal iskola utáni elhelyezése szoros együttműködést és kapcsolatot igényel.

Valamennyi tagintézményi egység munkájába belső hospitálások során is bepillantást nyerhetünk.

Külső/partnerintézményekkel való kapcsolattartás formái

A kollégák rendszeres – igény szerint szülővel közös – intézményi látogatásokkal kutatják fel a Készségfejlesztő Iskola egyéni tanulói populációjának megfelelő, a fiatalokat befogadó intézményeket, szervezeteket. A segítségnyújtás része a leendő fogadóintézmény munkatevékenységeinek, résztevékenységeinek igény szerinti betanítása a tanulók számára, mely megkönnyítheti számukra az új intézménybe történő későbbi beilleszkedést.

A már meglévő intézménylista folyamatos bővítése, aktualizálása kiemelt feladat.

A hasonló profilú köznevelési intézményekben (készségfejlesztő iskolák) zajló külső hospitálások célja a tapasztalatcsere, a „jógyakorlatok” egymással való megosztása, a felmerülő szakmai kérdések megvitatása.

A Készségfejlesztő Iskola külső intézmények kollégáit szintén fogadja hospitálások, körbevezetések alkalmával.

5.5. A Készségfejlesztő Iskola képzési rendszere

A Készségfejlesztő Iskolában az OM által elfogadott szakképzési modulok alapján folyik a képzés.

A képzés speciális sajátosságai:

- Minimális elméleti ismeretet igénylő tevékenység elsősorban tevékenységbe ágyazott ismeretszerzéssel történő elsajátíttatása.
- Folyamatos szoktatás a munkaidő szerinti terheléshez, figyelembe véve az értelmi fogyatékos személyiség tűrőképességét és a sajátos nevelési igényű fiatalok egyéni terhelhetőségét.
- Az alapfokú iskolában megszerzett ismeretek lehetséges szinten tartása, fejlesztése.
- Az egyéni képességek figyelembe vételével történő differenciált fejlesztés.
- A gyógypedagógiai irányelvek szerinti korrekatív, kompenzáló és rehabilitációs célú fejlesztés gyógypedagógus irányításával és a nevelőmunkát segítő szakember aktív részvételével.

Általános célkitűzései:

- Az értelmi fogyatékos/halmazottan fogyatékos tanulók szocializációjának segítése, a munkavégzéshez szükséges kötöttségek, szabályok interiorizált elsajátíttatása, a későbbi rehabilitációs, illetve védett munkahelyeken történő munkavégzés képességének elősegítésére.
- Olyan egyszerű szakmai tevékenységek, munkafolyamatok, részmunkafolyamatok alapjainak elsajátíttatása, ami a rehabilitációs és védett munkahelyek legtöbbszörében megtalálható.
- Felkészítés – adott esetben otthon is – végezhető egyszerű betanulást igénylő munkafolyamat végzésére, ami a fogyatékos ember teljesebb életét, a társadalomban és a termelőmunkában való részvételét, ezzel együtt részleges társadalmi rehabilitációját és rehabilitációját segíti elő.
- Munkavégzéshez szükséges alapvető szakmai ismeretek elsajátíttatása.
- Felkészítés arra, hogy irányítással egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatokat elvégezzon Támogatott Foglalkoztatás keretein belül.
- Lehetőségeihez képest minél inkább váljon alkalmassá a huzamosabb, kitartó munkavégzésre.

KÉPZÉSI SZERKEZET A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLÁK SZÁMÁRA

	9–10. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám	11–12. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Közismereti órakeret	31	2232	10	720
Szabad közismereti időkeret	3	216	2	144
Készségfejlesztő kerettantervek- időkerete	-	-	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret	-	-	2	144
Mindösszesen	34	2448	34	2448

9-10. évfolyam – Közismereti képzés

A tanulók az első 2 évben *közismereti tárgyakat* tanulnak, mely során bővítve az általános iskolában megszerzett műveltségi és praktikus ismereteket, felkészülnek a gyakorlati évfolyamok tevékenységeire, mindemellett megismerkednek az intézményben elsajátítható szakmai modulokkal/modulok alapjaival.

A közismereti képzés fő célja:

- szocializáció,
- önismeret fejlesztés,
- önállóságra nevelés,
- felnőtt szerepek és döntési helyzetek tanulása,
- az önállóságukat, felnőtté válásukat leginkább segítő, környezetükből felfogható alapvető információk interiorizációja,
- szakmai alapozás.

Az alapozó időszakban tanulóink – többek között az asztali munkatevékenységek révén – a munkavégzéshez szükséges legfontosabb alapkészségeket sajátítják el.

11-12. évfolyam – Gyakorlati képzés

A 11-12. évfolyamon pedig a gyakorlati modulok közül gyakorlati órák keretében tanulják a *szövött-tárgy készítő* (ezen belül különféle gyapjú alapanyagokból *nemeztárgyak is készülnek*) és az *agyagtárgy-készítő* munka alapjait, emellett pedig heti 6 órában folyik a gyakorlati ismereteket közvetítő, és minél nagyobb fokú önállóságra nevelő képzés.

A gyakorlati képzés fő célja az önálló életkezdésre való felkészítés jegyében:

- Olyan készségek, kompetenciák kialakítása, amelyek a mindennapi élet gyakorlati készségeinek használatával képessé teszik a tanulókat kiscsoportos lakóotthonban vagy nappali foglalkoztatóban való foglalkoztatással, illetve védett munkahelyi munkával, személyre szabott feltételekkel viszonylag önálló életet élni.

- A tanulókkal olyan egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok megismertetése, amely felkészíti őket a munkavállalásra, az intézmény elhagyása utáni felnőtt intézményi tevékenységek végzésére.

Feladata az önálló életvitel kompetenciáinak megszilárdítása, valamint az, hogy képességeikhez mérten a legegyszerűbb részfeladatoktól vagy cselekedtetéstől a bonyolultabb, összetett munkatevékenységekig lehetőség szerint minél önállóbban bekapcsolódjanak a munkafolyamatokba. A képzés követelményrendszere rugalmasan alkalmazkodik a tanulók képességeihez.

Szövött-tárgy készítő modul során az egyszerűbb munkafolyamatokon keresztül (például zoknikarika-hurkolás és gombolyítás) az asztali szövőkereten (esetleg parasztszövőszéken) való támogatott szövésig (pl. szőnyeg, mobiltartó, tarisznya) jutnak el a tanulók.

Agyagtárgy-készítő modul keretén belül a két év során az agyag formázását, egyszerű agyagtárgyak készítését tanulják a diákok.

Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére modul segítségével felkészülnek egyszerű, asztali munkafolyamatok végrehajtására.

A szakiskolai gyakorlati képzés kiscsoportos (legfeljebb 4 fős) formában történik, amely a képzés hatékonyságát jelentősen növeli.

A modulok fő célja a munkára felkészítésen belül:

- a feladattudat és feladattartás fejlesztése,
- a monotónia túrés növelése,
- a holtidő és várakozás tolerálása, kezelése,
- a segítségkérés tanulása,
- a döntési szituációk kezelése.

Elvárható kompetenciák köre

A Készségfejlesztő Iskola kiemelt célkitűzése a mindennapi élethez és egyszerű betanulást igénylő munkatevékenységek végzéséhez szükséges kompetenciák elsajátítása, valamint a pubertáson való átsegítés és felnőtté válás. Mind a tanórai és azon kívüli foglalkozások, mind a szabadidős tevékenységek ezt a célt szolgálják.

A kompetenciák felsorolás jelleggel:

- Alkalmazkodás és beilleszkedés új közösségbe.
- Megfelelő tájékozódás időben és térben.
- Egészség- és környezetvédelmi alapismeretek alkalmazása a gyakorlatban.
- Önkiszolgálás, egészségügyi és gondozási feladatok ellátása a képességekhez mérten.
- A pénz fogalma, legalapvetőbb pénzkezelés.
- A munka jelentőségének és a társadalmi szerepvállalás fontosságának megértése.
- A munkatársi hierarchia elfogadása; az utasítások, szabályok betartása; a munkatársakkal folytatott helyes kommunikáció (üdvözlés, udvarias, barátságos viselkedés).
- Együttműködés másokkal, a munkatársakkal való kooperáció fontossága.

- Önismeret fejlesztése, reális énkép kialakítása, erősségek és gyengeségek megismerése.
- Tájékozódás jelzések alapján.
- A munkahelyi rend fenntartása, a technológiai sorrend követése; biztonságos és fegyelmezett munkavégzés.
- Önálló munkavégzés, szükség esetén segítség kérése.
- Megfelelő tempójú, hatékony munkavégzés.
- A munkaterület és munkakörnyezet tisztán tartása.

A készségfejlesztő iskolai tanulmányok végére a tanulóban kialakul az igény a rendszeres munkavégzésre és a minél nagyobb önállóságra.

Mérés, értékelés

A készségfejlesztő iskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés.

- A képességek, részképességek felmérése a tanulói populációra egyénileg elkészített skálákkal történik.
- A fiatalok felmérése a tanév megkezdésekor történik. Az egyéni képességek ismerete nagymértékben hozzájárul, hogy a pedagógusok a tananyag elsajátítását az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék, és egyéni fejlesztési tervek alapján dolgozzanak. A tanév alatt külön vizsgák nincsenek. Félévi és év végi bizonyítványt, valamint év végi szöveges értékelést kapnak a tanulók.
- Az értékelés differenciált és pozitív irányultságú, ennek ösztönző ereje az értelmi fogyatékos személyek esetében rendkívül fontos.

Végzettség, vizsga

A készségfejlesztő kerettanterv elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. A képzés végén a tanuló előre összeállított tétel sor alapján gyakorlati tevékenységet kísérően ad számot elméleti tudásáról. A gyakorlati vizsgán be kell mutatni egy készterméket vagy munkafolyamatot (lehet digitálisan rögzített is), amelyet a tanuló a legjobbnak tart saját munkái közül, egy elkezdett munkadarabon pedig folytatja a munkát, bemutatva gyakorlati ismereteit. A vizsgabizottság összetétele a gyakorlati tevékenységet oktató szakemberből, szakirányú végzettségű gyógypedagógusból és a bizottság elnökéből áll.

5.6. A Készségfejlesztő Iskola helyi tanterve

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához:

o

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettantere
- Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11–12. évfolyamának közismereti kerettantere
- Készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervek a készségfejlesztő iskolák számára

A kerettanterv középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült, így az intézményi dokumentumok írásakor – halmozott fogyatékossgot és speciális igényeket figyelembe véve – a kerettantervben foglaltak ajánlásként, egyfajta vázként tekinthetők.

Órarend/Óraterv

A Készségfejlesztő Iskola aktuális órarendjét az évfolyamok kerettanterv által kialakított heti óratervei határozzák meg.

A Készségfejlesztő Iskola 9-10. évfolyamain elméleti órákon vesznek részt a tanulók. Ezek a tantárgyak a szakmai gyakorlat előkészítését, valamint általános műveltségi és praktikus ismeretek elsajátítását teszik lehetővé.

A Készségfejlesztő Iskola közismereti képzést nyújtó 9-10. évfolyamainak heti óraterve a 2020-as Nat és kerettantervei alapján:

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

9-10. OSZTÁLY

HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint (Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára)

Közismereti tárgyak	Kf 9. osztály	Kf 10. osztály
Kommunikáció	5	5
Számolás-mérés	5	5
Állampolgári ismeretek	1	1
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1
Életvitel és gyakorlat	4	4
Környezet-és egészségvédelem	2	2
Ének-zene	2	2
Ábrázolás-alkítás	2(+1)	2(+1)
Digitális kultúra	2(+1)	2(+1)
Testnevelés	5	5
Gyakorlati képzés előkészítése	2(+1)	2(+1)
Összes	31	31
Szabad sáv	3	3
Mindösszesen	34	34

A gyakorlati évfolyamokon (11-12.) egyszerű munkafolyamatok elsajátítása céljából a következő szakmai tantárgyi programok valósulnak meg: *agyagtárgy-készítő* heti 8 órában, *szövött-tárgy készítő* heti 8 órában habilitációs célú munkavégzés heti 4 órában. A gyakorlati órák mellett kisebb arányban közismereti tárgyak is szerepelnek az órarendben.

A Készségfejlesztő Iskola gyakorlati 11-12 évfolyamainak heti óraterve a 2020-as Nat és kerettantervei alapján:

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

11-12. OSZTÁLY

HETI ÓRATERVE

A 2020-as NAT szerint (Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára)

Közismereti tárgyak	Kf 11. osztály nem indul	Kf 12. osztály nem indul
Kommunikáció	2(+1)	2(+1)
Számolás-mérés	1(+1)	1(+1)
Osztályfőnöki óra	1	1
Környezet- és egészségvédelem	1	1
Testnevelés	5	5
Összesen	10	10
Szabad sáv	2	2
Mindösszesen	12	12

Szakmai gyakorlati program	Kf 11. osztály	Kf 12. osztály
Szövött-tárgy készítő	8	8
Agyagtárgy készítő	8	8
Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére	4(+2)	4(+2)
Gyakorlati foglalkozás összesen	20	20
Mindösszesen	34	34

6. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény programja

6.1. Alapelvünk

A látási fogyatékos gyermekek, fiatalok lehető legteljesebb társadalmi integrációjának elérése érdekében - az esélyegyenlőség feltételeinek minél szélesebb körben való biztosításáért -, a Módszertani Intézmény tevékenységének középpontjában az intézményen belül folyó terápiás, rehabilitációs és rehabilitációs munka, valamint a vak gyermekek integrációjával kapcsolatos feladatok ellátása, a közoktatási intézményekben integráltan nevelt-oktatott látási fogyatékos gyermekek fejlesztésének megsegítése áll.

6.2. Célunk

Intézményünkön belül a pszichológiai, rehabilitációs (tájékozódás és közlekedés, mindennapos tevékenységek, látásnevelés, beszédfejlesztés) és egyéb terápiás feladatok ellátása a látási fogyatékossgból eredő hátrányok kompenzálása érdekében, valamint a teljes integráció megvalósulásának segítése. Ezzel megalapozva, lehetőséget teremtve az egyéni célok és lehetőségek megvalósítására, a minél teljesebb élet, és magasabb életminőség elérésére. E cél elérése – azaz az együttnevelés megvalósulása – érdekében a befogadó iskolában nevelt-oktatott látási fogyatékos gyermeket, a befogadó intézményt, pedagógusait, gyermekközösségét, a szülőket szükséges megsegíteni.

6.3. Feladataink

1. készség-, képességfejlesztést szolgáló komplex gyógypedagógiai fejlesztő eljárások alkalmazása
2. tanulási folyamatok megsegítése, egyénre szabott gyógypedagógiai módszerek, technikák, eszközök átadásával, megismertetésével
3. rehabilitációs eljárások alkalmazása a tájékozódási és közlekedési készségek képességek, valamint a mindennapos tevékenységek ellátása fejlesztése érdekében
4. látási fogyatékossgból fakadó hátrányok kompenzációját segítő képességek, készségek kialakításához szükséges szakmai tanácsadás
5. tanulást segítő, sport és egyéb rehabilitációs segédeszközzel való ellátás segítése (információátadás, tájékoztatás a lehetőségekről, a hozzájutás módjairól)
6. logopédiai és AAK tanácsadás, pszichológiai ellátás biztosítása
7. pályaorientáció, felnőttkori elhelyezés segítése
8. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székhely Szakértői Bizottsággal együttműködés, és a kiépített adatbázis (integráló intézményekről, integráltan nevelt-oktatott gyermekekről) naprakész gondozása, mentori munka a vidéki intézmények felé

Egyéb szakmai szolgáltatásaink:

1. Szaktanácsadás, melynek során oktatási, pedagógiai, gyógypedagógiai, ellátási, gondozási módszereket, eljárásokat, terápiákat, eszközöket ismertetünk, terjesztünk
2. Képzés, továbbképzés, önképzés segítése, szakmai tapasztalatcserék szervezése intézményünk dolgozóinak, a többségi pedagógusoknak, szülőknek, rehabilitációs szakembereknek belföldön és külföldön szakmai kompetenciájuk növelése érdekében
3. Információ szolgáltatása a vonatkozó törvényi szabályozásokról, értelmezésükről
4. Kapcsolatépítés kezdeményezése, segítése: intézmények, szervezetek, szakemberek együttes érdekérvényesítése adódó konkrét problémák megoldása érdekében (nevelés, oktatás, fejlesztés, ellátás, érdekképviselet területéről), valamint a gyermekek és szüleik sorstársi közösségeinek kialakulásának és működésének segítése
5. Tájékoztató, tanácsadó szolgálat, melynek során segítjük a tanulókat, tanulóközösségeket a jogaik érvényesítéséhez szükséges ismeretek nyújtásával, információk közvetítésével
6. Szemléletformáló alkalmak tervezése, szervezése, lebonyolítása
7. pedagógiai tájékoztatás: taneszközök, tankönyvek beszerzése, használata
8. Igazgatási, pedagógiai szolgáltatás: a pedagógiai programok átalakításához, módosításához segítségadás
9. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 138/A §-a alapján utazótanári munkaközösség működtetése, amelynek fő célja, hogy országosan összefogja az integráltan tanuló vak gyermekeket ellátó szakembereket, miközben szakmai fórumot, elérhető háttérrel biztosít az együttműködésre, tapasztalatok átadására

A célok megvalósulása, a feladatok teljesítése érdekében alkalmazott eszközrendszer

- utazó tanári szolgálaton keresztül
- rehabilitációs szakember biztosításával
- szakmai konferenciák, információátadást biztosító fórumok, tájékoztató előadások, módszertani bemutatók szervezésével (pedagógusok, szülők, a látási fogyatékos, vak gyermeket befogadó gyermekközösség, a fenntartók számára)
- tájékoztató kiadványok, módszertani segédanyagok készítésével (pedagógus, szülő, fenntartó számára)

A célok megvalósulása, a feladatok teljesítése érdekében szükséges személyi feltételek

Látási fogyatékosok pedagógiája szakos gyógypedagógus, valamint ezen felül egyéb speciális végzettség:

Logopédus, pszichológus, szaktárgyi pedagógus.

6.4. Szakmai együttműködés

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székhely Szakértői Bizottsággal

Gyengénlátó gyermekeket ellátó általános iskolákkal és módszertani intézményekkel,

Integráltan nevelő-oktató közoktatási intézményekkel, óvodákkal, alapítványokkal, civil szervezetekkel, illetve ezen intézmények fenntartóival.

6.5. Dokumentáció

- az intézmény munkatársai tevékenységüket a Kréta naplóban rögzítik
- a gyermekkel végzett egyéni foglalkozás eseményeit a naplóban regisztráljuk (gyermekenként, évente, kronologikusan kerül nyilvántartásra a foglalkozások anyaga, továbbá félévente összefoglaló értékelő feljegyzés készül a gyermek fejlődéséről)
- feljegyzések (eseti intézménylátogatásokról, mindennemű „külsős” programon való részvételről, nyílt napokról, konferenciákról, stb.)
- az eszközkölcsönzést átadás-átvételi lapokon rögzítjük
- a befogadó intézményekkel együttműködési nyilatkozattal konkretizáljuk a megsegítés feltételeit és körülményeit.

6.6. A Módszertani Intézmény szolgáltatásai

Tanulók részére:

- Speciális eszközhasználat gyakorlása
- Eszközkölcsönzés (oktatáshoz és mindennapos tevékenységekhez)
- Általános iskolai tantárgyakból (matematika, fizika, kémia, földrajz, informatika) intenzív felzárkóztató foglalkozások
- Tájékozódás és közlekedéstanítás (botkölcsönzés is)
- Önkiszolgálás fejlesztés
- Pszichológusi tanácsadás
- Pedagógiai látásvizsgálat
- Kortárskapcsolatok elősegítése: nyílt napok, tematikus nyári táborok, online kamaszcsoport

Befogadó pedagógusok, iskolák részére:

- Tapasztalatcsere
- Nyílt, tematikus napok
- Módszertani tanácsadás (általános és tantárgyi specialítások)
- Speciális, hagyományos és adaptált eszközök bemutatása tantárgyakra lebontva
- Speciális, hagyományos és adaptált eszközök használatának megtanítása
- Informatikai módszertani tanácsadás, eszközhasználat megtanítása
- Konzultáció vak gyermekek pszichológusával

- Szemléletformáló foglalkozások akár teljes tantestület részére
- Segítség és tanácsadás infokommunikációs akadálymentesítésben
- Hangos térképek készítése a befogadó intézmények épületéről

Szülők részére:

- Konkrét problémák megbeszélése
- Tanácsadás (életviteli, jogi, tanulási stb.)
- Tapasztalatcsere
- Nyári táborokban való részvétel lehetősége ép testvérrel együtt
- Eszközkölcsönzés és eszközhasználat bemutatása
- Szülői klub, google csoportban való részvétel, virtuális fogadóóra

6.7. A szolgáltatás igénybevételének menete

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székhely Szakértői Bizottság megvizsgálja a gyermeket. A Szakértői Bizottság a szakértői véleményt elküldi a szülőnek, és a befogadó intézménynek. A szakvéleményben szereplő javaslat alapján a szülő, vagy a befogadó intézmény felveszi a kapcsolatot intézményünk utazótanári szolgálatával.

Az Együttműködési megállapodás megkötése után utazótanáraink megkezdik a rehabilitációs illetve rehabilitációs tevékenységet.

7. A kollégiumi intézményegység pedagógiai programja

7.1. A kollégium tanulói, alapelvek, célok, feladatok

Intézményünk országos beiskolázású, ezért a látási fogyatékos gyermekek jelentős részének oktatása és nevelése csak az iskolához tartozó kollégiumi elhelyezéssel együtt valósítható meg.

Az óvodáskorú, általános iskolába járó, a szakiskolás és készségfejlesztő iskolás tanulók akkor kapnak kollégiumi elhelyezést, ha Budapesten kívül van a lakóhelyük. Kivétel ez alól, ha a család nehéz helyzetbe kerül. Ilyen ok lehet a kilakoltatás, vagy ha a szülők munkásszálláson élnek. A tanulók jelentős hányada rossz szociális háttérrel rendelkezik, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű.

A kollégium nevelési alapelvei

- A gyermekeket megillető jogok, az alapvető emberi szabadságjogok érvényesítése
- A tanulók iránti felelősség, bizalom és tapintat állandó jelenléte
- Demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása
- Alapvető erkölcsi normák megismertetése, beépítése a diákok személyiségébe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.
- A sajátos nevelési igény és az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevétele
- A gyermekek és fiatalok testi, lelki, szociális fejlődésének segítése
- Rendszeresség és következetesség a méltányosság figyelembe vételével
- A kikapcsolódás minőségi formáira nevelés
- Önismeret és együttműködési készség fejlesztése a közösségben
- Naprakész, újításokra nyitott pedagógiai környezet biztosítása
- A nemzeti és etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása
- A szülőkkel, hozzátartozókkal való konstruktív együttműködésre törekvés
- A párbeszédre és az eltérő véleményre való nyitottság
- A társadalmi környezettel való együttműködés

Célok

A kollégiumi nevelés célkitűzései A kollégium olyan meghatározó nevelési szintér, amely pedagógiai célkitűzéseinek megvalósításában az iskolával szoros együttműködést igényel. Segítjük az itt elhelyezett gyermekek tanulását, egészséges fejlődését, önállóságának kialakulását, szocializációját, Feladatunk biztosítani a családi, gyermekközpontú nevelést, a rossz szociális háttérrel rendelkező gyerekek számára az otthonpótló gondoskodást. Közös céljaink eredményes megvalósítása érdekében szoros kapcsolatot tartunk fenn az iskola tanáraival, asszisztenseivel, a családdal, a nevelőszülőkkel, a fenntartóval, a gyermekvédelmi intézményekkel és a támogatókkal.

- A kollégium dolgozói személyes példamutatással alakítják ki a feladatok elvégzéséhez szükséges pozitív szemléletet, a folyamatos törekvést az önkiszolgálás minél tágabb körű elsajátítása érdekében. A kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása a cél.
- A kollégiumban folyó pedagógiai munkát úgy szervezzük meg, hogy a tanulás és a különböző tevékenységi formákra épülő foglalkozások és a pihenés tudatos összehangolásával nyugodt körülményeket biztosítunk az itt nevelkedőknek.

A kollégium feladatai

- Az eredményes tanulás érdekében a kognitív képességek (figyelem, megfigyelőképesség, érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás) fejlesztése.
- Az egyéni képességeiknek megfelelő tanulási módszerek alkalmazása.
- A tanuló iskolai eredményeinek figyelemmel kísérése.
- A szociális ismeretek elméleti és gyakorlati elsajátítása, az egyén és a közösség kölcsönhatásainak megértése.
- Az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé nevelése, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása.
- Önellátásra, önálló, biztonságos tájékozódásra, közlekedésre nevelés.
- Nemzetünk kulturális értékeinek, hagyományainknak, jellegzetességeinknek megismertetése.
- A diákok felkészítése a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.
- Segítségnyújtás a szabadidő értelmes eltöltéséhez. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvények biztosítása.
- Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése.
- A család és a gyermek folyamatos kapcsolattartásának biztosítása.
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése.
- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben nevelkedő növendék otthoni életformájának nyomon követése.
- A gyermeket veszélyeztető helyzet felismerése, együttműködés a kollégákkal, szakemberekkel a hatékony intézkedésben.

7.2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje megszervezésének pedagógiai elvei

A kollégium a tanulók életében sokrétű feladatot lát el, melynek megvalósítása során törekedni kell a család feladatainak pótlására is. A nevelői és pedagógiai munka során fontos az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása. A tervezett tevékenységek mindegyikét át kell hatnia a játék, a tanulás és a munka légkörének. A foglalkozások megszervezése során kiemelt szerepet kap a szocializációt segítő képességek fejlesztése. A kollégiumi élet rendje igazodik az intézmény Házirendjében, valamint az SZMSZ-ben megfogalmazottakhoz.

A kollégium tevékenységi rendszere

Az osztályok tevékenységét kollégiumi nevelőtanárok irányítják, a halmozottan fogyatékos, összevont osztályokban pedagógiai asszisztens is segíti a nevelőmunkát.

A kollégiumi csoportokat a bentlakó tanulók képességei alapján szervezzük kollégiumi osztályokba.

A hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása

A szociális hátrányok enyhítése érdekében a következő foglalkozásokat biztosítjuk tanulóinknak. A foglalkozások tanévenként változnak, melyek a kollégium aktuális éves munkatervében nyomon követhető.

- rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások (közlekedés, önkiszolgálás, egészséges életvitel),
- csoportos és egyéni felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások (tantárgyi korrepetálás, továbbtanuláshoz felvételi felkészítés, tantárgyi vagy más versenyekre való felkészítés),

- irányított szabadidős és kulturális programok (házi sportrendezvények, mesefoglalkozás, színházlátogatások),
- tematikus iskolán kívüli programok (múzeum látogatások, múzeumi foglalkozások)

Időpont	Napi tevékenységek
Hétfőtől csütörtökig 16.00-18.00	<p>Tematizált programok megvalósulása Közös programokra (tankönyha foglalkozás, kirándulás, ill. közlekedés a városban, ügyintézés, önálló életre felkészítő tevékenységek, feladatok gyakorlása) sporttevékenységekre, zeneórákra, társasjátékokra, olvasásra, zenehallgatásra, filmnézésre stb. Kollégistáink részt vesznek a DÖK rendezvényeken is (lánynap, fiúnap, mikulás, karácsony, farsang, gyereknap), illetve havonta egyszer egy közös kollégiumi programot is szervezünk nekik (kiállítások-, múzeumlátogatások, futball vagy vízilabda mérkőzések, cirkusz-, színházlátogatások). A különféle iskolai szervezésű versenyeken is aktívan részt vesznek egyes diákok, mint például szavalóverseny, népdaléneklési verseny, sakkverseny, úszóverseny</p>
Hétfőtől csütörtökig 18.00-19.00	<p>Vacsora - önkiszolgálásra nevelés Önálló és kulturált étkezés kialakítása. (terítés, étkezés, evőeszköz használat, asztal leszedése)</p>
Hétfőtől csütörtökig 19.00-21.00	<p>Esti higiéniai feladatok (Önálló és kulturált tisztálkodásra nevelés) Esti szabadidős tevékenységek irányított: társasjátékozás, vakpingpong, csocsó önálló szabadidős tevékenység: olvasás, zenehallgatás, beszélgetés, TV nézés</p>
21.00	Villanyoltás (kicsiknek)
22.00	Villanyoltás (nagyoknak)
Péntek	Pénteken az órák illetve az ebéd után kiadjuk a hazautazó tanulókat, majd felügyelünk azokra a tanulóra, akik minden 2. hétvégét bent töltik a kollégiumban.
Hétféje	<p>Hétfégi ügyelet Programok: kirándulás, városnézés, tömegközlekedési eszközökön való utazás, részvétel külső rendezvényeken, sportprogramok, Városliget; illetve a napszaknak és helyzetnek megfelelő önkiszolgálási feladatok gyakorlása.</p>

A kollégiumban dolgozó, nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak munkáját is a gyermekközpontúság, a nevelés eredményességének támogatása jellemzi. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényezőként hat a kollégisták mindennapjaikra. Egy-egy csoporton belül a kollégiumi nevelőtanár koordinálásával valósulnak meg a kollégium pedagógiai céljai. A csoportokban folyó gondozási, nevelési feladatokat nagyrészt a NOKS-os-kollégák, gyógypedagógiai asszisztensek végzik.

A csoportok az iskolaépület második és harmadik emeletén, valamint az óvoda épület harmadik emeletén vannak elhelyezve. A tanulók 4-6-8 ágyas hálókból laknak. A csoportokhoz egy-egy társalgó és csoportonként kettő vagy négy zuhanyzóval ellátott fürdőszoba helyiség tartozik. A társalgók, a klubszoba televízióval, számítógéppel és az életkoruknak és igényeiknek megfelelő játékokkal vannak felszerelve.

A kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus környezetet biztosít, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti izlésüket, igényességüket.

A kollégiumi csoportokban átlagosan 15-20 tanuló van, egy részük a lakóhely távolsága miatt kéthetente megy haza. A tanulóknak a délutáni órákban és a hétvégeken rendelkezésére áll az intézmény uszodája, tornaterme és közös kulturális rendezvényekre az iskola díszterme.

A tanítási órák befejeztével a tanulók, osztály keretben, napközis tanár majd a nevelőtanár irányításával szervezett foglalkozásokon vesznek részt. Ezek a foglalkozások a napközis tanárok esetében: Tanulószoza, szabadidős tevékenység, délutáni testnevelés, a kollégiumi nevelőtanároknak: tantárgyi korrepetálás, tematikus foglalkozás, csoportvezetői foglalkozás, délutáni testnevelés, szakkörök, hagyományos rendezvények.

Tantárgyi korrepetálás

Tanulást segítő foglalkozás. A napi felkészülést szolgáló tevékenység (számonkérés, segítségnyújtás) közvetlen tanári irányítással, meghatározott időkeretben és a nyugodt felkészülést biztosító tárgyi környezetben történik csoportos, illetve egyéni foglalkozás keretében. Az iskolai munka folytatását jelenti, elmélyítve az oktatás anyagát, a gyengébb tanulók felzárkóztatásával, a tehetségesebb tanulók magasabb színvonalú segítségével. A tanulókat fokozatosan neveli az önálló felkészülésre, ismeretszerzésre.

Tematikus foglalkozás

A tanulókkal való törődést biztosító foglalkozások. A csoportfoglalkozások keretében elsősorban a tanulócsoporthoz kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, értékelése történik; a foglalkozásokat fel kell használni arra, hogy a tanulók elsajátítsák a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a szociális viselkedés alapvető szabályait, a szociális értékrendet. A szocializációs folyamat távlati célja alkalmassá tenni őket a társadalmi integrációra. A tanulók egészségének védelme érdekében hangsúlyt kap a balesetek, a káros szenvedélyek megelőzése. A személyes törődést biztosító foglalkozások keretében lehetőséget biztosítunk a tanulók számára, hogy egyéni problémáikat feltárják, és ezek megoldására a pedagógus tanácsot adjon. Ide tartoznak még gyermekek irodalmi, képzőművészeti, zenei nevelése elősegítő foglalkozások, valamint a szabadidő hasznos eltöltését célzó foglalkozások, amelyek során meghatározó szerepet kap az egészséges- és kulturált életmódra nevelés, az önkiszolgáló képességek fejlesztése, a természeti környezet megóvása, ápolása, a tanulók mozgás- és tájékozódás fejlesztése, fizikai teherbírásuk növelését, a rendszeres testedzés megszerettetését megvalósító foglalkozások

Csoportvezetői foglalkozás

A tanítási órák végén, az osztályfőnöki óra keretében, heti egy órában, az osztályfőnökkel közösen megtartott foglalkozás.

Hagyományainkhoz köthető rendezvények: fiúnap, mikulás-nap, roma-nap, farsang, lánynap, versmondó verseny, népdaléneklési verseny, gyermeknap

7.3. A kollégiumi foglalkozások keretterve, célja, feladatai

Témakörök az alapprogram szerint

A tanulás tanítása

A tanulási módszerek tanításának célja az egyedi, egyéni tanulási, információfeldolgozási, gondolkodási és munkastílus megismertetése, az önismeret fejlesztése, mely hozzásegíti a tanulókat a nekik legmegfelelőbb önálló tanulási körülmények, technikák és módszerek megismeréséhez, alkalmazásához. Az intézmény egyik fő célja a szocializáció támogatása, fejlesztése. A diákoknak gyermekként és felnőttként is az „ép emberek világában” kell boldogulniuk. Elengedhetetlen, hogy olyan tanulás-módszertani kompetenciákat tudjanak magukénak, melyek segítik őket a világban eligazodni, a fontosat a lényegtelenről elkülöníteni, a problémák megoldásához praktikus megoldási utakat választani. Minden pedagógus feladata a tanulók megtanítása az egyéni, önálló tanulásra. Ezzel lehetőség nyílik a tanulók tanulásának módszertani segítésére, hatékony tanulási stratégia megválasztására, a helyes időbeosztás kialakítására, a célszerű rögzítési módszerek, valamint az önművelés igényének kialakítására, mely az élethosszig tartó tanulás alapja.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint e normák beépülésének segítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés életszerű helyzetekben készíti fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére a tanulókat. Segít választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. Feladatunk kialakítani azokat a készségeket, melyekkel a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység elérhető.

Fontos megérteniük, hogy segítség kérése és elfogadása mindig kulturált formában történjen, és felnőtt korukban legyenek képesek minél szélesebb körben szert tenni az autonómiára, elkerülve a ráterhelődést környezetükre

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segíti a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Elsajátítják azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén kialakítjuk bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve megismertetjük a történelmét, sokszínű kultúráját. Az ünnepekre és a megemlékezésekre való felkészülések közösségépítő szerepük mellett a hazaszeretet érzését is segítenek kialakítani.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is segíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő

állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket.

A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemző képesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a diákönkormányzat is.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanulók helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása. Elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődésüket, készségeik optimális alakulását, tudásuk és kompetenciáik kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ebben segít a kisebb évfolyamok esetében a meseíró-, a nagyobbaknál a drámajáték szakkör. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához. A hagyományos rendezvényeink (fiúnap, Mikulás-nap, roma-nap, farsang, lánynap, versmondó verseny, népdaléneklési verseny, gyermeknap) a szórakozás és a kikapcsolódás mellett a közösség formálására is lehetőséget biztosítanak.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A fogyatékos gyermek nevelése nagy terhet ró a családokra, ezért fontos, hogy a kollégák megértő, elfogadó módon viszonyuljanak hozzájuk.

Kiemelt feladat – megfelelő életkori és érettségi szinten – a szexuális nevelés.

Testi és lelki egészségre nevelés, délutáni testnevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözi a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. A tanulók legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Tandemes kerékpártúrák, kirándulások, választható sportszakkörök kínálnak lehetőséget a sportolásra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása. A segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóknak meg kell tanulniuk, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják. A kollégiumi nevelés során felkészítjük a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekszünk arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá segítjük, hogy bekapcsolódjanak a közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. Intézményünkben lehetőség van a szelektív hulladékgyűjtésre és használt elemgyűjtő is rendelkezésre áll.

Pályaorientáció

A kollégiumnak – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) biztosítunk, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Fejlesztjük az együttműködéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium – a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolával együttműködve – valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést. Szakiskolánk minden tanévben lehetőséget biztosít az általános iskolásoknak arra, hogy megismerhessék a műhelyekben zajló munkát. A választható lehetséges szakmák bemutatására munkájukban sikeres látási fogyatékos felnőtteket hívunk meg rendszeresen a gyerekek világképének tágítására.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégium – a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan – segíti, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát, világosan lássák a rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. A kollégium a diák-önkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás, és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását. Éves tervünkben megjelenik a korosztályokhoz igazított pénzkezelési ismeretek, pénz felismerése, megkülönböztetése, játékos vásárlások, szituációs játékok majd a tanultak alkalmazása valós helyzetekben, a pénzgazdálkodás alapjai. Zsebpénzük elköltését a nevelőtanárok figyelemmel kísérik, és segítik őket a helyes döntésekben.

Médiatudatosságra nevelés

Lényeges, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetjük a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját. A gyermekek fogyatékosága miatt sokkal több veszélynek vannak kitéve az online térben. Az internetes zaklatás veszélyére is felhívjuk figyelmüket, segítjük őket, hogy biztonságosan használják a különböző internetes fórumokat elkerülve az áldozattá válást.

Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja által előírt foglalkozási keretterv témaköreit a megadott óraszámokban, sajátos nevelési igényeinkhez igazítva építjük be a kollégiumi tevékenységrendszerbe.

7.4. Kollégium kapcsolatrendszere

Szakmai együttműködés

A kollégiumi éves munkatervben megfogalmazott feladatok ellátásához elengedhetetlen a különböző szakemberek együttműködése. A gyermekkel foglalkozó gyógy/pedagógusok, pszichológus, szakorvosok, betegszobai ápolók, állami gondozásban levő tanuló gondozója, pedagógiai munkát segítő személyzet; szükség esetén a szülő bevonásával, melynek célja a fejlesztési folyamat, egészségi állapot nyomon követése, esetleges problémák feltárása, megbeszélése.

Ennek fórumai a következők:

- nevelési értekezlet,
- intézményegységi, munkacsoporti, munkaközösségi megbeszélés
- team megbeszélés,
- házi továbbképzés meghívott vagy belső előadóval.

Szakmai együttműködés

- intézmény iskolaorvosával, az egészségügyi dolgozóival,
- pszichológusainkkal,
- gyermek pszichiáterrel, neurológussal,
- gyámhivatallal, gyermekvédelmi szakszolgálatokkal, családsegítővel,
- alapítványokkal, civil segítő szervezetekkel, egyéni segítővel,
- társintézményekkel

A szülőkkel való kapcsolattartás

A szülők folyamatos és rendszeres tájékoztatást kapnak a diákok kollégiumi munkájáról, eredményeiről, problémáiról, fejlődéséről. A kollégiumi nevelőtanár nyomon követi és ellenőrzi a diákok iskolai teljesítményét, fejlődését, sikereit és tájékoztatja a szülőket, kollégákat, segítő szakembereket.

A szülőkkel való kapcsolattartás színterei:

- Szülői értekezletek
- A szülők igényeihez igazított fogadó órák

7.5 Dokumentáció

A nevelőtanárok a Követelményrendszer a tanulók egyéni fejlesztéséhez c. dokumentum és a Kollégiumi foglalkozások keretanterve alapján, Kollégiumi Nevelőtanári munkaterv címmel féléves/éves tervet készítenek. A napi tevékenységet, létszámot, rendkívüli eseményeket a Kréta naplóban rögzítik.

A gyógypedagógiai asszisztensek a csoport napközbeni éjszakai, hétfégi eseményeit, étkezési létszámot, hiányzókat stb. a csoport naplóban naponta vezetik. Indokolt esetben egyéni krízisnaplót vezetnek.

8. Gyermekotthon szakmai programja

A Gyermekotthon szakmai programja különálló dokumentum.

9. Diákönkormányzati munka

Intézményünkben is működik diákönkormányzat, amely alkalmas terep a demokratikus szabályok és az állampolgári szerep gyakorlására. Másrészt alkalmat ad a gyermekek számára, hogy aktív szerepet vállalhassanak az iskola hagyományainak ápolásában.

A tanulók érdekeik képviselőjére diákönkormányzatot hozhatnak létre. Munkájukat az igazgató által kijelölt pedagógus segíti.

A diákönkormányzat az igazgató tájékoztatása után - dönthet

- működéséről,
- közösségi életük tervezéséről, megszervezéséről, tisztségviselőik megválasztásáról,
- a működésükhöz biztosított anyagiak felhasználásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- évközi programok tervezéséről,
- tájékoztatási rendszerük létrehozásáról, működtetéséről,

Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzatnak véleményezési joga van, a véleményezendő dokumentumot tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére betekintésre.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni

- az SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek változása esetén,
- a házirend elfogadása előtt,
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához.

A diákokkal való kapcsolattartás elsődlegesen a mindennapi érintkezés során történik a tanítási órákon, az órák közti szünetekben, a tanítás előtt és után.

A diákok bármely tanárukat megkereshetik javaslataikkal és egyéni gondjaikkal, személyükről és az osztályközösségről, információkat kérhetnek tőlük és az iskola vezetőitől.

A diákok személyét érintő problémákkal elsődlegesen az osztályfőnök és a szaktanárok foglalkoznak.

A diákok többségét, vagy jelentős részét érintő információk közlésére, illetve cséréjére a következő fórumokat működteti az iskola illetve a diákönkormányzat:

Diákforum

A diákokat az intézmény vezetői negyedévente tájékoztatják az iskolával kapcsolatos eseményekről, eredményekről, tervekről, valamint ilyenkor maguk is reflektálhatnak az elmondottakra és javaslatokat tehetnek.

Diákönkormányzati gyűlés

A diákönkormányzat kezdeményezésére évente kötelezően összehívandó fórum, ahol a diákönkormányzat a tanulók jelentős részét vagy egészét érintő problémákat, panaszokat vethet fel, azokra választ kérhet. A diák önkormányzati gyűlés az a legmagasabb fórum, amelyen az intézmény tanulói és diákönkormányzata minden olyan problémát fölvehetnek, amely a tanulói jogok érvényesülésével akár az intézményen belül, akár a jogi szabályozásban sérelmet, feszültséget, méltánytalanságot okoz.

10. Gyermek és ifjúságvédelem

Iskolánk óvodai, alapfokú és középfokú oktatást és nevelést biztosító intézmény.

A gyermekvédelmi intézkedéseknek – a mindenkor hatályos – 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a 2011. évi CXCV. törvény A Nemzeti Köznevelésről előírásainak való megfelelés mellett – intézményi szinten célja:

- biztosítani a gyermekek, a fiatalok joga (általános- és szakközépiskola), kollégiumi és családi környezetben való felnevelését;
- befolyásolni a gyermek, a fiatal környezetét a gyermekkel, a fiatallal szembeni káros magatartások megváltoztatására;
- szükség szerinti kapcsolatot tartani a lakóhelyi önkormányzattal, a családsegítő szolgálattal;
- segítséget kérni a gyámhatóságtól súlyosabb veszélyeztetettség esetén;
- a gyermek, fiatal hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetét feltérképezni, javulását elősegíteni

A gyermekvédelem a pedagógiai munka szerves része, olyan minden gyermekre kiterjedő elsősorban pedagógiai/gyógypedagógiai jellegű gondoskodás, amely biztosítja a gyermek egészséges testi, lelki, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődését. A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység áthatja az oktatási intézmény nevelésének egészét. Minden pedagógus, gyógypedagógus és pedagógiai munkát segítő személy kötelessége a rábízott gyermekek védelme és pedagógiai/gyógypedagógiai eszközökkel való megsegítése (jelzőrendszer működtetése). Munkája során köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét, jogát. Nevelőmunkája során vallási és világnézeti kérdésekben nem foglalhat állást.

A gyermek- és ifjúságvédelmi munkát elsősorban az intézmény területén, a nevelést- oktatást ellátó intézmény igényeihez igazítva éves munkaterv alapján, a várható feladatok havonkénti lebontásában végezzük, végrehajtását félévente beszámolóban rögzítjük.

A tanév elején a szülőket személyesen és a faliújságon írásban tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

A gyermekvédelem célja a gyermekvédelmi problémák, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, felismerése, kezelése, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet csökkentése (szükség esetén gyermekvédelmi szakemberek, hatóság bevonásával), valamint a gyermekek jogainak biztosítása.

A hátrányos megkülönböztetés nélküli minden gyermekre kiterjedő fokozott figyelem, az egyenlő bánásmód elvét érvényesítve (kötetlen és kötött, irányított beszélgetések, közös játék során, szándékolt egyéni vagy csoportban történő megfigyelés stb.) teszi lehetővé a gyermek személyiségének megismerését, ami alapján számos probléma felderíthető (pl.: hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, beilleszkedési zavar, egészségügyi problémák, nehezen kezelhetőség stb.).

Feladataink

- * A hátrányos és veszélyeztetett helyzet felismerése, okainak feltárása, lehetőség szerinti orvoslása.

- Aktív részvétel a gyermeket veszélyeztető körülmények megszüntetésében.
- Preventív programok szervezése, kivitelezése és intézkedések kezdeményezése (bűnmegelőzés, közlekedésbiztonság, egészségvédelem, szexuális felvilágosítás)
- Az eltérő helyzetű és szükségletű gyermekek célzott kezelésének, fejlesztésének és a megsegítés lehetőségének megtalálása (pl. halmozottan hátrányos helyzetű gyermek kollégiumi elhelyezése).
- Speciális szakemberek széleskörű bevonása az adott probléma orvoslásába (iskolaorvos, szakorvosok, védőnő, iskolapszichológus, fejlesztő pedagógus, terapeuta stb.)
- Együttműködés a gyermekvédelmi alapellátást és szakellátást nyújtó intézményekkel (Gyermekjóléti Szolgálat/ Központ, Regionális Családsegítő Szolgálatok és Központok, Gyámhivatalok/ Kormányhivatal, Gyermekotthon)
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel: személyes beszélgetések, írott, nyomtatott levelek; tájékoztatók, programismertetések, szakmai cikkek faliújságon való közzététele, intézményi körülmények között (fogadó óra), illetve családlátogatások alkalmával.
- Tankötelezettség - tanulói jogviszony – egyéni tanrend státusszal összefüggő kötelezettségek betartásával kapcsolatos feladatellátás (meggyőzéstől a hatósági intézkedések megtételéig).
- Tanulói igazolt és igazolatlan mulasztások figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzés szülő, a gyermekjóléti szolgálatok, igazgató, súlyosabb (10 igazolatlan órát meghaladó) esetben igazgató által az eljárni jogosult szervek felé.
- A tanulót veszélyeztető körülmények családgondozás nélküli vagy melletti megléte esetén, javaslattétel intenzív családgondozásra, a védelembe vétel fenntartására/ gyermekbántalmazás vélelmezése, vagy a gyermek törvénybe ütköző cselekedetének elkövetésére készülése esetén azonnali jelzés a gyermekjóléti szolgálat/központ, a hatóság felé (kapcsolat a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi megbízottjával).
- Aktív szerepvállalás a családok támogatásában (rendszeres és rendkívüli pénzbeli ellátásokra, természetbeni támogatásokra, étkeztetés) javaslattétel, valamint a családból kikerült gyermekek (gyermekvédelmi szakellátásban ideiglenes hatállyal vagy átmeneti nevelésbe vétellel elhelyezettek) visszahelyezésében.
- Különleges esetekben személyes gondoskodást nyújtó ellátások ismertetése az érintett, esetleg krízishelyzetbe került tanulókkal és családtagjaikkal.
- Nehéz helyzetben levő tanulók (szülők akadályoztatása esetén) nevelésben- oktatásban való biztos részvételét célzó utazási együttműködés alkalmazása a lakóhely szerint fellelhető támogató szolgálatok és a szülői ház között (kapcsolatfelvétel, jelzés, kérelem- javaslattétel)
- Gyermekjogi képviselő munkájának segítése.
- Fegyelmi eljáráson, egyeztető tárgyaláson való részvétel, tanulói érdekérvényesítés támogatása.
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásának figyelemmel kísérése.
- Gyámhivatalokkal való kapcsolat, különös tekintettel a gyermek életében bekövetkező hirtelen változás, krízis (pl. árvaság) beállása esetén.

- Gyermekvédelem hatékonyabbá tételét célzó, a tanulói érdekeket szolgáló pályázatok figyelemmel kísérése, közzététele, az azokon való részvételre való felhívás.
- Lelki segély telefonok, drog- és/vagy szenvedélybetegekkel foglalkozó ambulanciák, krízis helyzethez igazodó befogadó otthonok, nevelési tanácsadók, támogató szolgálatok elérhetőségének (cím, telefonszám) közzététele a faliújságon.
- Személyiségfejlesztő, életvezetési problémák megoldását szolgáló tanácsadás.
- Adományok gyűjtése, szétoztása.
- Civil szervezetek, segítők fogadása.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Pedagógiai munkánk egyik fő feladata e tanulók felé irányuló fokozottabb figyelem összpontosítása.

Károsan ható tényezők:

- a család mikrokörnyezete: (lakásviszonyok, alacsony jövedelem, kulturális helyzet, a családtagok magatartása stb.)
- családi házon kívüli környezet: (helytelen kapcsolat, viszony kifogásolható magatartású gyermekcsoportokkal, felnőttekkel)
- iskolai környezet: (az iskolába naponta távolról bejárás, rossz tanár-diák viszony, a tanulók értékelésének, minősítésének merev módszerei stb.)

Intézményünkben, az utóbbi időszakban a tanulók körében a hátrányos helyzet kialakulását tekintve az alábbi tendenciák jelentkeztek:

- A halmozottan fogyatékosok száma emelkedik, ezzel párhuzamosan nő a családok megterhelése (fizikai, lelki, anyagi).
- A szülők között a munkanélküliek száma, a családok szociális helyzete romló képet mutat.

Célunk: egy helyzetfeltárásból kiindulva a szociális hátrányok kompenzálása majd e tevékenységünk ütemezése.

A gyermek szempontjából igen fontos a család életmódja, életkörülménye:

- család és háztartás anyagi állapota, gazdasági helyzet (milyen anyagi körülmények között él, mennyit keresnek a szülők, hol a család helye a társadalomban, hol az ő helye a családban és a családi munkamegosztásban),
- házastársak egymáshoz való viszonya, szülő – gyerek kapcsolat (ezen belül is kiemelten az anya- gyerek kapcsolat), testvérek kapcsolata, nagyszülők és a család kapcsolata, távolabbi rokonság és a család kapcsolata,
- család helye a társadalomban (szomszédok, ismerősök, barátok, kollégák)
- iskolázottság szintje, mert ez szabja meg a helyét a társadalmi szerkezetben.

A továbbiakban is segíteni kell a szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetű gyerekek (pl. alacsony jövedelem, árvaság, csonkacsaládok), illetve az átmenetileg hátrányos helyzetű gyerekek beilleszkedését (pl.: iskolázatlan túlkoros tanuló lemaradásainak pótlása, tartós betegség miatt hátrányos helyzetbe kerülők felzárkóztatása, stb.).

Programunk ütemterve a szociális hátrányok, a helyzet változékonyságának megfelelően évente határozza meg pontosan a tennivalókat, a hátrányos helyzetű tanulók adatlapon történő regisztrálását, számbavételét használva alapul. A terület ellátásában a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kolléga, mint esélyegyenlőségi felelős is részt vesz.

11. Egészségnevelés, környezeti nevelés

Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere az iskola, tehát minden eszközzel arra kell törekednünk, hogy az egészséget, mint értéket ismertessük meg tanulóinkkal. Ha változást szeretnénk elérni a lakosság egészségi állapotában, célszerű még az ártalmakkal való találkozás előtt, a döntési helyzeteket megelőzően segítséget nyújtanunk. Ennek megfelelően a legintenzívebb szocializációs időszakban, az iskolai évek alatt a legeredményesebb a beavatkozás. Fokozottan igaz ez intézményünkben, ahol a gyerekek többsége a hét nagy részét itt tölti. Az egészségnevelésben az elsődleges prevenció hangsúlyos szerepet kap. Ennek során az egészségi állapot erősítése és fejlesztése a legfontosabb. A mi esetünkben a másodlagos és harmadlagos megelőzés is fontos, amikor a már meglévő betegségeknek és hatásainak feltartóztatása vagy lassítása történik, illetve az idült állapotok súlyosságának csökkentése hatékony rehabilitáció segítségével. Célunk, hogy tanulóink az egészséges életmódhoz feltétlenül szükséges tennivalókat elsajátítsák, megismerjék saját sérülésükkel kapcsolatos teendőket, s gyakorlati felkészítést is kapjanak. Az egészséges élet iránti igény kialakítását már óvodás kortól formálnunk kell. Ebbe az irányba hat, hogy a gyermekek napi teendőinek olyan rendszerét alakítjuk ki, amelyben a különböző tevékenységek - a tanulás, munka, pihenés, sport, játék - egyensúlyára törekszünk. A testi egészség megőrzésén túl fontos szerepe van a lelki egészség megőrzésének is, mely elengedhetetlen feltétele a harmonikus személyiségnek. A látási fogyatékból adódóan számos speciális feladatot valósítunk meg az egészségnevelés területén. Tanulóinkkal megismertetjük az egészséges életmód kialakításának módszereit, Arra törekszünk, hogy a tanuló ismerje fel, hogy az egészség olyan érték, melyet óvni, védeni és ápolni kell.

Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

- Gyermekünk számára biztosítjuk az egészséges fejlődés feltételeit, a sérüléshez igazodó rendezett, tiszta környezet kialakításával, az egészséges táplálkozás normáihoz igazodó - szükség esetén diétás, tejmentes - étrend összeállításával, a mindennapos személyi higiénés feladatok elvégzésével.
- Rendszeres **iskolaorvosi** vizsgálat szolgálja tanulóink egészséges testi és lelki fejlődését. Iskolánkban évenként történik **ortopédiai szűrés**, amelynek eredményétől függően gyógytestnevelő, gyógytornász foglalkozik az arra rászorulókkal, illetve speciális gyógycipők, segédeszközök feliratásában is segítünk. Tanévenként **fogorvosi szűrést** biztosítunk. A kötelező védőoltásokat helyben kapják meg a gyermekek. Szükség esetén pszichológiai megsegítésben részesülnek, és igény szerint neurológiai vagy más szakorvosi vizsgálatot is megszervezünk.
- Rendszeresen fejlesztjük tanulóink testi képességeit életkori sajátosságaik, egyéni adottságaik és szemészeti állapotuk figyelembevételével. Változatos, napi testmozgás szervezésével biztosítjuk a szervezet ellenálló képességének, teherbírásának fokozását. Az iskolai élet minden területén törekszünk a látási és egyéb fogyatékból fakadó megkésett mozgásfejlődés, mozgási akadályozottság, izom- és a vázrendszer fejlődési rendellenességei és/vagy sérülései, kóros mozgásformák, helytelen fej- és testtartási szokások kiküszöbölésére. Lehetőséget biztosítunk - a vak gyermekek által is folytatható - sporttevékenységek megismerésére, illetve a választott és végezhető aktív sportolásra (úszás, csörgőlabda, vak asztalitenisz, judo, tandem, evezés, sakk stb.).

- Gyermekeinket fokozatosan szoktatjuk az önálló testápolásra, környezetük rendben tartására.
- A kulturált étkezési szokások kialakításában - speciális feladatként - megvalósítjuk az evőeszközök helyes használatának elsajátítását, megtanulják a terítés, tálalás, kancsóból pohárba öntés módjait, az esetleges segédeszközök, adaptációk használatát.
- Megismertetjük a célszerű, egészséges öltözködés szabályait, a ruhaneműk tisztán- és rendben tartásának módját.
- Tájékozottak lesznek a leggyakrabban előforduló járványos, civilizációs betegségekről, azok okairól és a megelőzés lehetőségeiről (pl. uszodahasználat során a bőrbetegségek megelőzése a higiénés szabályok betartásával).
- Tanulóinkkal megismertetjük a saját sérülésükkel kapcsolatos tudnivalókat és teendőket (gyógyszerezés, szemcseppek, szemüvegek, egyéb látást javító eszközök, fűzők/corzett, hallókészülékek használata). Szokássá formáljuk a látási fogyatékosokhoz igazodó életvitelt, a szem, a maradék látás megóvását, a szem higiénéjét szolgáló tennivalók elvégzését.
- Biztosítjuk a maradék látás megóvásához elengedhetetlenül szükséges feltételeket, megfelelő világítással, speciális eszközök használatával, a szem állapotára káros tevékenységek kiiktatásával.
- Megismertetjük a különböző egészségkárosító szerek (drog, alkohol, dohányzás) elkerülésének módját, illetve ezek látásra gyakorolt káros következményeit.
- Általános ismereteket nyújtunk a szexualitásról, felvilágosítást adunk saját kollégák segítségével a nemi betegségek terjedésének lehetőségeiről, az ellenük való védekezés módzatairól, a fogamzásgátlás lehetséges formáiról, a terhesség felismerését segítő jelekről, a nem kívánt terhesség következményeiről és az ilyenkor szükséges teendőkről.
- A lelki egészségre károsan ható tényezők megismertetése (pl. stressz, traumák, szorongás) lehetővé teszi az ezek következtében kialakuló betegségek megelőzését. A már kialakult kóros állapotok kezelését pszichológiai ellátás keretében biztosítjuk. Lényeges feladatunk, hogy tanulóink tisztában legyenek károsodásuknak a lelki egészségre gyakorolt hatásával, a fogyatékosokkal kapcsolatos társadalmi attitűdökkel, toleranciával. Ebben nagy szerepet kapnak a szülőkkel, barátokkal, társsal való egészséges kapcsolat kialakításának lehetséges formái.
- Az egészséges életrend, életritmus megteremtése a tevékenységek sokféleségébe ágyazva történik (tanulás, sport, táplálkozás, szabadidős elfoglaltságok), az ésszerű napirend és időbeosztás következetes betartásával.
- A gyermekek hiányos egészségtudata különleges igényeket támaszt a pedagógusokkal szemben. A tanórán kívül és a tanórákon elsajátított ismereteket oly módon kell szintetizálnunk, hogy azokból a gyermekek biztos tudáshoz juthassanak saját testüket, szervezetüket, annak életben- és egészségben tartását, védelmét illetően.
- A tanulók otthoni körülményeiben fennálló jelentős különbségek miatt fontos, hogy az egészséges élettel kapcsolatos elméleti tudnivalók hiánytalanul beépüljenek hétköznapi életükbe és szokássá váljanak. Ezáltal - mindenkori lehetőségeikhez mérten - optimális módon tudják majd életüket alakítani.

A tanulók fizikai állapotának mérése

Mérés típusa: Idegrendszeri állapot és mozgásvizsgálat, adaptált tesztek, NETFIT

Célja: az iskolánkba bekerült tanulók folyamatosan ellenőrzött állapotoknak megfelelő mozgásos ingereket kapjanak.

Ideje: minden osztályfokon év eleje- bemeneti, és vége- kimeneti mérés, valamint az országos mérés időpontja

Gyógytestnevelés

Célja: A tanulók állapotából és hanyag testtartásából fakadó gerincdeformitások korrekciója. Szakiskolában a munkára felkészítésből, a szakmatanulásból és az állapotuk sokrétűségéből fakadó mozgásdeficitok felmérése.

Típusa: Teszt. A biomechanikailag helyes testtartás kialakításához szükséges izomerő és izomnyújthatóság ellenőrzése.

Ideje: osztályfokon év eleje- bemeneti, és vége- kimeneti mérés.

Az iskola környezeti nevelés elvei

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk.

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- alapvető emberi szükségletek,
- emberi jogok,
- demokrácia,
- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,
- az ökológiai lábnyom.

Szem előtt tartjuk azt a tényt, hogy minden tanítási órán és az órákon kívül ugyanazt a tanulót neveljük és tanítjuk, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki. Iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak tartjuk, hogy a diákok környezettudatos magatartását alakítsuk, valamint környezet és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk. Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívül programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert.

12. Elsősegélynyújtás

Az **elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása** – amennyire tanulóink látási fogyatékosága lehetőséget ad - tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, életvitel és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának célja:

A baleset, vagy rosszullét okozta sérülések megismerése és felismerése, az első ellátás jelentőségének, valamint a balesetek bekövetkezése utáni teendők, tudnivalók elsajátítása és a tanultak gyakorlatban való alkalmazása.

Az elsősegély-nyújtási és a vészhelyzetek kezelésének alapismeretei:

- Balesetek, veszélyhelyzetek megismerése, mentő hívása, segítségkérés módjainak elsajátítása, A baleset és a betegség megkülönböztetése.
- Tanulóinkkal megismertetjük azon veszélyhelyzeteket, melyek elkerülése megfelelő odafigyeléssel, balesetmentessé teheti a mindennapos tevékenységet.
- A rendszeres tűzriadók alkalmával gyakorlás, majd a történetek elemzése iskolai- és osztályszinten.

13. A szülők közösségét érintő kapcsolattartás

Szülői értekezlet

Az iskola éves munkatervébe beütemezett szülői értekezletek feladata, hogy tájékoztassa a szülőket gyermekük előmeneteléről, az osztály aktuális problémáiról, az osztályban és az iskolában jelentkező feladatokról. A szülői értekezleten minden alkalommal nevelési kérdések is előkerülnek, valamint áttekintő képet ad az osztályfőnök osztálya neveltségi szintjének alakulásáról.

Szülői értekezletet évente legalább három alkalommal tartunk. Ha az osztály helyzete, problémái, a csoport előtt álló feladatok azt indokolják, az iskola intézményvezetője rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldási lehetőségének megtalálására.

Fogadóóra

Célja, hogy a szülők egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár róla alkotott véleményéről, valamint a pedagógus tanácsokat adhasson a tanuló nevelésével kapcsolatosan. Az iskola biztosítja, hogy a fogadóórán a szülő négy szemközt beszélhessen gyermeke tanárával személyes problémáiról. A fogadóórákat a szülővel előzetes egyeztetés alapján tartjuk a tanár által a tanév elején megadott időpontban, igazodva a vidéki szülő időbeosztásához.

Szülői fórum

Az intézmény vezetői minden tanévben egy alkalommal szülői fórum keretében tájékoztatják a szülőket az iskola aktuális helyzetéről, problémáiról és feladatairól. A szülői fórumon történik meg a szülők hit- és erkölcstan tárgyú tájékoztatása is a következő tanévben induló csoportokról.

A szülők írásos tájékoztatása

A szülőket folyamatosan értesítjük tanítványunk előrehaladásáról, hiányzásáról, késéseiről, valamint a személyét érintő dicsérő és elmarasztaló intézkedésekről.

A tanuló félévi és év végi eredményeiről a szülő tájékoztatást kap a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány révén. Az iskola minden jelentős intézkedését írásban közli a szülőkkel a szokásos írásos formában. Az osztályfőnök folyamatosan figyelemmel kíséri a tanulóknak beírt osztályzatokat, a tanulói hiányzásokat és késéseket.

A Köznevelési törvény hatályos előírása szerint a szülőket tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz.

Nyílt nap

Nyílt napot szervez egyrészt az iskolába készülő óvodások számára az intézmény vezetősége és tantestülete. Célja bepillantást adni az iskola életébe, információt adni az intézmény által indított osztályokról, a képzés formájáról és tartalmáról, a nyelvoktatásról. A nyílt napon szülők és pedagógusok is részt vehetnek.

Szervezetten, egyéni vagy csoportos bejelentkezés útján is az egyes tantárgyi órák megtekintésére is lehetőséget biztosít az intézmény, ahol a szülők láthatják gyermekeik haladását, az órákon való részvételüket.

Lehetőséget biztosít az intézmény a többségi iskolákba járó látási fogyatékos tanulók tanárainak és szüleinek az intézményben folyó pedagógiai munka megtekintésére, valamint a pedagógusokkal történő konzultációra.

Szülői Szervezet

Az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezet működik.

A szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki, tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét, a gyermekek, tanulók csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési-oktatási intézmény vezetőjétől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

14. Intézményi kapcsolatrendszer

Gyermekközösségek

A közösségfejlesztésben fontos szerepet kap az osztályközösségen kívül eső hasonló korcsoportú és érdeklődésű gyermekcsoportokkal való kapcsolatteremtés. Rendszeresen fogadunk és látogatunk testvérosztályokat, szervezünk közös programokat.

A közösségi nevelésben különleges helyet foglalnak el ezek a próbálkozások, hiszen egyrészt az iskola zártságát enyhítik, másrészt elősegítik a társadalmi integrációt.

Olyan lehetőségek ezek, amelyekben tanulóink ép látású kortársaikkal teremthetnek aktív kapcsolatot.

Szülői Egyesület

Az iskolának támogatnia kell mindazokat a kezdeményezéseket, egyesületeket, civil szervezeteket, munkaközösségeket, melyek módot adnak a látási fogyatékos gyermekek szüleivel való szoros együttműködésre.

A Szülői Egyesület az intézmény különböző egységeibe járó gyerekek szüleiből szerveződött. Feladata a nevelő–oktató munka segítésén, támogatásán túl, az intézmény és a szülők közötti együttműködés előmozdítása, részvétel a gyermekek, tanulók és a tanulói közösségek, a szülők és a szülők közösségei érdekeinek érvényesítésében, a szülői közösségeket megillető jogok gyakorlásában.

Érdekvédelmi szervezetek

Az iskolának segíteni kell abban, hogy a vak diákok kapcsolatot találjanak azokkal a sorstársi és érdekvédelmi közösségekkel, amelyekre majd felnőtt korukban támaszkodhatnak. Az a törekvésünk, hogy minél előbb kapcsolatunk legyen a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével, a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesületével, a Siketvakok Országos Egyesületével, valamint a vármegyei, regionális szervezetekkel.

Felsőoktatás

Rendszeresen részt veszünk az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kara látási fogyatékos szakos hallgatóinak felkészítésében (gyakorlatvezetés, előadás, bemutató foglalkozás, hallgatói hospitálás), valamint a gyógypedagógiai asszisztens hallgatók, szociális munkás, szociálpedagógus hallgatók képzésében. Igény szerint fogadunk védőnő, orvostanhallgató, rehabilitációs mérnök, tájépítész, testnevelő hallgatókat különböző főiskolákról, egyetemekről.

Szakmai szervezetek

Az intézmény a minél sikeresebb szakmai munka megvalósítása érdekében kapcsolatokat ápol különböző szakmai szervezetekkel.

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének munkájában a nevelőtestület aktívan részt vesz, a látási fogyatékosok pedagógiája valamint a súlyos halmozott fogyatékosok pedagógiája szakosztályok működését évtizedek óta segíti.

Az intézmény közel 70, az ország különböző pontjain lévő integráló, látási fogyatékosokat befogadó nevelési-oktatói intézménnyel tart szakmai kapcsolatot, mely segíti a diákok továbbtanulásakor jelentkező problémák megoldását, tapasztalatcserére, jó gyakorlatok átvételére ad lehetőséget.

A kapcsolatrendszer kialakítását és fenntartását segíti az Országos EGYMI Egyesület, melynek intézményünk alapító tagja.

A gyermekek egyre súlyosbodó fogyatékosági állapota miatt folyamatos a kommunikáció és a tapasztalatcsere az Autizmus Alapítvánnyal, a Bliss Alapítvánnyal, a Budapest Korai Fejlesztő

Központtal, a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézettel, a KézenFogva Alapítvánnyal. Keressük azokat a kapcsolatokat és lehetőségeket is azon intézményekkel, egészségügyi otthonokkal, szociális foglalkoztatókkal, ahová intézményünkben kikerülve sikerülhet tanulóinkat elhelyezni.

Nemzetközi partnerség

Az intézmény működésének kezdetei óta keresi és ápolja a szakmai együttműködést az európai és más kontinensek testvérintézményeivel.

A szakmai tapasztalatcsere megvalósítása érdekében (elsősorban az infokommunikációs technikák, alternatív-augmentatív kommunikáció, halmozottan fogyatékosok oktatása, tájékozódás és közlekedés tanítása, testnevelés és sport, valamint a tanulásszervezési eljárások területén) az intézmény aktív kapcsolatot ápol más nevelési-oktatási intézményekkel, referencia-intézményként megosztja tudását az érdeklődőkkel. A nemzetközi kapcsolataink sokrétűek. Európa számos országában lévő, hasonló profilú intézménnyel tart fenn az intézmény szakmai kapcsolatát. A külföldön szerzett tapasztalatok hatással vannak a szakmai munkára, sok, ma már bevezetett jó gyakorlat származik a partnerintézményekből.

A szakmai együttműködés formái lehetnek például a csoportok fogadása vagy küldése intézménylátogatás céljából, a sportversenyeken való részvétel, illetve a nemzetközi pályázatok.

2008 óta tagja vagyunk az ENVITER európai vakügyi szakmai kamarának, ami segít naprakésznek lenni a szakmai változásokban, újdonságokban, illetve biztonságos keretet nyújt a pályázatok partnerkereséséhez (Visegrad Fund, Erasmus +). A pályázatok lehetőséget biztosítanak az intézményben dolgozóknak tanulásra, „jó gyakorlatok” elsajátítására, illetve a pályázat fókuszpontjában lévő témához kapcsolt eszközbeszerzésre is. Intenzív a kapcsolatunk még az MDVI Euronet, az ICEVI – Europe és a DeafBlind International szervezettel is. Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk a konferenciákon is megjelenni.

„Szól a szív...” Alapítvány

Az 1987-ben alapított „Szól a szív...” Alapítvány feladatául tűzte ki a látási fogyatékos gyermekek életkörülményeinek javítását, az oktatási és nevelési feladatok minél magasabb színvonalú ellátásának támogatását, a tárgyi és személyi feltételek megteremtésével a gyermekek rehabilitációjának elősegítését. Ennek érdekében az intézménnyel együttműködésben nyújt támogatást szabadidős programokhoz (színház, koncert, múzeum, mozi, nyári táborozás, versenyeken való részvétel), és segíti a gyermekek segédeszköz-ellátottságát.

Vak Diákok Sportegyesülete

Az egyesület feladata a látási fogyatékos gyermekek egészséges életmódra nevelése, a rendszeres testedzés és sportolás megkedveltetése, a sportos, egészséges életmód népszerűsítése, a szabadidő sporton keresztül történő hasznos eltöltésére nevelés. A céloknak megfelelően, az intézménnyel történő együttműködés értelmében sportköröket szervez a tanulók számára. Nagy hangsúlyt kap az utánpótlás-nevelés, a versenyeken való részvétel, a parasport utánpótlásának megteremtése. Az egyesület részt vesz a diákok nyári táboroztatásának megszervezésében, színvonalas lebonyolításában.

15. Bázisintézményi feladataink

Iskolánk először 2020-ban adott be pályázatot Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím elnyerésére. Az Oktatási Hivatal által kiírt pályázaton - a Pedagógiai Oktatási Központ és a bíráló bizottság javaslatai alapján – intézményünket érdemesnek ítélte Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím viselésére.

A bázisintézmény olyan vármegyei, járási, esetleg országos szinten magas presztízsű hagyományokkal rendelkező, infrastruktúrában a feladatellátáshoz megfelelő módon felszerelt, egyedi, más intézmények számára is példaértékű, működésében koherens, befogadó, gyermekközpontú pedagógiai gyakorlattal, szakmai módszertani, szervezeti kultúrával és innovációval rendelkező, és ezt publikálni, valamint szakmai szolgáltatásként átadni képes intézmény, mely alkalmas adott területen magas színvonalú, hatékony tudásmegosztásra. Olyan intézmény, melyben a jó gyakorlat eredményesen működik mesterpedagógus vagy mesterpedagógus szaktanácsadó, illetve az intézményvezető által kijelölt pedagógus közreműködésével.

Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím viselése megtisztelő mind az intézmény vezetése, mind a pedagógusok számára, hiszen a jó gyakorlatok átadásával tovább fejleszthetjük szakmai tudásunkat.

1. Óvodai jógyakorlatunkhoz kapcsolódó vállalásunk:

A jó gyakorlat keretében szeretnénk a fejlődésmenetükben jelentősen akadályozott gyermekek fejlesztését, nevelését felvállaló intézményekben dolgozó gyógypedagógusok munkáját megsegíteni. Lehetőséget biztosítunk a komplex csoportos és terápiás fejlesztések megtekintésére. Támponokat adunk az akadálymentes környezet kialakításához. Megmutatjuk a napirendet, valamint az fejlesztés alapjául szolgáló egyéni fejlesztési tervek mérföldköveit. Tanácsot adunk a szülőkkel való kapcsolattartáshoz.

Előadások keretében olyan ismeretek átadására törekszünk, ami segíti a szakemberek fejlesztő tevékenységét, megkönnyíti mindennapi munkájukat. A fejlődésmenetükben jelentősen akadályozott gyermekek esetében a tanítás és tanulás folyamata a gyógypedagógiai diagnosztizálás és az így összeállított egyéni fejlesztési terv alapján, individuális tanulási terv szerint zajlik, amelyben a célkitűzések, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés egyénre szabottan történik. Ehhez nyújtunk segítséget az óvodánkban használt napirendet bemutatásával, valamint végig vesszük a fejlesztés alapjául szolgáló egyéni fejlesztési tervek mérföldköveit.

Az egyéni és csoportos foglalkozások mellett igyekszünk olyan alternatív terápiákat is beépíteni a programunkba, amelyek színesebbé, változatosabbá, élménydúsabbá teszik a pedagógiai munkánkat. Bázis intézményként szeretnénk rávilágítani az óvodánkban alkalmazott terápiák elméleti hátterére is.

Terápiás jellegű foglalkozásaink:

- hidrotéripia,
- hangtál terápia,
- bazális stimuláció,
- AAK – speciális logopédia, AAK – infokommunikációs fejlesztések, mozgásfejlesztések,
- látásfejlesztés,
- lovasterápia,
- evésterápia,
- zenés foglalkozás fejlődésmenetükben jelentősen akadályozott személyeknek

Bemutató fejlesztő foglalkozások:

- mindennapos tevékenységek,
- csoportos speciális logopédia,
- konduktív mozgásfejlesztés
- Előadások:
 - Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet?
 - Szülőkkel készített közös felelősség vállalási „szerződés” bemutatása,
 - AAK - Infokommunikációs eszközök szerepe a fejlődésmenetükben jelentősen akadályozott személyek kommunikációjának fejlesztésében,
 - Fejlődésmenetükben jelentősen akadályozott személyek komplex mozgásterápiája,
 - Evésterápia elméleti háttere

2. Általános iskola és Módszertani Központunk közös vállalása:

Nyitott tantermekkel működik iskolánk. Nyitottak vagyunk a személyes igények kielégítésére, előre egyeztetett időpontban, de szükség esetén akár ad hoc is biztosítunk konzultációt, tanácsadást. Tanévenként több nyílt napot szervezünk az integrációban lévő tanulóknak, szüleiknek és tanáraiknak. Ilyenkor bemutató órákkal, hospitálási lehetőségekkel, személyes konzultációkkal, esetmegbeszéléssel, előadásokkal segítjük meg őket. Tanítást, tanulást segítő eszközbemutatókat tartunk, illetve a speciális eszközök használatának betanítását is vállaljuk. Integrációban tanító pedagógus kollégákat szakmódszertannal (oktatófilm, szakirodalom, kézikönyv, eszközök, tanórák filmes dokumentálása és videóelemzés) segítjük. Integráltan tanuló látási fogyatékos gyermekeket akár több napra is fogadunk osztályainkba. Iskolánk által szervezett tanulmányi, sport és kulturális versenyekre meghívjuk az integrált tanulókat, az őket megsegítő pedagógusokat is. Fővárosi és Pest megyei integráltan tanuló fiatalok számára kínálunk sportolási lehetőséget és zenei oktatást, tehetséggondozást.

Szemléletformáló programjainkon az érdeklődők a különböző élethelyzeteket játékos formában próbálhatják ki, így saját élményeken keresztül tapasztalják meg azokat a nehézségeket, melyekkel minden nap szembesül egy látási fogyatékos gyermek. Ismeretet szereznek a vak emberek speciális mindennapi és taneszközeiről. Mindig az adott célcsoporthoz, a helyi igényekhez és lehetőségekhez igazodik a foglalkozás. A jó gyakorlat tartalma függ a csoport nagyságától, a részt vevők életkorától, az előzetes ismereteitől és a rendelkezésünkre álló időtől. A résztvevők 5-6 fős csoportokra bontásával és forgószínpadszerű beosztásával lehetőség nyílik a különböző tevékenységek lefedett szemmel való kipróbálására. Egy-egy tevékenységre a csoportnak kb. 20-25 perce van. Például Braille-írás; közlekedés látó vezetővel, ill. látó vezető kísérés; evés-ivás, öntés, tárgyfelismerés, sporttevékenységek lefedett szemmel; beszélő segédeszközök, tanuláshoz használt speciális segédeszközök kipróbálása, tantárgyi specialitások bemutatása és a hatékony instruálás megtanulása-megtanítása.

3. Szakiskolai jógyakorlatunkhoz kapcsolódó vállalásaink:

- Tanácsadás, szakmai konzultáció:

A szakmai konzultáció témája a szakmai műhely akadálymentesítésének részei: vizuális megsegítés (balesetvédelem), eszközök adaptálása, eszközfejlesztés. A konzultáció résztvevői gyógypedagógusok, rehabilitációs tanárok, szakoktatók.

Műhely- és eszközbemutató a szakiskolában:

Vállaljuk az adaptált tanműhely és eszközök bemutatását, kipróbálási lehetőséget biztosítunk, valamint lehetőséget kínálunk használatuk betanítására. A bemutató a szakiskola műhelyében zajlik szakoktatók, látási fogyatékos szakiskolás tanulók és gyógypedagógus bevonásával.

- Érzékenyítő workshop:

Az érzékenyítő workshopoknak több célközönsége is lehet: gyógypedagógusok, szakoktatók, szülők, munkaadók (vállalkozók, cégvezetők), látó gyermekek, tanulók. A munkafolyamatokat bemutathatják végzett látási fogyatékos pékjeink, a munkafolyamatokat a résztvevők maguk is elvégezhetik bekötött szemmel, illetve szimulációs szemüvegben. A workshop személyes sikerélménnyel zárulhat a péksütemények elkészítésével.

Véleményezési nyilatkozatok

A Pedagógiai Program a szakmai munkaközösség közreműködésével készült. A Pedagógiai Program módosításának tervezetét a nevelőtestület megismerte, a dokumentumban megfogalmazottakkal egyetértett.

Szüle Eszter
nevelőtestület

Somorjai Ágnes
igazgató

Az Intézményi Tanács a Pedagógiai Program módosításának tervezetét megismerte, a dokumentumban megfogalmazottakkal egyetértett.

Tóth Ágnes
az Intézményi Tanács elnöke

A jóváhagyott Pedagógiai Program hozzáférési lehetőségei:

- az intézmény honlapján: vakisk.hu
- az iskola titkárságán nyomtatott formában

Budapest, 2024. május 3.

KÖZÉP-PESTI
TANKERÜLETI KÖZPONT

Somorjai Ágnes
főigazgató részére

Iktatószám: TK/198/04375-2/2024
Ügyintéző: dr. Tátrai Hedvig
Elérhetőség: hedvig.tatrai@kk.gov.hu
Telefon: 06-1-550-7572

**Vakok Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézménye, Óvodája,
Általános Iskolája, Szakiskolája,
Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-
Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és
Gyermekotthona**

Budapest
Ajtósi Dürer sor 39.
1146

Tárgy: Pedagógiai program jóváhagyása

Tisztelt Főigazgató Asszony!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében a köznevelési intézmény igazgatója által készített pedagógiai programot a fenntartó hagyja jóvá.

Tájékoztatom, hogy a Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona által a Közép-Pesti Tankerületi Központnak 2024. augusztus 29-én jóváhagyásra megküldött pedagógiai program megfelel a jogszabályi előírásoknak, így a fenntartó azt jóváhagyja.

Budapest, elektronikus időbélyegző szerint

Üdvözlettel:

dr. Házlinger György